

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

Llin

85

1999

2. Կ. Կ. Կ.

ՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

~~Կ~~

ՍՐԲՈՅՆ ԱԼՈԶԻՈՍԻ

ԳՈՆԶԱԿԱՅ

ՊԱՇՏՊԱՆԻ ՄԱՆԿԱՆՅ

1993.

Ի ՎԵՆԵՏԻԿ

Ի ՍՈՒՐԲԻՆ ՂԱԶԱՐ

1855

02-28

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՍՏԱՆԻ

ԿՈՄՍՏԱՆԻ ԿՈՆՍՏԱՆԻ

ԿՈՄՍՏԱՆԻ ԿՈՆՍՏԱՆԻ

ՅԻՇԱՏԱԿ

ԿՈՄՍՏԱՆԻ ԿՈՆՍՏԱՆԻ

ՀԱՆԳՈՒՅԵԱԼ ՀՈԳԻՈՑ

ՊՈՒՐԻՍԵԱՆ

ԲԱՐԵՊԱՇՏՅՈՆ ՏՈՀՄԻՆ

ԿՈՄՍՏԱՆԻ ԿՈՆՍՏԱՆԻ

ԿՈՄՍՏԱՆԻ ԿՈՆՍՏԱՆԻ

1881

4 85-60

29 90

1881

Մ. ԱԼՈԶԻՈՍ

ՆՄ ԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՍՐԲՈՅՆ ԱԼՈԶԻՈՍԻ

ԳԻՐԿ ԱՌԱԶԻՆ

ՍՈՒՐԲ ԱԼՈԶԻՈՍԻ ՎԱՐԿԸ
ՄԻՆՉԵՒ ԻՐ ԿՐՕՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ա

Տեր փառաշնորհաց զհայր 'ի վերայ
ձևերոց, և զիրաւունս մօր հաւատա-
տեաց 'ի վերայ որդոյ :

ՍՒՐԿԿ

1. ՏԱՐԻՈՅԸ ծաղկանց ամսոյն
մէջ՝ զեղեցիկ օր մը զեղեցիկ ժամ
մը, որ կապուտ երկինք՝ կարմրիկ
ու ճերմակ ամպերով ծիծաղին, եր-
կիրս կակուղ ու խոնաւ արաւօտուն
լոյսը ու ցօղիկը ծծէ, և ծաղկրներն
թմրած թերթերնին բանան արևուն

դէմ, և անտառին ծայրէն ինչուան
 'ի մարգագետին կամաց կամաց եր-
 գով, մայլելով, արծազանգով խօ-
 սին, բլուրները սկսին իրենց ըս-
 տուերն տարածել. երբ զանազան
 արարածոց անուշիկ ձայնն, հոտն
 ու գոյնն, մէկ տեղ խառնած՝ բնու-
 թեան վրայ տարածէ զուարթու-
 թեան հոգին. ո՞վ կըրնայ առանց
 սիրտը թունդ ելլալու, առանց ըզ-
 մայլելու տեսնալ Աստուծոյ զրկած
 գարունն: Բայց այդ ճիւղացող ար-
 տերուն մէջ ալ ո՞վ այնպէս կըրնայ
 զուարճանալ ինչպէս տղայ մը՝ ո-
 րուն հասակը, զբօսանքն, անմե-
 զութիւնն կարծես թէ կ'ըսեն իրեն
 թէ աս գեղեցիկ օրերն՝ քեզի հա-
 մար են:

2. Ալոզիոսի սրբութեամբ ծաղ-
 կած տղայական հասակն ալ այն-
 պիսի զուարճալի տեսարան մը կ'ըն-
 ծայէ ամենուն, բայց աւելի իրեն
 հասակակցացն՝ որոնց մասնաւոր
 պաշտպան ճանչցուած է: Աստու-
 ծոյ ձեռքով շինած հայլի մ' է իր
 վարքը, ուր ամէն հասակի ամէն վի-

ճակի տէր մարդ ալ կըրնայ տեսնալ
անոր պայծառութիւնը և իր բիծե-
րը : Սակայն աւելի պիտի ուրախա-
նայ տղայ մը յիշելով թէ իր հասա-
կին մէջն ալ կըրնայ եղեր մէկը :
այնպէս Աստուծոյ հաճոյ և մարդ-
կանց օրինակ ըլլալ : Անոր համար
աս սրբոյն վարքը ամէնուն համար
ալ գրած ըլլալով, մասնաւոր քեզի
կ'ընծայեմ, Գրիգորիկ, որ քու վի-
ճակիդ պարտքերուն մէջ հիմըկուց
սկըսիս կատարելութեան ճամբան
կոխել, քեզի ընկեր ունենալով
սուրբ Ալոզիոսը :

3. Աս երջանիկ տղուն հայրն էր
Մանդուայի մէջ Գասաղիլիոն ը-
սուած տեղւոյն Մարգէզն, Ֆէր-
րանդէս Գոնդակա կամ Գոնծակայ
անունով, մայրն ալ Բիէմոնդէի իշ-
խանին աղջիկն էր, անունը Մար-
թա Թանա . որոնց մեծ մխիթարու-
թիւն պարգևեց Աստուած զԱլո-
զիոսն : Կը դանգտին շատ ծնողք
իրենց զաւակացը անկրթութեան
վրայ, կարծեմ առանց մտածելու
թէ դանոնք առջի կրթողն ո՛վ պիտի

ըլլար . ամէն տղու սիրտ կակուղ
արտի մը կը նմանի , ինչ հունտ որ
ընկնի վրան՝ շուտով մը կը բուսցը-
նէ , թէ աղէկ և թէ գէշ :

4 . Աս բանս լաւ մտածելով Մար
թա , դեռ մայր չեղած շատ աղօթ-
քով և պահքով Աստուծոյ և սուրբ
Աստուածածնայ կ'աղաչէր ու կ'ը-
սէր . թէ որ կ'ուզէք որ ես զակի
տէր ըլլամ , արքայութեան արժանի
որդւոյ մայր ըրէք զիս : Անկէ ետե
ալ միշտ աղաչանքէն չիղաղրելով
ծնաւ 1568ին մարտի 9ին , իր անդրա-
նիկ զաւակը , շատ դժարութեամբ
աշխարհք բերելով , անանկ որ ծնա-
նելու ատեն՝ տղան հիմակ կը մեռնի
ըսելով մէկէն մկրտեցին , անունն
դրին Ալոզիոյ կամ Լուիճի :

5 . Բայց չմեռաւ այն օրհնեալ
զաւակն , չմեռաւ Ալոզիոս , որ Աս-
տուծոյ փառքը պիտի աւելցըներ
երկրիս վրայ . ամէն ատեն բարի
օրինակ ըլլալով և մարդկանց նա-
խանձելի , քեզի ալ , ո՛վ Գրիգորիկ ,
մասնաւոր պաշտպան պիտի ըլլար :
Կարծեմ թէ ատ մեռնելու վտան-

զոմն՝ Աստուած միայն ուզեց ցըցը-
նել՝ թէ ան սիրելի հոգին ծնած ա-
տենէն ալ կը փափաքէր իրեն կան-
չելու . կամ թէ ուզեց որ ատ պատ-
ճառով տղան ծնած չիծնած սրբուի
Ադամայ մեղքէն , և առջի շունչին
հետ սրբարար շնորհքն ծրծէ . կե-
նացը առջի վայրկենէն ՚ի վեր ար-
քայութեան ժառանգ ըլլայ :

Բ

Որդեակ տուցր ցիս զսիրտ քո :

ԱՌԱԿ

1 . Պզտիկ ու տկար տղեկն ալ
որ գեռ չիկրրնար ինքիրմով ասդիս
անդին դառնալ , ունի հոգի մը Աս-
տուծոյ ծառայութեանը համար ըս-
տեղծուած . գեռ չի կրրնար ճանչնալ
իր պարտքը , բայց ծնողքը որ իրեն
մարմնաւոր կենացը պատճառ ե-
ղան , պէտք է որ հոգևոր կեանքն
ալ պզտիկուցմէ հոգան : Ահա Ալո-
զիոս գեռ ոտք չէր ելած՝ երբ իրեն

մայրը իրեն սորվեցուց ձեռուրներն խաչ բռնել, Յիսուսի, Աստուածածնայ անունը տալ քիչ ատենէն աղօթքներ ալ ու ծունկ դնել. տղան ալ կարծես իր հողիէն ձայն մը կը լսէր թէ ես միայն Աստուծոյ համար ստեղծուած եմ, ու յօժարութեամբ կը կատարէր սովորածները. շատ հեղ նոր ոտք ելած ատենը, անկիւն մը քաշուած աղօթքի ծունկ ինկած կը դտնէին, զինքը: Ան ատենէն երբ լսէր թէ աղքատ մը կ'անցնի, դուռը կը վազէր որ բան մը տայ:

2. Եօթն տարուան որ եղաւ, փորձ մարդու մը պէս լաւ ճանչցաւ որ զԱստուած սիրելէն զատ հարկաւոր բան չիկայ աշխարհքիս վրայ, ու միտքը հաստատեց բոլոր կեանքն Աստուծոյ տալու. ինքնիրէն աղօթքներ ընտրեց՝ որ իր դրած կարգովը և ժամանակովը ընէ: Աղօթքի ատենն ալ այնպէս անշփոթ ու պատկառանօք կը կենար որ տեսնողներն անթեւ հրեշտակ մը կը կարծէին զինքը:

3. Ան տարեցը խմացաւ երանելի տղան որ մարդս երկու տարրեր գոյութիւններէ է, հոգի և մարմին . և թէ մարմինն հոգւոյն թշնամի է, հոգւոյն ըսածը ետ կը թողու իր հեշտութիւնն կ'ուզէ : Ալոզիոս հոգւոյն միտք դնելով սկսաւ ամենայն մարմնոյ դիւրութեանց դէմ կենալ . ինչուան՝ թէ որ ծնկան վրայ դալու համար ծնկին բարձ դնէին, վրան ծունկ չէր դներ : Սովորութիւն ալ ըրաւ, քննելու ամէն օր իր ըրածը չըրածը : Արչափ յատակ ըլլայ ջուրն, այնչափ յայտնի կ'երևայ մէջի եղածն . իսկ Ալոզիոս երկայն ատեն քննելով իր պայծառ սիրտն, հազիւ կրցաւ երկու բիծ գտնալ :

4. Ի՞նչ արդեօք . մէյ մ' որ հօրը հրամանովը զինուորութիւն սորվելու ատենը, օր մը առանց հարցընելու վառօդ առեր՝ և իր պղտի հրացանովն այնպէս պարպեր էր, որ մազ մնաց իր վրայ պիտի դառնար կրակը : Մէյ մ' ալ որ զինուորներէն անչնորհք խօսք մը լսեր ու քանի մը անգամ առանց հասկը-

նալու ըսեր էր . աս ալ դեռ հինգ
տարուան շեղած ատենը :

5 . Ասոնք որ իրեն էն մեծ մեղ-
քերն էին , անանկ խոց մը եղան
սրտին՝ որ բոլոր կեանքը կարճ ե-
րկայա զանոնք լալու . հազար ան-
գամ խոստովանեցաւ , ու պատմեց
ուրիշներուն ալ , որ զինքը մեղա-
ւոր ճանչնան : Դու , Գրիգորիկ ,
ինչ կը ճանչնաս զԱլոզիոս , որ բո-
լոր կեանքը աս երկու կարծած
մեղքերուն համար ապաշխարու-
թեամբ անցուց . թէ որ ինքն իրաւ-
ցընէ ամչնալու մեղք մը ըրած ըլ-
լար , արդեօք ցաւէն կրնա՞ր զի-
մանալ :

6 . Մէյ մ՝ որ զԱստուած սիրելը
պարտք սեպեց Ալոզիոս՝ ճանչցաւ
թէ զքօսանքը փուճ բան է , զուար-
ճութենէ ետ կեցաւ . իր խաղալիքն
էր՝ նոր նոր Աստուծոյ ծառայելու
ճամբայներ գտնալ . աշխարհք չի-
տեսած աշխարհքէ քաշուեցաւ . և
տեսնալով որ աշխարհքէ զանո-
ղը՝ կը փախչի աշխարհքէ , միտքը
գրաւ որ ինքն ալ հեռանայ՝ կրօնա-

որ ըլլայ . մօրն ալ խմայուց մտա-
ծածը :

7 . Տասը տարուան եղած ատենը
նորէն առաջադրեց , որ ամէն օր
լաւ մը քննէ իր ըրածը չըրածը և
իր բնութիւնը , որպէս զի ինչ կերպ
պակասութիւն որ ալ գտնէ շտկէ .
իրեն երեցաւ որ խօսելու ատեն եր-
բեմն աղէկ կշռելով պատասխան
չի տար . անկէ վերջը նայեցաւ պա-
րապ տեղ ամենևին չխօսելու , ծան-
րութեամբ պատասխան տալ ու առ-
նել : Ո՛վ որ ասանկ ինքզինքը քննե-
լու սովորութիւն չունի , իր կեանքը
կը նմանի վազուկ ջրի մը , որ միայն
կ'անցնի , առանց խմանալու թէ ո՛ր
կ'երթայ ինչ կ' ըլլայ :

8 . Ծնողացը անանկ հնազանդ
էր ինչպէս որ Աստուած կ' ուզէ .
նաև ծառայից հետ խօսելու ատեն՝
հրամայելու կերպ չէր բանեցրներ .
խնդրեմ , կ' ըսէր ծառայներուն , աս
բանս կրնաս ընել . թէ որ քեզի
ճանրութիւն չէ աս բանս ընէիր .
անանկ որ ծառայները կ' ամչնային
իր խոնարհութենէն : Ո՛րչափ նման

չէր ան տղոց , որ դեռ հասակնին
չառած հրամայել կը սկըսին . կամ
անոնց որ կարծեն թէ ամենէն
ծանր բանն հնազանդիլն է . և չեն
դիտեր որ հնազանդելէն ապահով
ճամբայ չի կայ :

Գ . Տասնումէկ տարուան էր եր-
բոր առջի հեղ խոստովանանք ըլ-
լալու դնաց . ան իրեն կարծած եր-
կու մեծ մեղքերուն այնչափ սիրտը
կոտորած էր , որ ամէն օր մեղքով
ապրած անդգամի մը պէս՝ երբոր
մօտեցաւ քահանային քով , լեզուն
կապուեցաւ , աչուրները մըթնցան ,
մարեցաւ ինկաւ խոստովանահօրը
ոտքը : Ա երջը սիրտ առած խոստո-
վանեցաւ ու փառք կու տար Աս-
տուծոյ որ զինքը արժանացուց այն
սուրբ խորհրդոյն :

Գ

Եղի պահապանս աչաց իմոց

ՅՈՐ

1. Յերրանդէս՝ զԱլոզիոսն ու
անոր պղտի եղբայրն որուն անունն
էր Ռատուլփոս մէկ տեղ Յիորենցա
տարաւ դպրատուն դրաւ, հոն Ա-
լոզիոսի մեծ ջանքն եղաւ, որ ատեն
դողնայ հոգևոր ճամբուն մէջ աւելի
առաջ երթալու: Սկսաւ մէկ նոր ու
աւելի տաք ջերմեռանդութիւն մ' ալ
սուրբ Աստուածածնայ, որ երթա-
լով անանկ աւելցուց, որ երբոր
Աստուածածնայ վրայ խօսք կ'ըլ-
լար՝ անկարելի էր որ սիրտը չել-
լեր: Գրիգորիկ, մօրմէդ անուշ սի-
րելի ու հարկաւոր մէկը ճանչցեր
ես պղտիկութեանդ ատեն, ահա
մարդն ալ իր տկարութեամբը միշտ
տղայ է. միշտ կարօտ է ասանկ
մօր մը, որ է սուրբ Աստուածածինն:

2. Հաստատ ճանչցաւ Ալոզիոս,

որ Աստուծոյ վերջը սիրելի բան
 Աստուածածինն է, բոլոր կեանքը
 Աստուծոյ ընծայած՝ Աստուածա-
 նայ ընծայ բերաւ անոր սիրելի ող-
 ջախոհ մաքրութիւնը. չափահասի
 խելքով՝ մտածեց կուսութեան ինչ
 ազնիւ փափուկ բան ըլլալն, ու ան-
 որ դէմ եղած հազար ու մէկ վը-
 տանդներն. ելաւ զնաց Աստուա-
 ծածնայ աւետման եկեղեցին, հոն
 ուխտ ըրաւ Աստուածածնայ իրեն
 նման միշտ կուսութիւն պահելու:

3. Աս ուխտին պատճառովը սկը-
 սաւ անոր զգուշութիւններ, նոր խըս-
 տութիւններ ընել. անկէ վերջը չէր
 թողուր որ ծառայները զան զինքը
 հազուեցընեն, ինչպէս որ սովորու-
 թիւն էր. հանգստութիւնը իրեն
 նեղութիւն կը սեպէր, նեղութիւնը՝
 հանգստութիւն. կը թողուր ամէն
 զխրութիւն, ոչ խաղի կ'երթար և
 ոչ թէատրոն:

4. Չիտէր որ շատ հեղ և զրեթէ
 ամէն զգայութենէ աւելի աչքն է
 որ զմարդ փորձութեան մէջ կը ձգէ.
 անոր համար ինքն ալ անանկ զգու-

չութիւն մը դրաւ աչքին՝ որ ինչուան
մօրը հետ խօսելու ատենն ալ՝ վար
կընայէր : Սուրբ Աստուածածին ալ
ասոր փոխարէն զԱլոզիոս ամէն
այն առաքինութեան դէմ եղած
փորձանքներէն պահեց , թէ ար-
քունեաց մէջ , թէ հօրը ատենը ե-
ղած ատենը , և թէ վանքը ինչուան
որ մարմինը մաքուր զգեստի մը պէս
վրայէն թօթուելով հրեշտականման
հոգին վեր թռաւ :

Դ

Փրկե տեր ի փտակցաց զժամայս իշր

ՍԱՂՄՈՍ

1 . Ֆիորենցայէն Ֆերրանդէս
դրկեց զԱլոզիոս իրեն կնքահօրն
քով , որ էր Մանդուայի դուքսը .
հոն աւելի շատցուց Ալոզիոս իր
աղօթքներն ու ճգնութիւններն :
Վրան հիւանդութիւն մ' ալ եկաւ՝
որ ատեն ատեն զինքը կը չարչր-
կէր . ասոր դեղ քիչ ուտելն է ըսե-

լով, սկսաւ անանկ ժուժկալութիւն մը քիչ ուտելու՝ որ շատ հեղ օրուան կերածը հաւկըթէ մը աւելի չէր ըլլար: Կերակուրն մարմինը պահելու համար, և ոչ զուարճացնելու համար ըլլալը շատ լաւ ճանչցեր էր:

2. Հայրը օդ փոխելու համար զինքը Քասղիլիոն բերել տուաւ, հոն ալ իր բռնած ճամբայն չիթողուց. անոր համար անանկ վատուժցաւ ու տկարացաւ ստամոքսն, որ անկէ վերջը թէ և ուզեր՝ քիչ մը ծանր կամ քիչ մը աւելի բան չէր կրնար ուտել: Ար սիրէր քաշուիլ իր սենեակը աղօթքի ու սրբոց վարք կարդալու հետ ըլլալով. անով քանի կ'երթար սիրտը կը վառուէր Աստուծոյ սիրով. երկրիս սէրը աչքին չէր երևնար, ու ան աւտենէն որ տաաուերկու տարուան էր՝ մտածեց որ Քասղիլիոն երկրին ժառանգութիւնը՝ որ իրեն պիտի ինկնար՝ իր եղբօրը թողու:

3. Աս առանձնութեանը մէջ իրեն զուարճալի զբօսանք մը ըրաւ մտածական ընելն, որ մտաւոր ա-

ղօթք մ' է ամէն աղօթքէ վեր . ամէն
օր աչքին առջին կը բերէր Քրիս-
տոսի չարչարանքն ու Աստուծոյ
սէրն . խորունկ մտածելով կը սկսէր
լալ ու ողբալ . անանկ որ շատ հեղ
ժառայներն կը վաղէին դրանը ծա-
կէն կը նայէին թէ ինչ կայ , կը
տեսնէին որ իրենց սիրելի տիրուկն
դետնի վրայ ծնկի եկած աչուր-
ներն ու ձեռքերն երկինք վերուցած
բոլորովին մտքով յափշտակուեր է .
դիմացը կու գային ձայն կու տային ,
չէր իմանար :

4 . Աւելի կը վառէր Աստուծոյ
սիրով՝ քանի որ կը լսէր Հնդկաս-
տանէ եկած քարոզիչներուն նա-
մակներն , ըրած քարոզութիւննին ,
կուսալաչտներուն դարձը . կ'ուզէր
որ ինքն ալ մէկէն թռչի երթայ ան
բարբարոս մարդկանց աւետարտն
քարոզէ . բայց որովհետեւ ձեռքէն
չէր դար , սկսաւ տղոց ու աղքա-
տաց ու տանը ծառայներուն քրիս-
տոնէական վարդապետութիւն սոր-
վեցընել . անոնք ալ սուրբի խօսքի
պէս ըսածները կը լսէին : Արակ է

Աստուծոյ սէրը , երբոր մարդուս
սրտին մէջ բորբոքի՝ ու բոցը գուրս
կը տարածուի գուրիչներն ալ այրել
կ'ուզէ :

Տ . Անգամ մը Ս . Կարողոս Պո-
ռոմէոս Միլանի անուանի արքե-
պիսկոպոսն եկաւ Գասդիլիոն , տե-
սաւ աս տղան , ու ինչպէս սրբոց
սովորութիւնն է , զմայլեցաւ Ալո-
զիոսի սրբութեանը , Ալոզիոսն ալ
Պոռոմէոսի վրայ կը զարմանար :
Հարցուց իմացաւ որ տղայն դեռ
սրբութիւն չէ առած . ուզեց որ շու-
տով այն սուրբ սիրտը իր սիրելի
Յիսուսին զիրկը տայ . յորդորեց
զինքը , իրեն հետ պատրաստուե-
ցաւ , ու իր ձեռքովն առջի հեղ հա-
ղորդ տուաւ անոր : Ո՛հ , Ալոզիոս
կրնա՞ր ասկէ փափագելի բան ու-
նենալ , կամ Յիսուս ասկէ՞ աղւոր
սիրտ մը գտնել : Անկէ վերջը Ա-
լոզիոս ստէպ ստէպ սրբութիւն
կ'առնուր , տեսնողներուն սիրտը
կը շարժէր . ինչպէս խոստովանան-
քի ատեն ալ խոստովանահայրը կը
լացընէր . իսկ իր սրտին կրակը

իմանալու համար, ով Գրիգորիկ,
պէտք էր իրեն նման սուրբ մը ըլ-
լայիր, որ աղէկ մը զիտնայիր թէ
ինչ ըսել է, ճաշակեցէք և տեսէք
զի քաղցր է տէր:

6. Ֆերրանդէս տեսնալով որ
տղայն միշտ կը կխկխայ հիւանդու-
թեամբ, իր Մօնֆերրադոյ ըսուած
երկիրը բերել տուաւ բոլոր ընտա-
նիքով. կառքով Գիչինոյ գետը անց-
նելու ատեն՝ ջուրը եւելօք բարձր
ըլլալով զարկաւ կտորեց կառքը.
կէսը՝ որուն մէջն էր մայրն ու Ռո-
տոլիոս՝ ցամաքը հանեցին ձիերը,
մէկալ կէսը ուր էր Ալոզիոս ու իր
դաստիարակը՝ ջրերը տարին. ու
երբոր խղղուելու մօտ էին, Աս-
տուած օգնութեան հասաւ իր սի-
րելւոյն, կառքին կտորը գետին մէջ
մեծ ծառի մը պլլուեցաւ. հոն եկան
ազատեցին զանոնք, որ մէկէն ժամ
մը մտան Աստուծոյ շնորհակալ ե-
ղան:

7. Մէկ օր մ'ալ Ալոզիոս սաս-
տիկ զլխու ցաւ ունենալով կանուխ-
կեկ անկողին մտեր էր. մէյ մ'ալ

միտքը ինկաւ որ աղօթքին մէկ կտո-
 րը չէ ըսած . ճրագ բերել տուաւ
 անկողնին քով , աղօթքը լրմնացու-
 ցածին պէս քունն ալ վրայ հասաւ .
 մտնը հատաւ , անկողնին վարա-
 գոյրները բռնկեցան , տաքութիւ-
 նը զարկաւ Ալոզիոսի առանց բոց
 ելլելու . ան ալ կէս քուն կէս ար-
 թուն կը կարծէր՝ թէ ջերմի տաքու-
 թիւն է իմացածը . բայց տեսնալով
 որ չափազանց է դուրս ցատքեց ,
 տեսաւ կրակը , սկսաւ կանչել . մէ-
 կէն անկողինը մոխիր դարձաւ . ա-
 նանկ որ մէկ երկու վայրկեան ալ
 ուշանար Ալոզիոս , ծուխէն պիտի
 խողզուեր :

Ե

Մի սիրեք զաշխարհ և մի որ ինչ
յաշխարհի է

ՅՈՂԷ. ԱԻՆՏ.

1. Հայրը կը պատուիրէր Աւո-
ղիոսի որ առողջութեան համար՝
ատ ճգնութիւններէն ետ կենայ,
ու կ'ուզէր որ զուարճութիւններու
ետեւ ըլլայ. բայց ինչ զուարճու-
թիւն կրնար ունենալ այն՝ որուն
զուարճութիւնն էր միայն հոգևոր
կրթութիւններ ու զբօսանք, և ու-
զած տեղին՝ կրօնաւորներուն վան-
քը երթալ. քանի որ կը տեսնար
անոնց աշխարհքէ փախչիլը ու հան-
դարտութիւնը՝ ա՛խ, երբ ես ալ
անոնց պէս պիտի ըլլամ կ'ըսէր,
ի՛նչ օգուտ է սա ունեցած կարճ
կեանքերնիս աշխարհքիս ունայ-
նութեանցը տալ. պէտք չէ որ ա-
մէն վայրկեաննիս ալ Աստուծոյ
նուիրուած ըլլայ. աշխարհականք

հանդատութիւն կարծելով նեղութեանց խաղալիկ են . աս կրօնաւորները նեղութիւն փնտռելով գրտեր են իրենց ճշմարիտ հանդիսար . ինչո՞ւ ես ալ չեմ թողուր իմ ունեցածս չունեցածս որ կարենամ միայն Աստուծոյ ծառայել :

2 . Գիշեր ցորեկ կը մտածէր կ'աղաչէր Աստուծոյ որ իրեն ճամբայ մը ցուցընէ , մէյ մ' ալ սրտին նորէն ազդումն եկաւ որ կրօնաւոր ըլլայ . աս բանս որոշեց մտքին մէջ . բայց թողուց որ մեծնալով աւելի հասուն խելքով ընտրէ իրեն յարմար կրօնք մը . բայց ան ատենէն իբր թէ կրօնք մտած ըլլար՝ նոր ճգնութիւններ աւելցուց . ինչպէս , ձմեռը ցրտէն ձեռուրները՝ ոտուրները ճաթուտելուն համար սենեակը կրակ կը դընէին , անկէ վերջը ոչ կրակ կը դնէր և ոչ եղ կը քսէր :

3 . Միլան մեծ հանդէս մը պիտի ըլլար հեծեալներու , Ֆերրանդէս պէտք էր որ հոն գտնուի . զԱլոզիոս ալ հետը տարաւ անոր կամքին դէմ . անիկայ հանդէսին ատե-

նր գնաց զինուորներուն ետին կե-
ցաւ՝ ջանալով որ զուարճանալու
բան մը չի տեսնէ. ուրիշները հե-
ռու քաղքերներէ թափեր էին զբօ-
սանքի համար, Ալոզիոս ճգնութեան
համար եկեր էր. ուրիշները իրաւ-
բան մը տեսան, բայց ի՞նչ եղաւ
տեսածնին : Ալոզիոս բան մը չի տե-
սաւ՝ բայց առաքինութիւն մը աւել-
ցուց. անոնց վայելքը ժամ մը չի քը-
շեց, բայց Ալոզիոսինը դեռ կը քշէ :

2

Բազում նեղոչքեամբք պարտ է մեզ
մտանել յայն հանգիստ

ՊՕԶ. ԱՌԱՔ.

1. Ալոզիոս Գասգիլիոն դառ-
նալէն վերջը կարգ դրաւ որ շաբա-
թը իրեք օր ծով բռնէ. ուրբաթ օրը
միայն հացով ու ջրով կ'անցընէր,
թէպէտ կերածն ալ ութը տրամէն
աւելի չէր. անանկ որ լսողը կը
զարմանար թէ ի՞նչպէս կրնայ ա-

պրիլ անով . բայց աստուածասէր
տղան ան ալ շատ կը սեպէր , որ-
պէս զի իմանանք թէ կեանքերնիս
պահելու համար քիչ մը ու պարզ
կերակուր մ' ալ բաւական է . և թէ
պղտիկ կարծած որկրամուտութիւնն
ալ զգուելի բան է : Չկայ մէկ գործք
մը որ զմարդ աւելի կենդանինե-
րուն նմանցընէ՝ ինչպէս որկրամու-
տութիւնն :

2 . Ծովը ու պարը բաւական չի-
սեպէց իր անմեղ մարմինը տան-
ջելու , սկսաւ ինքըզինքը խարազա-
նով ծեծել . նախ շարաթը իրեք ան-
գամ , վերջը վերջը օրը իրեք ան-
գամ , և անանկ ալ սաստիկ՝ որ ա-
մէն հեղ մարմինը կը ծակծրկէր :
Քանի՛ անգամ ան արիւնոտ շա-
պիկներն տարին ծառայները մօրը
ցրցուցին . խշխշուքէն սիրտը փր-
թաւ , տեսնալով իր փափուկ զաւ-
կին սուրբ արիւնը՝ որուն վրայ այն-
չափ կը դողդըղար : Հայրն ալ տե-
սաւ , ու սիրտը ելաւ . « Արծեմ
որ ատ տղան աստանկով կեանքը
պիտի ուտէ » . ըսաւ :

3. Առաջին Գրիգորիկ, որ դու
ալ մտքովդ տեսնաս ան արիւն-
լըւայ հագուստը ու հարցընես թէ
որ անզգամիւնն է. — Ասիկայ է
տասուիրեք տարուան ու անմեղ
տղու մը զգեստ, որ ոսկիով դար-
գարելու տեղ իր արիւնովը ներկեր
է. տանը մէջ գտած չուանի՝ եր-
կրթի կտորն իրեն ձաղկոց կ'ընէ.
անկիւն մը քաշուած, խաչելութեան
ոտքը կ'ինկնայ, ու Հոս, կ'ըսէ,
որչափ ալ տանջուինք քիչ է, որ-
չափ ալ անմեղ ըլլանք, աս խա-
չուած Յիսուսէն անմեղ չենք: Եւ
յոզնած մարմինն հանգչեցընելու
համար՝ խորտուբորտ անկողնի մէջ
Յիսուսի սիրով անուշ քուն կ'ըլլայ:

4. Ասանկ տղայ մը որ ծնած չի
ծնած աշխարհքէ դաներ էր, ինչ
կրնայ ընել աշխարհքիս մէջ. ա-
ռաւօտը ելլելուն պէս՝ իր վառած
սիրտը Աստուծոյ կը վազէր, ժա-
մերով աղօթք կ'ընէր՝ վերջը պա-
տարադներ կը տեսնար, ետքը սե-
նեակը կարդալով աղօթքով օրը
կ'անցընէր. թէ որ հօրը հնազան-

գեղու համար դուրս ելլեր ալ, սիրտը իր սենեկին մէջ Աստուծոյ հետ էր. իրիկունը անկողին չի մտած երկան աղօթքէն դատ, գիշերն ալ կ'ելլեր շապկանց՝ չոր գետնի վրայ ծունկ դրած աղօթքի կը կենար. ցուրտ ձմեռներն ալ՝ երբոր ամէնքն տաք անկողնի մէջ կը հանգչէին պալատը, ինքը անկողնէն դուրս, պաղէն դողալով սառած մատուրները շարժելով կը ջանար որ աղօթքըն չի թողու. շատ հեղ նորէն անկողին մտնելու ատեն՝ հազալու չափ ալ ուժ չէր մնար վրան: Այսչափ չարչարանքով հիւանդութիւն՝ մ' ալ չի քաշեց. միայն դլխու ցաւ մը ունեցաւ, որ Քրիստոսի փուշ պսակին քով իրեն վարդէ պսակ կը սեպէր:

Ծ. Թէ որ ճգնաւորներու քով մեծցած ըլլար Ալոզիոս՝ այնչափ դարմանալի չէր իր գործքերը, բայց միշտ պալատներու մէջ կեցաւ, փառք ու խնտում ամէն օր աչքին առջին էին, կը տեսնար որ մեծ պղտիկ անոնց ետեւէն ընկեր են,

ինքը որչափ կ'ատէր զանոնք, այնչափ ալ զանոնք սիրողներուն վրայ կը զարմանար: Ահա ասանկ սիրով հօրը հրամանովը եղբօրը հետ զնաց Սպանիայի Թագաւորին քովը, որ իրենց պատիւ տուաւ:

6. Ինքը տեսնալով որ աս պատիւը կրնայ իր ջերմեռանդութեանը արգելք ըլլալ, արքունեաց մէջ ալ ճղնութեան կեանք բռնեց, իր մխիթարութիւնն էր ստէպ հազորդուիլ. խոստովանահայրը կը վկայէր թէ արձակում առնելու չափ ալ մեղք չունէր:

Թագաւորին քով գացած ատենը, ինքն որ իր մօրը երեսը չէր համարձակեր նայելու, հոս ալ Թագաւորին դէմքը շիտեսած՝ ելաւ Մատրիտէն: Մենք մեծ մարդու մը վրայ լսենք նէ, ա՛խ ս'ըր է թէ տեսնայինք կ'ըսենք. Ալոզիոսին միշտ աչքը վար կը պտըտէր անոնց քով, և ոչ պալատին ճամբայները դիտէր:

7. Ալոզիոս Քրիստոսի աղքատաց նման՝ հին զգեստով կը պը-

տըտէր , հայրը նոր հագուստ շինել
 ալ տար՝ երկու անգամ հաղնելէն
 ետև՝ իր հին զգեստիկը կ'առնուր .
 դարմացուց իր հայրն ալ , թագա-
 ւորն ալ , իշխաններն ալ . տղաք՝
 կտրիճներ , ծերեր երբոր կը լսէին
 թէ Ալոզիոս կու գայ , խաղերնին
 խօսքերնին կը թողուին : Ահա ա-
 սանկ է սուրբին օրինակը . բերանն
 չիրացած դէմքն զգիմացինը կը
 խրատէ :

է

Մտեր ընդ նեղ դռուն

ՄԱՏԹ .

1 . Արովհետև շատոնցմէ միտքը
 դրեր էր Ալոզիոս որ կրօնաւոր ըլ-
 լայ , աշխարհքի մէջ ուշանալն ալ
 իրեն ծանր կու գար . և իրեն ճգնու-
 թիւններն բան չէին երևնար աչ-
 քին , քանի որ ազատ կամքն ալ
 չէր թողուցած : Չանք դրա որ օրը
 ժամ մը մտաւոր աղօթք ընէ ա-

ուանց միտքն ուրիշ բանի տալու .
 թէ որ յանկարծ քիչ մը շփոթէր՝
 նորէն կը սկսէր աղօթքը . ասանկ
 կով եղաւ անդամ որ ինչուան վեց
 ժամ աղօթքի նստաւ , վերջապէս
 յաղթեց տկարութեանը , ու անկէ
 վերջը աղօթքի որ նստէր՝ կը նմա-
 նէր հրեշտակի մը որ երկրէս հե-
 ոու՝ միայն զԱստուած կը մտածէր :

2. Աղէկ մը մտածելէն վերջը՝
 ընտրեց Յիսուսեանց ընկերութեան
 մէջ մտնելու . մէկ մ' որ՝ ան կրօնը
 նոր հաստատուած ըլլալով կանոն-
 ները աղէկ կը պահէին . մէյ մ' ալ
 որ մասնաւոր ուխտ կ'ընէին եկե-
 ղեցական պատուէ փախչելու . եր-
 բորդ որ թէ իր հոգւոյն և թէ ընկե-
 րին օգտին համար աշխատելու յար-
 մար առիթներ կրնար գտնալ հոն .
 չորրորդ որ անհաւատներու քարո-
 ղութեան զրկուելով կը յուսար
 Քրիստոսի համար արիւն թափե-
 լու . մէյ մ' ալ որ Յիսուսեանք Ս .
 Աստուածածնայ մասնաւոր ջերմե-
 սանդ էին :

3. Աս որոշելը բաւական չի սե-

պեց . վերափոխման օրը սրբու-
թեամբ պատրաստուելով՝ ամենա-
սուրբ խորհուրդը առաւ , ու Ս .
Աստուածածնայ աղաչելու ատենը՝
իր վառած սրտին դարձեալ ազ-
դումն եկաւ թէ ըրէ ինչ որ միտքդ
դրեր ես խոստովանահօրդ խորհր-
դովը : Մէկէն զնաց իր խոստովա-
նահօրը . ան ալ խրատ տուաւ թէ
մտածածդ աղէկ է , միայն պէտք է
որ հօրմէդ հրաման առնուս :

4 . Ալոզիոս զիտնալով որ հայրը
դէմ պիտի կենայ՝ խոհեմութեամբ
նախ զնաց մօրը իմացուց . ան ալ
ուրախութեամբ՝ էրկանը յայտնեց
տղուն կամքը . բայց աս մարդս զի-
նուորական իշխան ըլլալով իր պա-
տիւր մեծցընել կը նայէր , ու տես-
նալով Ալոզիոսին խելքը՝ մտքէն
կ'ըսէր , թէ ինձմէ վերջը ինձմէ ա-
ղէկ յաջորդ մը պիտի ունենամ , ա-
նոր համար երբոր Ալոզիոս խոնար-
հութեամբ յայտնեց իր միտքը , հայրն
բարկութեամբ կրակ կտրեցաւ . թէ
որ մէյ մ' ալ , ըսաւ , ատ բանիդ
վրայ խօսիս , ծեծի տակ զքեզ ա-

մենուն առջին խաղք կ'ընեմ: —
 Ո՛ւր էր թէ ըսաւ տղան, Քրիստոսի սիրուն համար ատանկ ամօթ մը քաշէի: — Ուսկից ալ դտար, ըսաւ հայրն, ատանկ մէկ կրօնք մը, որուն մէջ պատիւ մ' ալ չես կրնար ունենալ որ մեր ցեղին պարծանք ըլլաս: — Ես ալ պատուէ փախչելու համար դայն ընտրեցի, ըսաւ Ալոզիոս, թէ որ քու անդրանիկ պատիւ փնտռեր՝ իր հօրը մարդէղ իշխանութիւնը բաւական չէր իրեն:

5. Բայց այս բանս հօրը սրտին փուշ եղաւ անկէ վերջը. հոն Սպանիա բարեկամ քահանայ մը ունէր աղաչեց որ երթայ տղուն միտքը իմանայ ու փոխէ. ան ալ երկու ժամ քննելէն վերջը, “ Աս՝ Աստուծոյ բանն է, ըսաւ, ատոր դէմ կենալը իմ խղճմտանքիս ձեռք չի տար: Տրտմեցաւ հայրը ու յորդորելով հաւանութիւն առաւ Ալոզիոսէ, որ դոնէ Իտալիայի մէջ կրօնաւոր ըլլայ, ու առաւ իր ընտանիքը դարձաւ Իտալիա եկաւ:

6. Ալոզիոս տասներվեց տարուան

էր ան ատենը, կը յուսար որ հայ-
րը խոստմունքը կը կատարէ. իսկ
անիկա կը մտածէր թէ ինչ պէս
տղուն միտքը դարձրնէ: Պէտք է,
ըսաւ, եղբայրդ առնես երթաս ի-
տալիոյ ամէն արքունեաց մէջ վեր-
ջի բարեղ տաս: Միտքը աս էր՝ որ
նոր տեղեր նոր փառքեր տեսնա-
լով, Ալոզիոս ուղածը մոռնայ,
սիրտը աշխարհքիս փակչի. բայց
անոր հակառակը եղաւ, վասն զի
ալ աւելի զանեցաւ աշխարհքէ. ու
երբոր պղտի եղբայրը՝ վերէն՝ ի վար
ոսկիով զարդարուած կը պտըտէր,
ինքը իր հին հագուստովը կը մտնէր
պալատներու մէջ:

7. Համբու ու պանդոկի մէջ ե-
ղած ատենն ալ իր սովորական ա-
ղօթքները, մտածութիւնները չի
թողուց. պատկերք չի գտնար նէ՛
թղթի վրայ խաչ մը կը ձեւացընէր
դիմացը ծունկ կը դնէր աղօթքի:
Իրեն տրուած պատիւներէն կրցա-
ծին չափ կը փախչէր, անկարգ
կամ աշխարհային խօսք մը լսեր՝
խաղ մը տեսներ՝ կը թողուր եղած

տեղը , անկիւն մը կը քաշուէր ազօթքի կը կենար :

8. Իտալիա պտըտելէն ետքը դարձաւ Գասդիլիոն . հայրը տեսնալով որ մտքին դրածը չի յաջողեցաւ , Մանգուայի դքսին աղաչեց որ ճար մը գտնայ ասոր . ան ալ դրկեց ճարտասան եպիսկոպոս մը , որ շատ յորդորելէն վերջը , Հօրդհնազանդելու համար գոնէ , ըսաւ , յանձն առ միայն եկեղեցական ըլլալ , ու Հօրդքով մնալ , անով կըրնաս սուրբ ըլլալ . չէս տեսնար Միլանի կարդինալը Ս . Կարոլոս Պոպուլէոսն : Ալոզիոս ասոր անանկ խելացի պատասխաններ տուաւ , որ պապանձեցաւ եպիսկոպոսը :

9. Անոր տեղը եկաւ յորդորելու իր հօրեղբայրը , որուն ժառանգութիւնն ալ Ալոզիոսի կ'իսկնար . անկէ վերջը ուրիշ մ' ալ ելաւ Յիսուս սեանց ընկերութիւնը վար զարկաւ . մէկ երեւելի քարոզիչ մը կար , ան ալ Ֆերրանդէսի խօսքէն չանցնելու համար՝ ամէն ջանք թափեց յորդորեց . բայց մէկն ալ չի կրցաւ

յաղթել անոր հաստատութեանը :
 Աս որ տեսաւ հայրը՝ կրակը մտաւ՝
 կորիւր զնա , ըսաւ տղուն : Ան ալ
 մէկէն ելաւ տնէն վանք մը մտաւ՝
 ու սկսաւ աղաչել որ Աստուած հօ-
 րը սիրտը կակղցընէ :

10 . Մարդէզը անանկ բարկացեր
 էր որ ծառայներն ալ չէին համար-
 ձակեր Ալոզիոսի երթալը իմացը-
 նելու . երբոր լսեց կանչել տուաւ :
 Չէս գիտեր , ըսաւ բարկութեամբ ,
 որ աս ըրածդ զհայրդ նախատել է :
 — Թողութիւն ըրէ , ըսաւ տղան
 խոնարհութեամբ , կարծեցի թէ եր-
 թալու հրաման տուիր : Հայրը ա-
 մէն բարկութիւնը թափելով , կծու
 խօսքերով խեղճ տղուն սիրտը կոտ-
 րելէն վերջը , Նլիր սենեակդ քա-
 շուէ , դուրս չելլաս՝ ըսաւ : Տղան
 զնաց , գոցեց դուռն , առաւ մէկ
 ձեռքը խարազանը , մէկալ ձեռքը
 խաչելութիւնը , ընկաւ գետին ,
 արցունքը աղբիւրի պէս կ'իջնար ,
 չէր ուզեր գետնէն վեր ելլալ . համ-
 բերութիւն կը խնդրէր Աստուծմէ :

11 . Ո՛հ , կարելի ըլլար թէ մէկ

մը Ալոզիոսի սենեակը մտնայինք ,
 հարցընէինք , թէ ո՞վ անմեղ տղայ ,
 ինչո՞ւ այդպէս կը վշտանաս , ինչո՞ւ
 այդչափ կ'աշխատիս՝ դուն որ ար-
 քունեաց մէջ հրեշտակ ըսուեցար
 և արքունիքը չեն ուզեր գրեղ թո-
 դուլ : — Կուզեմ , կ'ըսէր , Քրիստո-
 սի սիրուն համար՝ իր բացած նեղ
 դուռը մտնել , զիս բոլորովին իր
 խաչին վրայ ձգել . զիս կ'արդի-
 լեն , զիս ետ կը քաշեն , զիս լայն
 ճամբան կը հրաւիրեն . ես ալ կ'ա-
 դաչեմ որ՝ ազատէ զիս անոնցմէ :

12. Ասանկ զօրաւոր հաւատքով
 յուսացողին ո՞վ կրնայ յաղթել .
 հօրը սիրտը տակնուվրայ եղած ,
 բարեկամ մը զրկեց որ երթայ տես-
 նէ՝ թէ տղան ի՞նչ կ'ընէ . ան ալ լա-
 լով ետ դարձաւ , դնա՛ դուն քու աչ-
 քովդ տես , ըսաւ : Երկրորդ օրը ե-
 լաւ Մարգէզն դրանը ծակէն նայե-
 ցաւ , տեսաւ որ Ալոզիոս հանուեր ,
 ինքըղինքը ծեծելով կասկապուա-
 եղեր է . ձայն հանեց , մօրը հետ
 մէկ տեղ ներս մտան , տեսան որ
 չորս դին արիւնի ու արցունքի կա-

Թիլները անձրևի պէս փռուեր են :
 Խըշխըշաց հօրը կարծրացած սիրտն
 ալ, Աս քանի՞ մէկ խեղճ տղան չար-
 չարեմ պիտի, կանչեց, ալ հերիք
 է : Գրեց Հոովմ Յիսուսեանց մե-
 ծաւորին, ան ալ պատասխան գրեց,
 թէ աղէկ կ'ըլլայ որ Հոովմ խաւ-
 րես տղադ : Իսկ Աւոզիոսի ուրա-
 խութիւնը ո՞վ կրնայ պատմել :

Ը

Արքայուէրիւն երկնից բռնաբարի և
 բռունք յափշտակեւն զնա

ՄԱՏԹ .

1 . Երբոր Աւոզիոս իր իշխանու-
 թենէն հրաժարելու համար կ'աշխա-
 տէր, հայրը Միլանի մէջ դատաա-
 տան մը ունեցաւ . ինքը ոտքին ցա-
 տովը հիւանդ ըլլալուն համար՝ Աւո-
 ղիոսը գրկեց որ հոգայ բաները :
 Տղան թէպէտ կամքին դէմ էր՝
 հնազանդեցաւ, ինչուան ութը ի-
 նը ամիս հոն մնաց, և անանկ ա-

դէկ առաջ տարաւ գործքը՝ որ հայ-
րը խիստ շատ ուրախացուց : Իրեն
երկու փառաւոր կառք ալ տուեր
էին, բայց ինքը միշտ ոտքով կ'եր-
թար, հին զգեստը հագած. մէկու
մը հետ ալ չէր տեսնուեր բաց 'ի
հոգեսէր անձինքներէն :

2. Ան տարին Միլան բարեկեն-
դանի մէջ հանդէս ըրին հեծեալնե-
րու, ամէն ազնուականք զարդա-
րուած ձիով կ'երթային. Մարդէղն
ալ զրկեց Ալոզիոսի ջուխտ մը ա-
ղուոր ձի, զարդարանքներ ու ծա-
ռայներ, որով ամէն իշխաններէ
փառաւորալիտի երևար. ինքը անոնք
ամէնն ալ մէկ դի թողուց, ծերա-
ցած ջորիի մը վրայ նստած իր ա-
մէն օրուան հազուատովը հանդիսի
մէջ մտաւ. ոմանք կը զարմանային,
ոմանք ալ ծաղր կ'ընէին, բայց ի-
րեն համար ասիկայ աշխարհքիս
վերջի բարև տալն էր. ան աղքատ
զգեստը իրեն անանկ ուրախութիւն
կու տար, որուն ուրիշները իրենց
ոսկիովը չէին հաւասարեր :

3. Բայց Մարդէղը երբոր տե-

սաւ Ալոզիոսի անանկ խոհեմու-
թեամբ գործքը առաջ տանելը՝ ու-
րախութենէն միտքը փոխեց . Ա-
սանկ խելացի տղան ձեռքէ հանե-
լը՝ անխելքութիւն է կ'ըսէր . մեր
տանը պատիւը շատ աղէկ պիտի
մեծցընէ իմ Ալոզիոսս . աս բանիս
համար ելաւ Միլան գնաց , փորձեց
տղան , տեսաւ որ ան իր կամքին
վրայ հաստատ է . առաջ սկսաւ
բարկանալ , վերջը անուշութեամբ
ըսաւ :

4 . Գիտեա Ալոզիոս , որ ես Աս-
տուծոյ կամքին դէմ բան չեմ ուզեր
ընել . բայց քու ուզածդ ալ Աստու-
ծոյ կամքն է՝ չեմ կրնար ըսել ,
ինչու որ ինքը քեզի տուեր է աս
մարդէզ իշխանութիւնը : Ինչէն կը
վախնաս , տղաս , կը կարծես թէ
պալատի մէջ հոգին փրկել չըլլար .
անանկ է նէ՛ պէտք էր որ ամէն իշ-
խան անապատ քաշուեր . թող որ
Աստուած քեզի անանկ շնորհք մը
տուեր է՝ որ սուրբ ըլլալու արդել
մը չունիս : Չես տեսնար որչափ
հպատակներու աղէկութեան մէջ

մնայլը քեզմէ կախուած է . ամենուն աչքը ու սիրտը քու վրայ է . պզտի եղբայրդ Առտուլփոս կը տեսնամ որ չի կրնար աղէկ մը դարձրնել իմ իշխանութիւնս : Չես խնայեր ինձի ալ , տղաս , որ ինչուան հիմայ տաք սրտով զքեզ սիրեր եմ . ու թէ որ ինձմէ բաժնուելու ըլլաս առ տկարութեանս մէջ , անանկ ցաւ մը պիտի տաս՝ որ առջինները պիտի մոռցրնէ : Ես զքեզ , սիրելի տղաս , ուրախութեամբ իմ ծերութեանս օգնական ըրեր էի , թէ որ դուն զիս թողուս երթաս , ես առ ոտքիս ցաւէն պաշտօններս չի կըրնալով ընել՝ տրտմութեամբ պիտի գերեզման ինջնեմ :

Ծ . Խօսքը չի լմնցուցած՝ ձայն ձգեց , սկսաւ լալ . աս անուշ խօսքերը՝ տղուն սրտին աւելի կը դրօպչէին քան թէ առջի բարկութիւնը . աս կակղցած հօրը սրտին աւելի դժուար էր յաղթելու , քան թէ քարացած սրտին . ինչ ըսէ Ալոզիոս . Սիրելի հայր իմ , դու ալ դիտես՝ որ ինչուան հիմայ Աստուծմէ վերջը

տաք սրտով դքեզ սիրեր ու պատուեր եմ, ինչպէս որ պարտքս էր. ըսած խօսքերուդ վրայ ես ալ շատ մտածելով Աստուծոյ աղաչեր եմ, որ թէ որ իր կամքին դէմ է ուզածս՝ վերցընէ սրտէս աս փափաքը, ինչո՞ւ փուճ տեղը քու սիրտդ կոտրեմ: Այնչափ անգամ փորձեցիր տեսար, քանի մարդիկ որ դիս քննեցին՝ ըսին, թէ աս տղայութեան փափազ չէ, հապա Աստուծոյ կոչումն է. ասով ինծի ուրիշ բան չի մնար, բայց եթէ կամ հրամանքիդ կամքը ընտրել կամ Աստուծոյ, հիմայ հրամանքդ ալ ըսիր որ Աստուծոյ կամքին կ'ուզես հնազանդիլ. ուրեմն կը մնայ որ Աստուծոյ ձայնին լսենք: Ուրիշ բաներու մէջ ինչուան հիմայ հնազանդեր եմ, ասկէ վերջն ալ միշտ քեզի հնազանդ եմ, ու կը յուսամ որ Աստուած հրամանքիդ մխիթարութիւնը պակաս չընէր:

6. Չերրանդէսի բերանը կապուեցաւ աս խելացի պատասխանէն. բայց նորէն ուրիշներու ինկաւ որ աղէկ մը փորձեն տղան, ու

իր առջև ժամ մը Յիսուսեան իմաստուն քահանայի մը քննել տուաւ . աս մարդս շատ դորաւոր խօսեցաւ Ալոզիոսի դէմ, ամէն էն մեծ դրժուարութիւններն բերաւ, շատ նեղր ձգեց . բայց Ալոզիոս աստուածաշնչի և սուրբ հարց խօսքերովը անանկ մը պապանձեցուց զքահանայն, որ հայրն ալ վկայեց թէ Աստուած է տղան կանչողը: Ահա, ով Գրիգորիկ, այսչափ դժուարութիւն յանձն կ'առնեն սուրբերն արքայութեան ճամբուն համար. սրչափ պէտք է վախնայ այն՝ որ հոգւոյն փրկութեանը համար չուզեր պղտի նեղութիւն մ'ալ քաշել, ուրիշներուն արիւն քրտնքով վաստը կածը կ'ուզէ որ խաղով ծիծաղով ձեռք բերէ:

Թ

Մի բուշանայք ՚ի անուայարևու
արդարոչքեան

1. Թէ որ ինչպէս ներսէն՝ գրսէն
ալ նոյնպէս դիւրին ըլլար Աստու-
ծոյ ծառայութեան ճամբան, սուրբե-
րուն վարձքն շատ պակաս պիտի
ըլլար. Աստուած կամաւ դժուա-
րութիւններ կը հանէ իր ծառայնե-
րը կրթելու: Ալոգիոս ամէն բան
յաջողած կարծելով գրեց Յիսու-
սեանց մեծաւորին, ան ալ պատաս-
խանեց, հօրդ օրհնութիւնը ան ու
եկու: Աս բանիս համար ելաւ զնաց
Մանդուա, ան օրերը հոն մեծ հան-
դէսներ կար, անոնք ամէնքը թո-
ղուց, սկսաւ պատրաստութիւն
տեսնել աշխարհքէ հրաժարելու.
Իրեք շաբաթ հոգևոր կրթութեան
մտաւ խելացի քահանայի մը ձեռ-
քով, ընդհանրական խոստովա-
նանք եղաւ. որով չեմ գիտեր մեզ-

քերը իմացուեցաւ թէ սրբութիւնը .
միայն աս զիտեմ որ անկէ վերջը
քահանան Ալոզիոսի համար՝ հրեշ-
տակ է, կ'ըսէր :

2. Գասզիլիոն դարձաւ ու Յի-
սուսեանց կրօնին կանոնները կար-
դալով՝ սկսաւ զանոնք պահել . սե-
նեկէն դուրս չէր ելլեր . ճամբան
մարդու չէր նայեր . տանը մէջ
միայն հարկաւոր ու հոգևոր բանի
վրայ կը խօսէր , ապաշխարու-
թեամբ և ճգնութեամբ ալ կը հալէր
կը մաշէր , հազիւ քալելու ուժ մը-
նացեր էր վրան . անոր համար մայ-
րը կ'ըսէր էրկանը թէ շուտով դըր-
կենք վանք , որ հնազանդութեան
տակ մտնալով չափէ դուրս ճգնու-
թիւն չընէ :

3. Ալոզիոս ալ կամաւ ուշացուց
երթալու հօրմէն օրհնութիւն խըն-
դրելու , որ մէկէն սիրտը չելլայ , ու
վերջը երբոր հրաման ուղեց հօրմէն
բաժնուելու , ինչ կը կարծես թէ ը-
սէ հայրը . Ինչուան որ քսանըհինգ
տարուան չըլլաս , տունէս դուրս
պիտի չելլես , չէ նէ այս օրուրնէ իմ

տղաս չես : Կայծակ ինջաւ խեղճ
տղուն վրայ . ընկաւ հօրը ոտքը յի-
չեցուց ըրած խոստմունքները . բայց
որոն կ'ըսես . — Գոնէ ատեն տուր,
ըսաւ , որ մտածեմ ու Յիսուսեանց
մեծաւորին գրեմ . — Բայց ան ալ
փուճ :

4 . Ա՛լ չի դիմացաւ այն համբե-
րող սիրտը . Իրաւ , ըսաւ , մինչև
հիմայ ասանկ ծանր տրտմութիւն
մը չէի ունեցած՝ փափագէս գրկուե-
լուս վրայ . սակայն յանձն կ'առ-
նում երկու իրեք տարի ալ սպասե-
լու , միայն թէ հրաման տուր , հայր,
որ հիմակուրնէ երթամ Հռովմ կե-
նամ , ու խօսք տուր զիս Յիսու-
սեանց մեծաւորին յանձնելու . և թէ
որ անոնք ալ չընդունին զիս՝ կ'եր-
թամ ես բոլոր աշխարհքս ժուռ
կու գամ գտնալու աս սրտիս հան-
դարտութիւնը , որ հոս չեմ , չեմ
կրնար գտնել : Գժարեցաւ հայ-
րը աս խօսքիս վրայ ալ , բայց ճար
մը չի գտնալով յանձն առաւ խըն-
դիրքը , ու կը մտածէր թէ որոն
քով դնէ տղան Հռովմայ մէջ :

5. Իսկ ինքն Ալոզիոս տակնու վրայ սրտով նստէր կուլար, աւանկ հարուստ մարդու զաւակ ըլլալուն վրայ. թէ որ ծառայիս մէկուն տղան ըլլայի կ'ըսէր, ինչուան հիմայ շատոնց կոչմունքիս հետներ էի. ո՞վ ունայն աշխարհք, քանի՛ մէկ կը ջանաս Աստուծոյ ծառայները արդիւելու, հազար ու մէկ փորձութիւն կը հանես որ քեզմէ չի հեռացնես: — Բայց դուք՝ որ Ալոզիոսի նման կ'ուզէք աշխարհք ոտքի տակ առնուլ դուք սիրտ ըրէք. նայեցէք հիմայ Ալոզիոս ինչ կ'ընէ. այնչափ դժուարութեանց համբերելով, զիչեր ցորեկ ընկած Աստուծոյ՝ աղօթք ընելէն վերջը, որ մ'ալ հինգ ժամ աղօթք ընելէն ետեւ, սրտին անանկ մը կուզայ որ երթայ վերջին փորձը մ'ընէ հօրը սիրտը շարժելու:

6. Ան ատենները հայրը ոտքին ցաւովը պառկեր էր. Ալոզիոս ծունկ դրաւ անկողնին առջին ուրսաւ. Հայր, ես քեզի հնազանդելու պատրաստ եմ. բայց զիտցիր

որ Յիսուս զիս իր ընկերութեանը
կը կանչէ, թէ որ հրամանքդ չու-
զես խաւրել՝ Աստուծոյ կամքը
պիտի չի կատարուի հրամանքիդ
պատճառաւ . աս ըսաւ ու ելաւ
իր սենեակը քաշուեցաւ : Գնաց՝
բայց հայրը երկու սուրի մէջ թո-
ղուց . մէկ կողմէն խղճմտանքը զին-
քը կը տանջէր Աստուծոյ կամքին
դէմ ընելուն համար . մէկալ կող-
մէն սիրտը կը ճաթէր, Ասանկ պա-
տուական տղան ինչպէս ձեռքէս
հանեմ, կ'ըսէր . անոր վերջի խօսքը
կարծես թէ եղաւ իրեն Նսայի մար-
դարէին վճիռը առ Նդեկիա տուած .
երեսը գոցեց սկսաւ բարձր ձայնով
լալ . ծառայ, բարեկամ, բոլոր պա-
լատը եկան՝ չի կրցան զինքը մխի-
թարել . վասն զի Աստուծոյ կամ-
քին դէմ դնելու երկինք երկիր բա-
ւական չեն :

7 . Հասեր էր Աստուծոյ կամքին
փառաւորութեան ու Ալոզիոսի յաղ-
թութեան ժամանակը : Ֆերրանդէս
կանչեց տղան . Ահա իմ սիրուն Ա-
լոզիոսս , ըսաւ , իմ ազնիւ անդրա-

նիկս , ահա գիտցիր որ հիմայ կըր-
 նաս քու փափաքիդ հետեիլ . կը
 բաժնուիս ինձմէ , որդեակ , բայց
 հօրդ ցաւած սրտին անմխիթար վէրք
 մը թողլով . բայց որովհետեւ Աստու-
 ծոյ կամքը կատարելը մեր պարտքն
 է , որդեակ իմ , ասկէ վերջը աղատ
 ես դուն . . . ա՛իս տղաս . . . Աստուած
 դքեզ օրհնէ . . . ինչպէս ես ալ հի-
 մայ քեզի իմ հայրական օրհնու-
 թիւնս կու տամ . . . : — Անանկ ե-
 լած սրտով մը օրհնեց իր օրհնեալ
 դաւակը , որ խօսքը , աչքին լոյսը
 ու շունչը պահ մը կտրեցան , մա-
 րեցաւ մնաց : Ալողիոս կարճ խօս-
 քով մը շնորհակալ ըլլալով մէկէն
 հեռացաւ անկէց , որ հօրը սիրտը
 աւելի չի ճմլէ . ընկաւ Աստուծոյ
 շնորհակալ եղաւ : — Ահա այսչափ
 կ'աշխատի արքայութեան ճամբան
 բռնել ուզողը , և ասանկ կը յաղթէ :

Ժ

Ամենայն փառք մարդոյ իբրև
զծաղիկ խոտոյ

ԵՍԱՅԻ

1. Շատոնցվընէ զրուած էր Քերմանիոյ կայսեր՝ Ալոզիոսի ժառանգութենէն հրաժարելուն համար, միայն քիչ մը ստակ կապեր էին իրեն որ տարուէ տարի տան. կայսրէն ալ հրաման եկեր էր: Երբոր հօրը օրհնութիւնը խմացուեցաւ՝ բոլոր պալատին մէջի եղողները սկըսան ձեռուրնին զարնել ու լալ. երբոր ճամբան կ'անցնէր Ալոզիոս, ամէն տուն պատուհանները կը վազէին, սուրբը կը կորսնցընենք կ'ըսէին. վազող վազողի կ'ըլլար, որը ձեռքը, որը ոտքը կը պագնէր, որը կը գանգատէր զիրենք թողլուն վրայ: Ալոզիոս ունանց շնորհակալ կ'ըլլար, ունանց մխիթարութիւն կու տար, ունանց ալ կը ցըցընէր

Թէ հոգւոյն փրկութիւնը ամէն բանէն վեր դնել պէտք է :

2. Գասաղիլիոնէն ելած օրը քաղքին սուզը անանկ եղաւ, որ կարծես թէ ամէնքը մեռելնին կու լան, ճամբայները մարդով լեցուած էր. երթալէն վերջն ալ օրերով Ալոզիոսին վրայ կը խօսուէր: Ինքը Մանդուա գնաց, հոն՝ նախ ան քիչ մը ստակէն ալ որ իրեն կապեր էին՝ հրաժարեցաւ. վերջը երբոր մեծերը ժողվրեցան՝ իշխանութենէն հրաժարելու զիրն ալ կարգաց զիւանադպիրը. Յերրանդէս երբոր լսեց աս զիրը՝ իր սիրուն տղուն դատապարտութեան վճիռ մը սեպեց. սկսաւ լալ ու զամէնքն ալ լացուց: Իսկ Ալոզիոս փառք կու տար Աստուծոյ որ ան ծանր բեռէն ազատեցաւ:

3. Հանդէսը լրմնացած չի լրմնացած երբոր իշխանները դեռ նըստած Մարգէզը կը մխիթարէին, յանկարծ ներս մտաւ Ալոզիոս Յիսուսեանց կրօնին սև զգեստը հագած. ասանկ ափշեցընելու տեսարան չէր եղած. հայրը մէկէն խելքը

Թուուց, չէր գիտեր ինչպէս ցաւի,
քովի եղողները սկսան լալ. բայց
Ալոզիոսի պարկեշտ զգեստը այն-
չափ չի դարմացուց զանոնք որչափ
հոն տեղը ծանր ու դուարթ կերպով
խօսած ճառը, որով աշխարհքիս
ունայնութիւնը ցըցուց ու ամենուն
սիրտը նորէն շարժեց:

4. Արդ նոյեմբեր ամսուն մէջ
1585ին ելաւ դքսին պալատէն, ծնո-
ղացը վերջի օրհնութիւնը առաւ,
ինքը հանդարտ էր սրտով, բայց
ծնողքը այնչափ տրտմեր էին՝ որ
կը կարծէին թէ անկէ վերջը մէտի-
թարութեան երեսը պիտի չի տես-
նան. ճամբայ ելաւ մէկ քանի ազ-
նուականներու հետ, ամէն տեղ
բարի օրինակ թողլով: Ուխտի գը-
նաց Լորեսոյ Ս. Աստուածածնայ
տունը, շատ պատարագներ տեսաւ,
հաղորդուեցաւ. քանի որ կը մտա-
ծէր թէ ան պատերուն մէջ Յիսուս
ու Ս. Աստուածածին կեցեր են,
չէր ուզեր անկէ բաժնուիլ: Այն-
պիսի տան մը մէջ կը վայլէր որ ա-
սանկ սուրբ մը երկայն կենայ:

5. Համբորդութեան մէջ ալ իր ճգնութիւնները չի թողլով երբոր Հոովմ հասաւ՝ աւելի շատցուց. հոն տեղը քաղաքաւարութեամբ բաժնուեցաւ իրեն հետ եկողներէն, ծնողացը սիրով բարեւ ապսպրեց. վերջը դնաց Յիսուսեանց մեծաւորին ոտքը ընկաւ, յանձնեց զինքը անոր իր ազատ կամքովը: Ան ալ մտուց զինքը վանքին Նորընծայարանը ու իրեն բնակելու սենեակ մը տուաւ. երբոր ներս մտաւ Ալոզիոս՝ խորին ուրախութեամբ մը ըսաւ. « Այս է հանգիստ իմ յաւիտեանս յաւիտենից, 'ի սմա բնակեցայց զի հաճեցայ ընդ սա »,:

6. Թագաւորներու, իշխաններու, փառքի, պատուի մէջ մեծցած, ուրախութեան երես չի կրցաւ տեսնալ Ալոզիոս, հապա երբոր ան պղտի խուցը մտաւ. Ահա, հոս էր, ըսաւ, հոս էր իմ փափագած հանգիստս. աս է որուն համար բոլոր կենացս մէջ աշխարհք ինձի փուշ եղեր էր. աս է այն հանգիստը որ միայն կրնայ զիս հանգչեցնել:

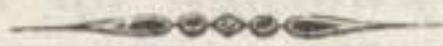
7. Ո՛վ երջանիկ Աւողիտս, որ
 տասնըեօթը տարի աշխարհքիս
 խռոված ալիքներուն վերէն թեթև
 նաւակի մը պէս սահելով հասար
 հիմայ հանդարտ նաւակայք մը: Քեզ
 ալ երանի՛ Գրիգորիկ, թէ որ Աւո-
 ղիտսի նման ջանաս անմեղութեան
 սիրովը ապրի՛՛ ո՛ր որ ըլլաս:

Գ Ի Ր Ք Բ

Ս. ԱԼՈՉԻՈՍԻ ՎԱՐՔԵՆ, ԿՐՕՆՔ
ՄՏՆԱԼԷՆ ԻՆՉՈՒԱՆ ԿՐՕՆՔԻՆ
ՄԷՋ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻԼՆ

Ա.

Որ ոչ առևուշ գիտաչ իշր և գայ զկնի
իմ չե ինձ արժանի

ՄԱՏԹ .

1. Թե որ խաչ քաշելու համար
բարեպաշտք կրօնք կամ վանք կը
մտնեն, Ալոզիոս՝ որ բոլոր կեանքը
աշխարհքի մէջ ալ խաչով անցու
ցեր էր, ինչ պիտի ընէր կրօնքի
մէջ: Աս էր մեծ ընելիքը՝ որ հոն
աշխարհքի մէջ ինչ որ ըներ՝ իր ա
ղատ կամքովը կ'ընէր, հոս կամքն
ալ թողուց ուրիշի ձեռք. մարդուս

իր կամքը թողլէն մեծ խաչ չի կըր-
նար ըլլալ : Այնք մտածին պէս
մեծաւորները քիչցուցին անոր չա-
փէ 'ի վեր ճգնութիւններն , ասանկ
հրաման մը շատ բարեպաշտներու
խիստ ծանր եկած է , բայց Ալո-
զիոս խոնարհութեամբ յանձն ա-
ռաւ : Արչափ որ ճգնութիւն ընելը
մեծ բան է , սուրբի մը՝ ան ճգնու-
թիւններէն հնազանդութեամբ ետ
կենայր՝ աւելի մեծ է :

2 . Բայց Ալոզիոսի դժարը կու
գար որ մեծաւորները իրեն վրայ
շատ հոգ կը ցուցընէին , և իրեն փա-
փուկ բնութեամբ ու ազնիւ ըլլա-
լուն համար՝ մէկ քանի դիւրու-
թիւններ ըրին . Ալոզիոս հազար
անգամ շնորհակալ եղաւ անոնց և
աղաչեց որ ամէն բանի մէջ ընկեր-
ներուն հաւասար բռնեն զինքը :
Տեսաւ որ իրեն տրուած գործածելու
բաները ալ աւելի ազնիւ են քան
դուրիչներունը՝ զանոնք ալ հրամա-
նով փոխեց : Անոնները անանկ
ճիշդ կը պահէր՝ որ շատ տարի վան-
քի մէջ եղողները իրմէ բարի օրի-

նակ կ'առնուին . և իբր թէ իրմէ կը սորվէին կանոն պահելն :

3. Աստուած իրեն սիրած զաւա-
կը կը տանջէ , կ'ըսէ սուրբ Պիլքը ,
վասն զի նեղութիւնը զմարդ՝ ոս-
կոյ պէս կրակի մէջ կը զտէ , հի-
մայ ալ Ալոզիոսի խաչ մը մէկ փոր-
ձութիւն մը խրկեց , որ ինչուան
ան ատենը չէր հանդիպած իրեն :
Վանք մտնալէն շատ չանցաւ , Ա-
լոզիոսին վրայէն վերցուց այն քաղ-
ցրութիւնը , այն եռանդը՝ որ աղօթքի
մէջ կ'իմանար , և այն հոգևոր շնորհ-
քով ծաղկած սիրտը՝ խորշակով
ցամքած պարտէզի պէս տրտմեցաւ :
Բայց Ալոզիոսի սէրը պակսեցան
արդեօք . չէ՛ . վասն զի այն եռանդն
որ կը զգար ներքին կրակին բոցն
էր , Աստուած իբրև թէ անոր սիրտը
դոցելով միայն բոցը կը տրեց , կը-
րակը միշտ ներսը կը վառէր , դուրս
ելլալու տեղ չգտնալով ինքըզինքն
կը տանջէր : Ալոզիոս չի վհատիր ,
զգալի քաղցրութիւն իմանայ չի մա-
նայ՝ կը վազէ Աստուծոյ . Աստուած
ալ որ իբրև կատակ մը կ'ընէր անոր

հետ՝ թողուց որ արգիլուած բոցը
առջինէն աւելի բարձրանայ ու պայ-
ծառանայ :

40. Մէկ նոր խաչ մ' ալ սեպելու
է՛ հօրը մահը , որ Ալոզիոս կրօնք
մտնալէն երկու իրեք ամիս վերջը
լսեց . ցաւեցաւ ինչպէս որ բնական
է առաքինի տղու մը՝ որ հօրմէն
նեղութիւն քաշած ըլլայ՝ կարծես
թէ աւելի կը սիրէ զինքը . մխիթա-
րեց գրով ընտանիքը , և ինքն ալ
չատ մխիթարուեցաւ , երբոր լսեց
թէ հայրը՝ իր երթալէն վերջը՝ դադ-
րեցուցեր էր իր գէշ սովորութիւնը
ստրկով խաղալու , որով շատ բան
կորսնցուցեր էր . վերջի ատենները
ոտքի ցաւուն պատճառաւ՝ անկող-
նին մէջ նստած , հոգևոր պատրաս-
տութիւններ ընելով կ'առնուր ձեռ-
քը Ալոզիոսի թողուցած խաչելու-
թիւնը , և Ողորմեա՛ ինձ Աստուած
իմ , կ'ըսէր , ու արցունքովը կը թըր-
ջէր ան խաչելութիւնը՝ զոր Ալո-
զիոս ամէն օր աչքին աղբիւրներով
կը լրարար , և կ'ըսէր հայրը . Այս
արցունքներս իմ Ալոզիոսիս աղօթ-

քին պտուղն են : Ո՛վ որչափ դօ-
րաւոր բան է բարի օրինակը , որ-
չափ ազդու է առաքինութեան յի-
շատակը :

Բ

Կրօնաշարժութիւն սուրբ . . . սկսարատ
պահել զանձն յաշխարհէ

ՅԱԿ . ԱՌԱՔ .

1. Այնպիսի փառք տուաւ Աս-
տուծոյ որ հօրը մեռնելէն առաջ
զինքը աշխարհքէ ազատեց . Հռովմ
մտածատենը իրեն հետ եկող ճամ-
բու ընկերներուն ապսպրեր էր որ
ծնողացը երթան նէ՛ աս խօսքը ը-
սեն . Մոռա՛ զժողովուրդ քո և
զտուն հօր քո : Ինքն ալ ըսածին
պէս ըրաւ ամենևին չի խօսեցաւ և
չէր մտածեր տանը վրայօք . անանկ
որ երբոր մէկը իրեն հարցուց թէ
քանի եղբայր էիք , ամչնալով սկը-
սաւ մտքէն համրել :

2. Աշխարհքէ հրաժարիլը բա-

ւական չէր, իր անձն ալ ուրացեր էր, ինչպէս Տէրն մեր կը պատուիրէ. մարմնոյ հանգստութիւն բոլորովին մոռցեր էր. ծաղիկ մը ձեռքը չառաւ որ հոտուրտայ. բայց փնդի հիւանդներու շատ հեղ սիրով կը ծառայէր. չի յիշեց ան հարկինքները որ տեսեր էր, իր ուտելիքն էր հաց ու ջուր կամ անժուր անհամ եփած բան մը. ինքը որ խտալիոյ անուանի թատրոններ ու երգիչներ տեսեր և լսեր էր՝ հիմայ չէ թէ միայն ականջին՝ անուշ ձայն չլսելու զգուշացաւ, հապա նաև զուարճալի խօսքերէ ալ կը փախչէր:

Ճ . Աչքին վրայ ըրած զգուշութիւնն՝ պէտք է նորէն ըսել: Մեծաւորներն երբեմն պտըտցնելու կը տանէին սովորական տեղ մը. անգամ մը պտըտելէն դառնալէն վերջը՝ հարցուցին Ալոզիոսի թէ այս օրուան դացած տեղերնիս ինչպէս էր. առջի բերանը դարմացաւ մնաց Ալոզիոս. մէկ մ'ալ ալ աղէկ մը մտածելէն վերջը, հազիւ իմացաւ որ այն օրը նոր տեղ դացեր են և

դեր : Իրեր ամիս էր որ վանք մտեր էր , և չէր զիտեր թէ ինչ կարգով քահանայք սեղան կը նստէին :

4 . Ս.մէն գործքի մէջ Քրիստոսի ըրածը կը յիշէր , մանաւանդ չարչարանքներն . Քրիստոս քղամիտ հազաւ կ'ըսէր , ու մեծաւորաց ազաչելով կ'ընտրէր ամենէն հին կարկրտած զգեստը և անով կը սլտտէր Հռովմայ մէջ . Քրիստոս նախատուեցաւ , ինքն ալ կը խնդրէր մեծաւորէն որ զինքը յանդիմանէ ամենուն առջին . մեծաւորը զինքը զրկեց որ երթայ սեղան գնելու ծառայէ , ան տեղի վրայ կեցողն ալ մեծաւորին հրամանովը կը բարկանար Ալոզիոսի , ամէն ըրածին մէջ պակասութիւն գտնալով , Ալոզիոս ալ թողութիւն կ'ուզէր ու կը խոստանար աւելի աղէկ ընելու : Ասով ընկերներուն ալ անանկ պատուելի եղաւ , որ սուրբի տեղ գնելով զինքը՝ ան ատենէն կ'ուզէին իրեն գործածած բաներէն մէկը քովերնին պահել :

Գ

Ծառայեցէք Տեսան ևրկիշիւ .

Ծառայեցէք միմեանց

ՊՕՂ . ԱՌԱԲ .

1 . Իրեք ամիս նորընծայարան
 կենալէն վերջը՝ զԱլոզիոս զրկե-
 ցին վարժարանը՝ որ հոն տեղը ե-
 ղողներուն ու եկեղեցւոյ մէջ ծա-
 ոայէ . շատ ուրախացաւ այս բա-
 նիս . մէկ մ' որ ան ծեր քահանայ-
 ներէն նոր նոր բարի օրինակ առ-
 նելու յոյս ունէր , մէկ մ' ալ որ Աս-
 տուծոյ տանը մէջ ծառայութիւն
 պիտի ընէր : Օրը հինգ վեց պատա-
 րազի սպասաւորութիւն կ'ընէր ,
 ստէպ հաղորդութիւն կ'առնուր . և
 անանկ ջերմեռանդութեամբ մը՝ որ
 տեսնողը կը զմայլէր . անանկ որ
 շատ քահանայներ պատարագ չը-
 րած Ալոզիոսի հետ կը խօսէին սրբ-
 ութեան վրայօք , որ սրտերնին Աս-
 տուծոյ սիրովը վառուի . ասկէ զնա՝

խմացիր թէ ինչ կրակ էր իր սիրտը որուն կայծակը ուրիշներուն սիրտը կը բռնկցընէր :

2. Ինչպէս որ զԱստուած կը պատուէր՝ անանկ ալ իր մեծաւորները Աստուծոյ տեղ դնելով . երբոր ժամուն լուսարարին կամ իր մէկ վերակեցու դրուած եղբօրը հետ խօսելու ըլլար՝ ոտք կ'ելլար , գլուխը բայ՝ վար նայելով կը կենար , ինչուն որ զխմացիները ամչնալով իր խոնարհութենէն՝ խնդրեցին մեծաւորէն որ Ալոզիոս անոնց զխմացը անանկ խոնարհութիւններ չընէ :

3. Արովհետեւ սեղանատունը երբեմն կը կարդար , երբեմն ալ լըսող կ'ըլլար , կարդալը լմնալէն վերջը մէկէն աղօթքի հետ կ'ըլլար . իսկ վերակեցուն չուզելով որ միտքը շատ յոգնեցընէ՝ ապսպրեց իրեն որ սեղան ուչ եկողներուն հետն ալ կենայ հոն . ան տեղի պաշտօնատէրն ալ աս բանը չի զիտնալով՝ յանդիմանեց զԱլոզիոս ու պատժեց , թէ դու նորընծայ ըլլալով ինչպէս ատենէ դուրս հոս կը գտնուիս .

Ալոզիոս լռութեամբ անպաշխարան քը քաշեց , ու երկրորդ անգամ նորէն ամենուն առջին յանդիմանելով ձայն չի հանեց : Ա երջը պաշտօնատէրն իմանալով վերակացուն հրամանը՝ սկսաւ գանգտիլ Ալոզիոսի թէ ինչո՞ւ չըսիր . ան ալ պատասխանեց . Ըրած յանդիմանութիւններդ ինձի անուշ խօսքեր էին , բայց զուրիշներն չի գայթակղեցընելու համար՝ մէկ մ' ալ պատահելու ըլլար՝ միտքս դրեր էի որ յայտնեմ հրամանը :

4 . Իր կանոնապահութիւնը չէ թէ սովորութեան համար էր կամ պարզ յօժարութեամբ մը , հապաբոլոր սրտանց անոնց ետևէն էր . անանկ որ կրօնք մտնալէն վեց ամիս վերջը երբոր անցուցած վարքը խիստ դատաւորի մը պէս քննեց՝ մէկ ներելի մեղք մ' ալ չի կրցաւ գտնալ . ասով չէ թէ իրեն հպարտութիւն եկաւ , հապա սկսաւ վախնալ թէ չըլլայ որ խստութեան կամ կուրութիւն մէջ ընկած ըլլամ : Իրեն հետ եղողներն ալ իր վրայ պահասութեան մը նշան ալ չի տեսան :

Դ

Յաւնեացն ժամ աղօրս աշարէք

ՄԱՏԹ .

1 . Արնայիր տարակուսիչ Գրիգորիկ , թէ ինչպէս մարդ ամէն աւտեն աղօթք պիտի ընէ . ահա օրինակ քեզի Ալոզիոսն , որուն կեանքը գրեթէ մէկ ժամ աղօթքի կենալ մ' էր . իրեն պէտք չէր ժամուսենեակ , վասն զի ինքն էր կենդանի տաճար Հոգւոյն սրբոյ : Շատ հեղ չէր կրնար սրտին ելլալը բռնել , արցունքը աղբիւրի պէս երեսէն վար կ'ինջնար . շատ հեղ մեծաւորներն խուցը կը մտնային կ'ելլային ինքը չէր իմանար . վասն զի ինքը , իր հոգին ալ Աստուծոյ քով մտած էր :

2 . Արովհետեւ կանոն էր յայտնելու , ինքն ալ յայտնեց մեծաւորին , որ վեց ամսուան մէջ՝ աղօթքի ատեն մտքի ցնդիլը թէ որ մէկ բե-

րելու ըլլար՝ ողջոյն քեզ մը ըսելու
 ատենի չափ հազիւ կ'ըլլար . ուրիշ
 ները որ աղօթքի նստելու ատեն
 կը ջանային մտքերնին ամփոփելու,
 ինքը դրսէն ջերմեռանդութեան
 նշան չի տալու համար կը ջանար
 զինքը զսպելու . վասն զի մէկ մ' որ
 միտքը Աստուծոյ վերանար՝ երեսը
 կրակ կը կտրեր, սիրտը կը նետէր
 չէր կրնար ծածկել այն եռանդը՝
 զոր Քրիստոսի չարչարանքը ու հա-
 ղորդութեան խորհուրդը մտածե-
 լով կ'իմանար :

3. Այսչափ մտաւոր աղօթքով ու
 Աստուծոյ սաստիկ սիրով իրաւ հո-
 ղին օրէ օր կը զօրանար, բայց մար-
 մինն որ հոգւոյն ընկերն է և շատ
 նեղութեանց չի կրնար համբերել՝
 սկսաւ վշտանալ, զլխուն ցաւը ա-
 լելի սաստկացաւ . անոր համար
 մեծաւորներն պատուիրեցին որ ան-
 կէ վերջը չափ դնէ, միտքը շատ
 չի յոգնեցընէ . ասոր համար ալ ի-
 րեն ուրիշ բաներ յանձնեցին որ
 անոնց դբաղելով քիչ մը աղօթքէ
 ետ կենայ . բայց աղօթքին բոցը՝ որ

է սէրն՝ ո՞վ կրնայ մարել, կրակէ նետ մ' է որ սրտէն կ'ելլայ ու մէկ կերպով մը չի դադրիր ինչուան որ Աստուծոյ չի հասնի :

4 . Ալոզիոս հնազանդութեան սիրով կ'աշխատի միտքն ուրիշ բանի տալու, բայց ան ապստամբ սիրտը, ան սուրբ ապստամբը՝ միշտ Աստուծոյ կը վազէր . աղօթարանին չէր մօտենար որ չըլլայ թէ միտքը յափշտակուելով հնազանդութեան դէմ ընէ . ձեռքի դորձքերը ստէպ կը փոխէր որ միտքը անոնց վրայ պտըտի . բայց աս ինքզինքը բռնադատելը՝ միտքը աւելի յոգնեցուց, և աս կռուէն զլխին ցաւը աւելի սաստկացաւ, պէտք եղաւ որ մեծաւորներն հրամաննին ետ առնեն : Ամէն բանի յաղթել կ'ըլլայ, Աստուծոյ սիրոյն յաղթել չըլլար :

5 . Մեծաւորը տեսնալով որ Ալոզիոս հիւանդոտ է, զինքն մէկ քանի ուրիշ տկար կրօնաւորներու հետ Նաբոլի դրկեց օդ փոխելու, հետը կար հիւանդ մ'ալ որ շատ առաքինի մարդ ըլլալով Ալոզիոսի

մեծ ուրախութիւն եղաւ , և իր հիւանդութեանը չի նայելով ամէն ծառայութիւն կ'ընէր ան քահանային : Նարբոլի հասաւ , սրբութիւնը ամենուն յայտնի եղաւ , ամէնքը խնդացին , բայց ինքը ասոր վրայ կ'ուրախանար որ հոն ալ նոր նեղութիւն կրցաւ քաշել , թէ օղէն թէ կեցած տեղէն : Արան ծանր ջերմ մ' եկաւ , սկէտք եղաւ զինքը նորէն Հռովմ դարձրնել :

Ե

Խնաստուշիւն գովեացէ զանձն իշր

ՍԻՐԱԲ

1 . Ալողիոս պղտիկուցմէ 'ի վեր սիրտը Աստուծոյ տուեր էր . բայց իրեն պատշաճ ուսմունքները սորվելու անհոգութիւն չըրաւ . վասն զի ուսման լոյսն ալ մարդուս հոգին լուսաւորելու գործիք մ' է , չի կարծէք թէ ուսմունքը Աստուծոյ ծառայութեան արդելք կ'ըլլայ , ուր

որ հարկաւոր է : Միլան փիլիսոփայութիւն սորված ատենը՝ ընկերներուն ամէնքն ալ անցուց . ասանկ ալ վանքին մէջ իր ջերմեռանդութիւնը արգելք չեղաւ հնազանդութեանը , բայց ինքը որ ամէն բանի մէջ առաքինութիւն կը փնտռէր , կ'ուզէր որ ուսմունք սորվի , բայց շատգէտ չերևայ , անոր համար շատ հեղ մոռնալ կամ չզիտնալ կը ցըցընէր , ինչպէս ինքը յայտնեց մեծաւորին , որ վրան զարմանալով ապսպրեց որ անկէ վերջը զիտցածը շտկէ շիտակ ըսէ . ինքն ալ այնպէս ըրաւ :

2 . Քիչ ատենէն աստուածարանութիւն սկսաւ սորվիլ նոյն ջանքով :

3 . Երբոր իրեն բան մը հարցըւէր՝ համեատութեամբ առանց բան ծախելու պատասխան կու տար , ամենեին իր կարծիքը չէր ուզեր առաջ տանիլ . անանկ կը խօսէր՝ որ ամէնքը կը զմայլէին աւելի իր կերպին քան թէ զիտցածին վրայ . շատերը միայն կու գային իր խօսի-

լը լսելու ու կը շահուէին իր առաջինի կերպէն . ասով յայտնի ըրաւ թէ հոգի վաստըկելու համար հրաշագործութիւն պէտք չէ , առաջինութեամբ շարժիլ ու խօսելն ալ կ'օգտէ : Վանքին մէջ երկու հարիւր հոգի կային , ամէնքն ալ բարի օրինակ կ'առնուին Ալոզիոսէ : Մեղուն միշտ մեղր կը շինէ , սուրբն ալ միշտ բարի գործք :

2

Որսարուք յիևևն զի հեզ եւ՛ և խոնարհ
արտիւ

ՄԱՏԹ .

1 . Թէ որ մեծատանը աղքատին վրայ պարծիլը իրաւունք սեպէինք , ո՞րչափ աւելի պէտք էր որ սուրբերը պարծէին , որովհետև ճշմարիտ գանձ է իրենց ունեցած գանձը . մանաւանդ Ալոզիոս որ մեծ իշխանի մը զաւակ ալ էր , ու դեռ տղայութեան մէջ ըլլալով սուրբ , հրեշ-

տակ լսելու ականջը վարժած էր .
բայց ինքը ինչպէս որ սուրբերուն
սովորութիւնն է իր վրայ պարծելու
բան մը չէր տեսներ , ունեցած շը-
նորհքը պարզապէս Աստուծոյ տը-
ւած ընծայ մը կը սեպէր . որչափ
որ շնորհալի էր՝ այնչափ ալ պայ-
ծառ խոնարհութեամբ զարդարած :

2. Իր ազնուական տնէ ըլլալուն
վրայօք ամենևին խօսք չէր ըրած , և
ուրիշներէն ալ բան մը որ լսեր՝ ա-
մը չնալէն սիրտը կը կոտորէր . որ-
չափ ջանք ըրեր էր որ մեծաւորնե-
րը իրեն դիւրութիւն մը չընեն փա-
փուկ ու հիւանդոտ ըլլալուն հա-
մար . պաշտօններու մէջ էն ցածը
կ'ընտրէր , քաղաքը պտըտելու ա-
տեն՝ կ'ուզէր ամենէն վարի եղբայր-
ներուն հետ քալել :

3. Իրեն սիրելի ծառայութիւն-
ներն էին ամաններ լուանալ , աւ-
լել , կանթեղներուն եղ լեցընել , և
ուրիշ ցած պաշտօններ՝ որ կը ջա-
նար ուրիշի չի թողուլ , անոր հա-
մար ընկերները կ'ըսէին՝ թէ ասանկ
բաներու մէջ Աւոզիոս միշտ յաղ-

Թող է : Ի՛նչ աղւոր յաղթութիւն ,
բայց շատերուն ի՛նչ դժար . ոմանք
կ'ընեն այսպիսի բաներ , բայց ո՛
գիտէ երբեմն սնափառութեամբ ի
րենց վարձքը չէ՞ն կորսնցներ :

է

Լաւ է ոչնկեղրուշքիւն քան զզոն ընտիր

Ա . ԹԱԳ .

1 . Խոնարհութեան պտուղն է
հնազանդութիւնը , և այնչափ պա-
տուական է՝ որչափ որ հնազանդո-
ղը սուրբ է . վասն զի սուրբը ար-
դէն գիտէ Աստուծոյ հասնելու ճամ-
բայն , բայց իր գիտցածը թողլով
ուրիշի ցըցուցածին կը հետևի . եթէ
Ալոզիոսի հնազանդութեան կա-
տարելութիւնը իմանալ կ'ուզես
հարցուր իրեն . Չեմ յիշեր որ մէկ
հեղմ՝ ալ առած հրամանիս զանցա-
ռութիւն ըրած ըլլամ , կամ հակա-
ռակը ուզած ըլլամ , ըսաւ ինքը
բերնովը . և ասով ալ ինքը իր վրայ
համարմունք չունէր :

2 . Քայց հեղ մը մեծաւորը կամաւ երեսին դարկաւ թէ ինչպէս հրամանի դէմ մտքով յափշտակուած աղօթք ըրեր էր . Ալոզիոս չքաւ թէ անիկայ իմ ձեռքս չէր , բայց աս սուրբ ռանցառութիւնն ալ յանցանք սեպելով ամօթէն մարեցաւ , վերջն ալ մեծաւորին ոտքը ինկած լալով թողութիւն ուզեց :

3 . Աարելի է , Գրիգորիկ , զարմացար թէ անանկ ջերմեռանդութեան մէջ ալ պէտք է հնազանդութիւն . հարցուր նորէն Ալոզիոսի , ու կ'իմանաս որ ինքը իր մեծաւորաց խօսքը Աստուծոյ պատգամ սեպելով կը հնազանդի . մեծաւորը զիտուն է թէ չէ՝ իրեն հոգը չէ , բերանը անոնցն է՝ ձայնը Աստուծոյ է , ինքն ալ բոլոր սիրտը Աստուծոյ տուած՝ Աստուծոյ փոխանորդացը կը հնազանդի : Շատ աղէկ ըսաւ սուրբ մը , Հնազանդ մը չէ դատապարտուած , անհնազանդ մը չէ փրկուած : Գու ալ աս երկուքին մէկը պիտի ըլլաս . քննէ գրեղ , ու զիտոցիր որ շատ վտանգաւոր բան

է ազատ կամքը մարդու հոգւոյն
փրկութեանը, թող որ շատ հեղ
մարմնոյ ալ վնաս է :

Ը

Երբ վաճառեա զինչս քո

ՄԱՏԹ .

1 . Արօնաւորը վանք մտած ատե-
նը ունեցածէն հրաժարելով՝ աղ-
քատ կ'ըսուի . Ալոզիոս վանք չի-
մտած իր պալատին, իր իշխանու-
թեանը մէջն ալ աղքատ ապրեցաւ .
ու ան ատենէն արժանի եղաւ Քրիս-
տոսի երանութեանը՝ որ հոգւով աղ-
քատութիւն սիրողներուն կու տայ .
թագաւորներ, իշխաններ, որոնց
հետ կը տեսնուէր՝ չէին կրնար ի-
րեն հարստութեան սէր ձգել տալ .
որովհետեւ ինքը ամէն բանի մէջ
առաջին օրինակը կ'ուզէր Քրիստո-
սէ առնուլ, կը տեսնէր որ Յիսուս
մարի մէջ ծներ է, չոր փայտի մը
վրայ մեռեր է, ասկէ ազգու դաս
կրնար ըլլալ իրեն :

2. Թէ որ պաշատին մէջ ճշմարիտ աղքատ էր, հապա վանքը որ բուն աղքատութեան տեղ է, ու զաղքատութիւնն ուխտով յանձն առնելու է, ինչ եղած պիտի ըլլայ. ինձի կ'երևայ թէ ինչպէս ազահները ստակ վաստրկելու հաղար հընարք կը բանեցընեն, Ալոզիոս աղքատութեան համար անոնցմէ աւելի ըրաւ. ամեն էն պղտի բաներուն մէջն ալ անարգը կը փնտռէր, սենեակը դրած պատկերներն ալ թէ որ քիչ մը զարդարուն ըլլային՝ սիրտը չէր հանդչեր. հրաման կ'առնուր կը փոխէր, ասանկ ալ թէ որ ընծայ մը ընդունէր: Առանց հրաման առնելու ամենեին և ոչ կտոր մը թուղթ տուեր կամ առեր էր:

3. Յիսուսեանց արդէն կանոնն ալ էր՝ որ ամենէն ցած բաները իրենց յարմար սեպեն. Ալոզիոս անանկ կը պաճ էր աս կանոնին որ պաշտօնատէրն ամենէն անպիտան բանն ալ տար ու հարցընէր թէ ինչպէս է, շատ ազէկ է կ'ըսէր: Թագաւորի պէս մարդու դաւակ՝ մուրո-

դի պէս ապրիլ կ'ուզէր, բայց մուրողի չափ ալ բան չունէր. վասն զի իրեն տուածներէն ալ սրտով հրաժարեր էր, աս է հողւով աղքատ ըլլալը: Մարդկանց մեծ մասը ունեցածնին շատցընել կը մտածեն, փոխանակ մտածելու թէ մեր բնութեան աղքատութիւնը աս անցաւոր բարիքներով չի հարուստանար:

Թ.

Որ ատեայ զանձն իշր յաշխարհիս
 յայսմիկ, ՚ի կեանսն յաշխտեանսկանս
 պահեացի զնա

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ

1. Մէկն որ ազնուականի մը յոյս ըլլայ, պալատներու մէջ մեծցած, թագաւորներու, դքսերու ձեռքէ ձեռք պտըտած, կարծես թէ բնական իրաւունք մը կը սեպէ իրեն և միտքը կը դնէ՝ թէ նեղութիւն քաշելը իմ վիճակիս համար չէ, կամ թէ պէտք է որ ես հանգստու-

Թեամբ ապրիմ, ինչպէս որ իմ ծընողքս կ'ապրին և իմ պատուոյս կը վայլէ. Ալոզիոս շատ հեռու էր այսպիսի մտածմունքէ :

2. Իմաստունը կ'ըսէ. Թէ որ հարստութիւնը դետի պէս քեզի դայ, դու հեռու կեցիր. Ալոզիոս ալ ճշմարիտ ասանկ ըրաւ, թէ հարստութեան և թէ հանգստութեան մէջ. վանք չի մտած մարմնոյն ճրգնութիւնը աւելի էր, վանքը մտնալէն վերջը մտքինը աւելցաւ. միայն իրեն սուրբ յօժարութիւնը ու հնազանդութիւնը ինչ ճգնութիւն որ ըսես՝ կ'արժէր, ու անոնց վարձն ալ առաւ :

3. Քրիստոսի միամիտ աղանի էր, բայց տես թէ ինչ խորագէտ հնարք մ'ալ մտածեց. երբ արտաքին ճգնութիւններն դադրեցաւ, ինքզինքն խոնարհեցընելու սաստիկ ջանք մը ըրաւ, ու անոր համար հրաման առաւ՝ որ սպանիոյլերէն քարոզի պէս խրատներ խօսի շատոնց առջևը, որ լեզուն աղէկ չի կրնալով խօսիլ՝ արհամարուի

ամօթ իյնայ . շատ հեղ կ'երթար մե-
ծաւորաց ինքզինքը կ'ամբաստանէր
ամէն գործքերուն մէջ պակասութիւն
մը գտնալով որպէս զի յանդիմա-
նութիւն լսէ :

4 . Եւս առաւել Աստուծոյ դիմա-
ցը կը խոստովանէր իր տկարու-
թիւնը . բայց անանկ երեսը կախած
տրտում չէր երևար, ինչպէս կ'ընեն
երբեմն ջերմեռանդութիւն չի գիտ-
ցող ջերմեռանդներ . իբրև թէ ի-
րենք իրենց վրայ բարկացած ըլ-
լան , բայց անանկ բարկութեամբ
մը որ շատ հեղ ծայրը պարծենկո-
տութեան կը տանի . հասպա խոնար-
հութեամբ կ'ըսէր այն խելացի խօս-
քըն . Իմ պարտէզիս բերքը աս է .
ով տէր , թէ որ ինձի չօգնէիր ալ
գէշ պիտի ըլլար , թէ որ նորէն օգ-
նես աւելի աղէկ կը բերէ :

Ժ

Լուծ իմ քաղցր է և քեռն իմ
փոքրոցի

ՄԱՏԹ .

1. Մարդիկ բռնաւորներէն աւելի իրենց կրիցը զերի եղած էին, Քրիստոս ողորմելով իրենց՝ իրեն անուշ լուծը տուաւ, առնողին վրայ իր թեթև բեռը դրաւ. իրմէ վերջը ինչուան աս օրս այն լուծը առնողներ պակաս չեն. կրօնաւոր եղողը աս լուծին ժառանգն է. ոչ մեծ թաղաւոր մը՝ որ բիւրաւոր մարդկանց՝ Աստուծոյ պէս կը հրամմէ, ոչ մէկ հարուստ մը՝ որ արծաթը խաղալիկ կը սեպէ, ոչ հարսնիք ունող փեսայ մը այնչափ ուրախութիւն կրնայ ունենալ, որչափ մէկ նորահաս կրօնաւոր մը երբոր պայծառ մտքով՝ ու յօժար սրտով Աստուծոյ և մարդկան առջև կ' ուխտէ Աղքատութիւն, Աղջախոհութիւն և

Հնազանդութիւն . վասն զի բոլոր աշխարհք կը թողու . իրեն ինչ կը մնայ , — միայն Աստուած :

2 . Ո՛վ կրնայ չափել Ալողիոսի խնտումը ուխտին օրը որ ըրաւ նոյեմբեր 1567ն 1587ն . վանք մտաւ նէ ուրախացաւ երկայն ատեն ծովու մէջ պտըտած ամէն հովէ անցած նաւու մը պէս , բայց ուխտած օրը ձգեց այն խարխախը որն որ տասներհինգ տարի առաջ ձգելու փափաքեր էր :

3 . Իր կեանքը մինչև այն ատեն Աստուծոյ նուիրեր էր , անկէ վերջը հանդիսական ուխտով բոլորական ողջակէզ մը ըրաւ : Արդեօք աշխարհքիս մէջ ասոր նման քանի հատ ողջակէզ եղեր է : Այն տղան որ ծնած չի ծնած ու բոլոր կենացը մէջ աշխարհքէ հրաժարելու հետ էր , հիմայ միայն երկնքի համար սկսաւ ապրիլ , և իրաւցընէ ալ անկէ վերջը սրբութեան մէջ առաջ երթալը յայտնի ցըցուց :

4 . Ի՞նչ կը զարմանան թէ ուրեմն Ալողիոս առաջ ինչ պակասութիւն

ունէր . չէ . բայց Աստուծոյ շնորհ-
քը ու սէրը կրակ մ' է սրբոց սրբ-
տին մէջ , պէտք է որ երթալով
տարածուի շատնայ . չէ նէ թէ որ
սրբութեան չափ մը ըլլար , Աս-
տուած ինչո՞ւ երկայն կեանք պիտի
տար . Աստուած անչափ է , իր
զանձն ալ անհատնում է : Ահա ա-
սանկ եղաւ Ալոդիոսի կրօնաւոր ու
կղերիկոս ըլլալէն վերջը . (վասն զի
քանի մը ամսէն ետքն ալ չորս
փոքր աստիճանները առաւ) : Ա-
ռաքինութեան ճամբայներուն վար-
ժելէն վերջը՝ մարդ կը կոխէ ան
ճամբայն որուն ծայրը Աստուծոյ
քով կը լմննայ :

Գ Ի Ր Ք Գ

ՍՈՒՐԲ ԱԼՈԶԻՈՍԻ ՈՒԽՏԵԼԷՆ
ԻՆՉՈՒԱՆ ԵՐԶԱՆԻԿ ՄԱՅԸ

Ա.

*Որ ողորմածոքիւն տակի հօրն, ոչ
մոռասցի առ Աստուած*

ՍՒՐԱԲ

1. ԱՍՏՈՒԾՈՅ սիրոյն մեծ նշանը,
ըսաւ սիրոյ աշակերտը, զընկերն
սիրելն է. Ալոզիոս որ աստուա-
ծային սիրոյ կրակ մը դարձեր էր՝
պէտք էր որ եղբայրսիրութեան
բոցն ալ ծաւալէ. անանկ բոց մը
փայլեց իր վարքէն, իր անուշ խը-
րատներէն, որ շատ մարդ անով
վառուեցան, ջերմեռանդութեան
եկան. շատ եղբայրական սիրոյ

գործքեր ալ կ'ուզէր ընել Ալոզիոս , բայց հնազանդութեան տակ ըլլալով միայն հրամանի դէմ չեղածը կ'ընէր . ինչուան հիւանդ եղած ատենն ալ ուրիշ հիւանդներու կը ծառայէր :

2 . Աշխարհքէ հրաժարելով չէր հոգար իր ընտանիքը , ինչպէս առաջ ըսինք . բայց այն արեան պարտքն՝ որ Աստուած դրած է ազգականաց մէջ՝ չարհամարհելու օրինակ մը ցըցուց որ ասանկ աշխարհատեաց սուրբի մը վրայ աւելի դարմանալի է : Իր եղբայրը Ռոտովիոս մարգէզն՝ Մանդուայի դըքսին հետ կռիւ մը ունեցաւ՝ որ երթալով մեծցաւ , դադրեցընելու ճար չեղաւ . ասոնց երկուքին մայրերն ալ Ալոզիոսի գրեցին թէ աս թշնամութիւնը մեր ցեղին մեծ նախատինք է , մէկն ալ չի կրնար ճար մը ընել , բայց եթէ մեծաւորիդ հրամանովը դու դաս ու հաշտեցընես :

3 . Ալոզիոս այնպէս աշխարհքի բաներէ ետ կեցեր էր որ կրնար ըսել թէ ես ալ ձեռուրներս լուա :

ցեր եւմ, ինչպէս և ինչ նորէն ազատ-
տեւմ. բայց ինքն որ զիտէր Աստու-
ծոյ համար զԱստուած թողուլ, աս-
բանիս համար շատ աղօթքէ վերջը
խորհուրդ հարցուց խոստովանա-
հօրը որ էր անուանի Պեղարմինոս
կարդինալն. ան ալ ըսաւ թէ մե-
ծաւորիդ տուած խրատին հնազան-
դէ՛ կը յուսամ որ հնազանդութիւնդ
շահաւոր ըլլայ: Մեծաւորն մէկէն
հրամանց որ երթայ Մանդուա՝ բա-
ները հոգայ: Շուտով ելաւ առա-
քինի կրօնաւորն, ընկերներէն
զատուեցաւ ամէնքը լացընելով. հե-
տը եղբայր մը տուին, մէկ տեղ
ճամբայ ընկան սեպտեմբեր ամսուն
մէջ 1589ին:

4. Ալոզիոսի հայրենիքը դառ-
նալը՝ հայրենիքէն ելլալէն ծանր էր,
միայն հնազանդութիւն ու սէրն է
որ ամէն դժուարութիւնն կը զիւրըն-
ցընեն. ամէն տեղ ուսկից որ ան-
ցաւ՝ բարի օրինակ տուաւ ու կամ-
քին զէմ սրատիւ դտաւ: Մանդուա
հասնելուն պէս զրեց եղբօրը. Ռո-
տոլիոս մէկէն կառք մը զրկեց ու

ինքն ալ ելաւ եկաւ եղբայրը զիմաւ
ւորելու ու փաթթուելով ուրախու
թեամբ բերաւ Քասողիլիոն :

5 . Քաղքին մէջ ձայն ելաւ թէ
Ալոզիոս եկեր է . Ալոզիոս եկեր
է , ըսին ամէնքն մէկ բերան . մէ-
կէն հրացաններ պարպեցին , թա-
գաւորի պէս ընդունեցան զինքն .
պատուհաններէն պատուի անուն-
ներ տալով իբրև իրենց իշխանը
կը հրամցընէին , ճամբան պատա-
հողները ծունկ կը դնէին սուրբի
տեղ դնելով զինքը . մայրը որ տաս-
ւերկու մղոն հեռու տեղ էր՝ լսա-
ծին պէս՝ մէկէն կառքը մտած Քաս-
ողիլիոն դարձաւ . սանդուխէն վեր
վազեց կայծակի պէս , տեսաւ իր
առաքինազարդ սիրուն ու սքանչե-
լի դաւակը . չի համարձակեցաւ պըլ-
լըւելու անոր՝ որուն որ պզտիկուց-
մէն ՚ի վեր իմ հրեշտակս դրեր էր
անունը , հիմայ այն սքանչելի դէմ-
քը նոր շնորհքով մը լցուած տես-
նալով՝ ծունկ ինկաւ իր տղուն զի-
մացը օրհնութիւնը ուզեց :

6 . Բայց Ալոզիոս շատ կամըչ-

նար ասանկ ամենէն պատուելու
լուն . միայն մեծաւորին հրամանին
համար՝ պալատը բնակեցաւ , բայց
իր կամքովը բան մը չուզեց , ինչ
որ հարցընէին , զիտցածնուդ պէս
ըրէք , կ'ըսէր . թող չէր 'ի տար որ
մէկը ծառայէ , եղբօրը տուած կառ-
քըն ալ չառաւ , միշտ ոտքով կ'եր-
թար , և այնչափ զինքը պատուող
ու բարևող կ'ըլլար , որ ինքն ալ
բարև տալու համար կը ստիպուէր
զրեթէ միշտ զլուխը բաց պտրտե-
լու :

7 . Երբոր ձմեռն հասաւ Ալոզիոս
Պրէշիայի Յիսուսեանց վանքէն հին
հազուսաներ բերել տուաւ , որ տու-
նէն բան մը չառնու . մօրը ճարն
հատաւ , ջուխտ մը բաճկոն տուաւ
որ գոնէ անոնց մէկը հագնի , մէ-
կալն ալ հետը եղողին տայ . Ալո-
զիոս չառաւ մօրմէն . բայց երբոր
այն եղբայրը մօրը խրատովը ըսաւ ,
թէ ողորմութեան համար է տուա-
ծը , ու դու ալ թէ որ գրեզ աղքատ
կը ճանչնաս պէտք է որ առնուս ,
Ալոզիոս սիրով ընդունեցաւ ու հա-

դաւ . փառք տուաւ Աստուծոյ աւանկ ողորմութեան մը համար՝ ինչպէս որ սուրբն Ալէքսիանոս հօրը ծառայներուն ձեռքէն առած ատենը :

8 . Մէկ անգամ մ' ալ որ հօրեղբօրը պալատը դացեր էր, (վասն զի վէճը հողալու համար անդադար քաղաքէ քաղաք կը պտըտէր) զիչեր ատեն ճամբան կորսնցուց, խիստ ուշ հասաւ . բայց հօրեղբայրը ջահերով, զինուորներով իշխաններով զիմացը ելաւ, բերաւ զինքը ամէն կերպով դարդարուած սենեակ մը . Ո՛հ ըսաւ Ալոզիոս իր կրօնաւոր եղբօրը, տես թէ մեղքերնուս համար ինչ տեղ ընկանք :

9 . Քանի մը ամիս աշխատելէն վերջը երբոր աղէկ մը իմացաւ կրօնին ամէն պատճառները, Աստուծմէ լոյս խնդրեց, զնաց Մանդուա դքսին . ասիկայ որ շատ իշխաններու աղաչանքին չէր լըսած ու խիստ արուեր էր մարդէղին հետ, Ալոզիոսի հետ ժամուկէս խօսելուն պէս՝ յաղթուեցաւ

անոր սրբութենէն . կուսին առիթն
էր մէկ երկիր մը որ մէկմէկէ կ'ու-
ղէին առնուլ , մէկէն Ռոստոլիոսին
թողուց անիկայ , ու խոստացաւ ալ
որ անոր անունը շտկէ . վերջը Ա-
լոզիոս բերաւ եղբայրը դքսին քով
ու սիրով հաշտեցուց : Երկինք ու-
րախացաւ , աշխարհ ալ դարմացաւ :

Բ

Դռք էք լոյս աշխարհի

ՄԱՏԹ .

1 . Ինչպէս որ արևն իր լոյսը չի
կրնար ծածկել , և ոչ մուշկն իր
հոտէն դադրիլ , Ալոզիոսի սուրբ
վարքն ալ ինքիրէն ամէն տեղ կը
յայտնուէր : Մանդուա եղած ատե-
նը Յիսուսեանց դպրատանը մէջ
իրեն քարոզ մը տալ տուին , որ
միայն մեծաւորներու ու զլխաւոր
քահանայներու պատիւ էր . Ալո-
զիոս չի հնազանդիլ չէր կրնար ,
անանկ սրբութեամբ մը խօսեցաւ

որ լսողները վարպետ ու աշկերտ
կը կարծէին թէ ան միջոցին Հոգին
սուրբ փառքով Ալոզիոսի սիրտը
ինչած ըլլայ,

2. Երբոր Գասգիլիոն բանը լը-
մընցընելէն վերջը Միլան երթալու
եղաւ, Յիաչէնցա քաղաքը քահա-
նայ մը եկաւ ասոր հետ տեսնուե-
լու. սենեակը մտաւ տեսաւ որ Ա-
լոզիոս ոտքի ամանները կը մաքրէ .
աս քահանայն ատենօք տեսած էր
զինքը իր պալատին փառքին մէջն
ալ, դարմացաւ մնաց իր խոնար-
հութեանը ու աղքատութեանը վը-
րայ. Ալոզիոս պալատն ալ տունն
ալ իր վանքը կը դարձընէր, ճըզ-
նութիւնները միշտ հետն էին, ինչ-
պէս որ ճառագայթը լուսէն չի դա-
տուիր :

3. Միլանի վանքը աստուածա-
բանութիւն կը սորվէր հոն տեղի
եղողներուն հետ, աւելցած ատենը
հրաման առաւ ու խոհակերանոցը
կ'աշխատէր, պնակները կը լըւար,
ջուր կը քաշէր, և ասոնց նման ա-
նարդ ճառայութիւններ կ'ընէր .

կը նայէր որ ընկերներուն մէջ ետ-
քինը երևայ թէ պատուով թէ կար-
գով. որ մ'ալ իր կարկըտած հին
զգեստը հազաւ եկաւ սեղանատուն
ամենուն զիմացը թողութիւն խըն-
դրեց բանի մը վրայօք, որ ինքը յան-
ցանքի տեղ դրեր էր :

4. Սովորութիւն կար Միլան որ
կրօնաւորներն երբեմն հրապարա-
կի մէջ քարոզ կու տային. Ալոզիոս
չատխանդրեց մեծաւորէն. որ ան քա-
րոզ տուողին հետ երթայ սպասա-
ւորի պէս. ճամբայները ո՛վ որ տես-
նար՝ կը կանչէր որ զան անոր քա-
րոզը մտիկ ընելու, ինքն՝ որ Գաս-
դիլիոն մէկ քարոզով հարիւրաւոր
մարդիկ զղջումի բերաւ : Ուրիշ հեղ
ալ երբոր մուրալու համար կը դըր-
կուէին եղբայրները՝ շատ աղաչան-
քով հրաման կ'առնուր որ խոնար-
հութեան համար ինքն ալ մուրայ, և
անանկ ուրախութեամբ կը պտը-
տէր կարկտած հազուատովը ինչ-
պէս թէ զանձ ժողովելու կ'երթար :

5. Վանք եղած ատենն ալ, մա-
նաւանդ երբոր իշխան մը կամ ե-

պիակոպոս մը դալու կ'ըլլար , ձող
մը կ'առնուր , ծայրը աւել անցու-
ցած սրահները կը պտրտէր սար-
դի ոստայները մաքրելով , որպէս
զի անով եկողին երևայ թէ իր ձեռ-
քէն ուրիշ բան չի դար բայց եթէ
աս պաշտօնը , ու անով արհամար-
հուի . բայց բանը զիտցողները բա-
րի օրինակ կ'առնուին :

Գ

Պատուաւիան է սառչի տեսան ըստ
արքայ իշրոց

ՍԱՂՄՈՍ

1 . Թագաւոր մը որ իր ծառայնե-
րուն վարձք խոստացած ըլլայ , թէ
որ մեծ գործք մը ընելու ըլլան , իր
տղան ալ անոնց թիւը խառնելով .
որպէս զի մեծ փառքի հասցընէ
զինքը ամենուն առջին , կը թողու
զանիկայ որ երկայն ատեն երևելի
գործքերով անուանի ըլլայ . վերջը
կը դառնայ . Աս քանի մէկ իմ սի-

րելի զաւակս առանց վարձքի պիտի թողում, կ'ըսէ, իրմէ քիչ աշխատողները վարձքերնին առին ու կ'ուրախանան թող դայ իմ սիրելի տըղաս ալ իմ փառքս հանդիստ վայելելու: Ասանկ ալ Աստուած տեսնալով իր սիրուն որդւոյն Ալոզիոսի աշխատանքը՝ փափաքեցաւ իրեն աստուածային փափագովը զինքը հանդէսցընել:

2. Մէկ առաւօտ մը որ անիկայ ջերմեռանդութեամբ աղօթք կ'ընէր՝ սրտին աղղում մը եկաւ. թէ քիչ ատենէն դքեղ պիտի ինծի կանչեմ, ձեռքէդ եկածին չափ առաջ գնա կատարելութեան մէջ: Նոր կրակ մը վառեցաւ Ալոզիոսի սուրբ սրբտինամէջ, նոր վարք մը սկսաւ դէպ 'ի սրբութիւն երթալով. մէկ փափագ մը մէկ համակամութիւն մը ունեցաւ Աստուծոյ հետ՝ որ առջինները մոռցուց:

3. Կը յօժարէր Հռովմ դառնալ, բայց որովհետեւ իր բոլոր կամքը թողուցեր էր ձայն չի հանեց, ինչուան որ Հռովմ եղողները աղաչե-

ցին մեծաւորին որ իրենց բարի օրինակ տուողն , իրենց մխիթարութիւնն ետ կանչէ Միլանէն . երբոր հրաման եկաւ՝ Ալոզիոս այնչափ ուրախացաւ որ սկսաւ խղճմտանք ընել՝ չըլլայ թէ ասով իմ կամքս կատարած ըլլամ , աղաչեց քահանայի մը որ պատարագ մը դուրցէ , որպէս զի թէ որ Աստուծոյ կամքին դէմ է երթալը՝ արգիլէ :

4 . Մայիսի մէջ 1590ին ելաւ ճամբայ մէկ երկու քահանայի հետ , որոնք զինքը կը հոգային , անոր համար ինքն ալ անոնց անուշ դանդաւ կ'ընէր թէ զիս չափէ գուրս կը հոգաք կը պատուէք : Երբ Լոմպարտիա մտան՝ պատահեցան շատերու որ ան տարուան մէջ սովէն աղքըտցեր էին . քահանային մէկը՝ պէտք է փառք տանք Աստուծոյ , ըսաւ , որ զմեզ ասոնց պէս չէ ըրած : — Աւելի փառք տանք , ըսաւ Ալոզիոս , որ անհաւատի դաւակ չենք եղած » : Աս կ'ըսէր , վասն զի Աստուծմէ 'ի զատ՝ իրեն ամէն բան հաւասար էր . աղքատութիւնն ալ

հարստութիւնն ալ իր աչքին բան
չէին . որովհետեւ իր սիրտը անփո-
փոխ էր :

5 . Սիենա քաղաքը Աստուածա-
ծնայ մատուռ մը կար , որ առաջ
սուրբ Կատարինէ Սենացիին սե-
նեակն էր . Ալոզիոս այս սուրբ
կուսին ջերմեռանդ ըլլալով , հոն
տաք սրտով մը սրբութիւն առաւ .
վերջը ուրիշներուն խնդրելովը ան
տեղի դպրատան տղոցը խրատ մը
խօսեցաւ . անոնց սիրտը անանկ
չարժեց իր սուրբ խօսքերովը որ
տղոցմէ շատերը ընտանիքնին թո-
ղուցին կրօնաւոր եղան : Երբոր
Հռովմ հասաւ , մեծաւոր , քահա-
նայ , եղբայր՝ ընկեր անանկ ուրա-
խացան , ինչպէս թէ արքայութե-
նէն սուրբ մը դար իրենց : Թէ որ
չատ ատենէ վերջը տեսած բարե-
կամին վրայ մարդ կ'ուրախանայ ,
որչափ աւելի հոգին իրեն բարեկա-
մին ու իրեն բարիք ընողին վրայ :

Դ

Եղերուք կատարեալք , որպէս և Հայրն
ձեր երկնաւոր կատարեալ է

ՄԱՏԹ .

1 . Քրիստոնէին կեանքը պէտք է որ կատարելութեան սանդուխ մը ըլլայ , ծայրը Աստուած կեցած : Ալոզիոսի վարքը ասանկ սանդուխ մը եղաւ . մի ըսեր թէ ան շատոնց կատարեալ էր . Տէրն մեր ըսաւ , Եղերուք կատարեալք որպէս և Հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է . սրբութեան չափը սերովբեները չեն՝ հապա Աստուած է՝ որուն հասնիլ չըլլար . անոր համար Ալոզիոս միշտ կրցաւ աւելի կատարեալ ըլլալ , աւելի Աստուծոյ մօտենալ :

2 . Ինչպէս որ ճամբորդը բլրէ մը զլուխը դարձուցած կը դիտէ քաւած տեղերը , դու ալ որ մէկիկ մէկիկ տեսար Ալոզիոսի առաքինութիւնները , տես աս գեղեցիկ ճամ-

բայն ալ որ քիչ ատենէն զինքը ար-
քայութիւն պիտի հանէ : Ինքն իր
բերնովը երբոր Հռովմ հասաւ նէ
ըսաւ . Ես իմ մեռելներս թաղեցի ,
ասկէ վերջը կը մնայ որ աւելի ա-
ղէկ անցընեմ իմ վարքս : Եւ ըսա-
ծին պէս ամէն գործոցը մէջ կա-
տարելութիւն կը ցուցընէր :

3 . Մէկ երկու հոգևոր խրատներ
ու աստուածաբանութեան ճառեր
զրեր էր , տարաւ դասատուին տը-
լաւ , որ քովը պահէ . Ես ամէն բա-
նէս հրաժարեր եմ , ըսաւ , միայն
ասոնք մնացեր են՝ որ իմն է ըսելով
կրնան սիրտս իրենց քաշել . անոր
համար խնդրեմ աս ծանրութենէն
աս փորձութենէն զիս ազատէք :

4 . Ալոզիոս ամենուն անանկ սի-
րելի եղած էր որ ամէնքը իր վրայ
կը նայէին , ասոր համար ինքը ընդ-
հակառակն միշտ կը ջանար հնարք
մը գտնալ ուրիշներէն աւելի չի սի-
րուելու , հապա թէ որ կարելի է ա-
ւելի քիչ : Մեծաւորներն ալ չէին
կրնար ասանկ գանձի վրայ չի դող-
ղըղալ , բայց Ալոզիոսի աս բանիս

ցաւելուն համար , կը ջանային դըր-
սէն նշան չի տալ :

5 . Բայց ինչպէս որ սիրելին հե-
ռացած ատենը աւելի փափագելի
է , և ինչպէս որ արևուն ճառագայթ-
ները մտնալու ատեն աւելի աղուոր
են , ասանկ Ալոզիոս ալ փառքէ
փախչելով սիրելի կ'ըլլար , մանա-
ւանդ աս ետքի տարին որ անուշ
բնութեան վրայ մէկ նոր քաղցրու-
թիւն մըն ալ աւելցուց . ով որ տես-
նար զինքը՝ կ'ուզէր հետը խօսիլ ,
որ միշտ Աստուծոյ վրայ կը խօսէր ,
և անանկ ջերմեռանդութիւն կ'իմա-
նային խօսողները՝ որ կարծես թէ
նոր հաղորդուած ըլլան :

6 . Իսկ ինքն Ալոզիոս երկնքի
սրբոց պէս սկսեր էր զԱստուած
անդադար վայելել . քանի որ Աս-
տուծոյ վրայ խօսեր կամ կարդար
կամ լսեր՝ ինքնիրմէ դուրս կ'ելլար .
ինչպէս անդամ մը սեղանատունը
Աստուծոյ սիրոյն վրայ բան մը կը
կարդային , չի կրցաւ բան ուտել ,
սիրտը տակն ու վրայ եղաւ , ինք-
զինքն կորսնցուց . եկան հարցու-

ցին թէ ինչ ունիս, ինչ կ'ուզես.
Ալոզիոս տեսնալով որ այլայլու-
թիւնը խմացեր են, խպնելով լուեց:

7. Ինչուան աս ատենս Ալոզիոս
ուրիշի հետ մէկ սենեակ կը բնա-
կէր. աս ետքի տարին մեծաւորը
հրամանեց որ դատ խուց մը ընտրէ
իրեն. ինքն ալ դտաւ սանդուխին
վրայ սզտի խուց մը, ուր որ մարդ
չէր բնակած, հազիւ թէ անկողնէն
դատ աթոռ մը ու ծնրանոց մը դնե-
լու տեղ կար, ան սենեակը մանա-
ւանդ թէ այն ծակը՝ իր թագաւորին
պալատէն վեր դրաւ ու հոն նըս-
տաւ: Մարդս սուրբ ընողը տեղը
չէ, հասլա մարդն է որ զտեղն սուրբ
կ'ընէ, խշտեակն ալ Աստուծոյ ա-
թոռն կ'ընէ:

8. Սովորութիւն էր որ մէկ խուց
կեցողներն մէկ մէկու վրայ տեսած
պակասութիւննին ըսեն. ան եղբայրն
որ երկու տարի Ալոզիոսի հետ կե-
ցաւ, պակասութեան շուքն ալ չէր
տեսած վրան, և ինչպէս կրնար
տեսնալ՝ երբոր Ալոզիոսի խոստո-
վանահայրը անոր խոստովանու-

Թիւնը լսելով նոր լոյս ու բարի օրինակ կ'առնուր . ինչպէս կրնար վրան յանցանք մը դռնալ , երբոր շատերը եղան որ զինքը մարդէ վեր դնելով չէին համարձակեր իրեն մօտենալու :

Գ . Այոզիոս ան ատենէն տեսաւ իր վիճակին աղէկութիւնը , ան ատենէն սկսաւ ըսել թէ կը փափագիմ աս վիճակիս մէջ մեռնիլ՝ քանի որ քահանայ չեմ եղած . վասն զի քահանայութեան ծանր պաշտօնը վրաս գայ նէ՛ կարելի է տակէն պակասաւոր դռնուիմ : Թէ որ ամէն քրիստոնեայ հոգւոյն սրբոյ տաճար պիտի ըլլայ , մէկ քահանայ մը ինչպիսի՛ տաճար պիտի ըլլայ . թէ որ տապանակին մէկ արատաւոր բան ալ մօտեցընելը հոն օրէնքին մէջ մեղք էր , քահանայն ինչ զգուշութիւն պիտի ընէ իր սրտին տապանակին , ուր Քրիստոս ամէն օր կը հանգչի իր փառքովը . թէ որ Այոզիոսի վախ կուգար աս բանէն , մենք պէտք է դողանք :

Ե

Հիշանդ էի եւ տեսիք զիս

ՄԱՏԹ .

1. Խտալիս սովէն վերջը գէշ
 ցաւ մը ընկաւ , որ շատ մարդ գե-
 րեզման տարաւ . շատոնք զիտնա-
 լով որ Հռովմ աղէկ կը հոգան կա-
 րօտները՝ հոն թափեցան , ցաւն ալ
 հետերնին բերին , այն ցաւն՝ որ
 Ալոզիոսի մահուան կարապետ ե-
 դաւ : Յիսուսեանք շատ ողորմու-
 թեան դործքերէ՛ի դատ , մէկ հիւան-
 դանոց մ՝ ալ շինեցին ու ձեռուրնուն
 եկած օգնութիւնը կրնէին նեղելոց :
 Ալոզիոս ալ գտաւ իր փնտռած ա-
 ութն , եղբայրսիրութեամբ լըցած
 սիրտը թափելու կարօտներուն վը-
 րայ :

2. Տընէ տուն տեղէ տեղ կը ստը-
 տէր ողորմութիւն մուրալու . մէկ
 իշխան մ՝ ալ որ առաջ Ալոզիոսի
 ճանչուր էր , այն օրերը Հռովմ ե-

կեր էր . Ալոզիոս հրաման առաւ
ու զնաց անկէց ալ մուրալու . իշ-
խանը երբոր տեսաւ այն թագաւո-
րի պէս տղան կարկրտած հին կա-
պայ մը հագած , վզէն ողորմու-
թեան քսակը կախած , ամչնալէն
չէր զիտեր ինչ ընէ . ողորմութիւն
տուաւ , բարի օրինակ զնեց :

3 . Բայց Ալոզիոսի լայն սրտին
աս գործքն ալ պզտիկ էր , մեծաւո-
րաց այնչափ աղաչեց այնչափ խե-
լացի խօսեցաւ՝ որ վերջապէս հրա-
ման տուին հիւանդանոցին մէջ ծա-
ռայելու : Ո՞վ կրնար անոր ուրա-
խութիւնն և սէրն չափել որով կը
ծառայէր հիւանդաց . շատը իր օ-
րինակէն վառուած իրեն հետևե-
ցան . ինչուան մէկն ալ սիրով կը
մեռնիմ կ'ըսէր , հոս , որովհետև
Ալոզիոս ասանկ տաք սրտով կ'աշ-
խատի . և ըսածին պէս սիրով ծա-
ռայեց ու առջինը եղաւ մեռնողնե-
րուն մէջ այն վանքէն . Ալոզիոսի
ալ նախանձը շարժեց :

4 . Ամենէն վտանգաւոր ամենէն
աղտոտ հիւանդներուն քովը կ'եր-

Թար կը ծառայէր . մէկուն անկողինը կը շինէր , մէկալին կերակուր կը կերցընէր . մէկը կը լըւար , մէկալը կը հագուեցընէր . մէկը կը մխիթարէր՝ մէկալին հետ աղօթք կընէր . Աստուծոյ ու եղբարց սէրը գետի պէս կը բղխէին սրտէն ու բերնէն . Պօղոս առաքելոյն ըսածին պէս ամենուն հետ ամէն բան եղաւ որ զանոնք շահի : Լացողին հետ կու լար , մխիթարուողին հետ կը մխիթարուէր որ զանոնք շահի :

Տ . Այլ ի՞նչ բան կը մնար : — Մեռնողին հետ մեռնիլ : Այլ . առ ցաւալի բան է . բայց Ալոզիոսի չէ , հապա իր ընկերներուն և զինքը ճանչցողներուն . ինքն որ ամէն մեռնողի երանի կու տար , օր մը ըսաւ Պելարմինոսի , թէ կարծեմ իմ օրերս ալ կարճըցեր են : — Ինչո՞ւ , ըսաւ խոստովանահայրը . — Վասն զի , պատասխանեց Ալոզիոս , անանկ սաստիկ եռանդ մը կ'իմանամ Աստուծոյ ու ընկերներու ծառայելով չարչարուելու , որ կարծեմ թէ Աստուած ինձի չէր տար՝ թէ որ մահս մօտեցած չըլլար :

2

Մինչև 'ի մահ ձգեցեք

1. Վերջապէս՝ Ալոզիոսի փափաքին, ընկերներուն ալ սպոյ դուռը բացուեցաւ. ինքն ալ սլըլըշտըկեցաւ ան հիւանդութենէն, ու ուրիշ տեղ մը դրուեցաւ ուր թեթեւ հիւանդները կը հոգային, հոն անկողին ընկաւ մարտի իրեքին 1591ին. որոնք որ լսեր էին Ալոզիոսի եղանձ յայտնութիւնը մահուանը վրայօք Միլանի մէջ՝ իմացան թէ քիչ ատենէն պիտի կորսընցընեն իրենց դանձը ու սրտերնին կոտրեցաւ: Իսկ Ալոզիոս անանկ անպատում ուրախութիւն կ'իմանար երբոր մահը կը յիշէր՝ որ վախճանով թէ չափէ դուրս կ'ըլլայ խոտովանահօրը յայտնեց ու մխիթարուեցաւ, երբոր լսեց թէ Աստուծոյ համար մահուան փափաքիլը՝ աղէկ բան է, միայն թէ Աստուծոյ յանձնելու է:

2. Անկէ վերջը՝ ալ իր մահուանը վրայ կը խօսէր, ինչպէս թէ յայտնի դիտցած ըլլար իր մահուան օրը ու արքայութիւն երթալը: Քանի որ կը մտածէր թէ ան հիւանդութիւնն Աստուծոյ ու ընկերին սիրոյն համար եկաւ վրան, չէր կը շտանար ուրախութենէն, մանաւանդ երբոր շարաթէ մը վերջը ծանրացաւ խընդրեց՝ սրբութիւն առաւ իբրև վերջին թոշակ. վերջին օժումն ալ առաւ ու քահանային աղօթքին ինքը պատասխան կու տար: Ան ատենը Աստուծմէ շարժեալ վկայեց ամենուն առջին՝ թէ ոչ երբէք եղեր է որ բանի մը մէջ իմ կամքիս հետեւած ըլլամ, միշտ մեծաւորին ձեռքով Աստուծոյ կամացը հնազանդ եղայ: Աս լսելով ամէնքը սկսան փառք տալ Աստուծոյ, ուրախ ու կոտորած սրտով մը:

3. Բայց դուն տես թէ զԱստուած սիրելը ու իր անձը ատելը ո՛ւր կը հասնի. այն ատենը՝ որ ամէնքն Ալոզիոսէ զրկուելուն համար տրամեր էին՝ անիկայ մեծաւոր

րը տեսաւ . Խնդրեմ , ըսաւ , աս
չնորհքս ալ ըրէ , հրաման տուր որ
վերջին անգամ մ' ալ ծեծուիմ : —
Որդեակ , ըսաւ հայրը դարմանա-
լով , քու տկարութիւնդ թող չի տար
որ ատիկայ ընես . — Գոնէ ուրիշ
մը դիս խարազանէ : — Քանի որ ատ
վիճակիդ մէջ ես , ըսաւ մեծաւորն՝
սիրտը ելած , ուժդ չի տանիր : —
Ա՛խ , գոնէ , ըսաւ Ալոզիոս , Յի-
սուսի խաչին սիրուն համար դիս
դեսնի վրայ դրէք , որ հոն մեռ-
նիմ , : Ամէնքը ապշած սկսան բար-
ձրը ձայնով լալ :

4 . Այն օրը որ հիւանդութեան
եօթներորդ օրն էր՝ իր 23 տարին
լմնցուց ու կեանքն ալ լմնցընե-
լու վրայ էր , ինչպէս որ կը կար-
ծէին տեսնողներն , ու անոր հա-
մար ալ զրեցին ընտանեացը , որ
Գասգիլիոնի մէջ հոգւոյն համար
պատարագներ զուրցել տուին :
Բայց ինչպէս սիրելի ճամբորդ մը՝
որ լեռներու մէջէն կ'երթայ , դու
վերէն կը նայիս մինչև որ աչքէդ
կը կորսուի և ալ կը յուսահատիս

տեսնալէն , մէկ մ' ալ յանկարծ
բլբի մը ետեւէն վերջի անդամ մ' ալ
կ'երևնայ քանի որ բոլորովին չէ հե-
ռացած . կամ ինչպէս թէ արևը որ
մտնալու մօտ ամալի տակէն մէկ մ'
ալ կ'երևայ քանի որ մտած չէ , այս-
պէս եղաւ Ալոզիոսի :

5 . Աստուած իրեն աւելի փառք
պատրաստելու կամ մարդկանց ա-
ւելի բարի օրինակ թողլու , կամ
ընկերաց սիրտը անոր մահուան հա-
մար մխիթարելու համար , որ վեր-
ջը շատ չի տրտմին , մէկ քանի ա-
միս ալ երկնցուց անոր կեանքը ,
թեթեւ ջերմ մը միայն թողլով 'ի
նչան մահուն ու արքայութեան :
Ալոզիոս զրեց մօրը թէ Աստուած
դեռ չէր ուզած որ մեռնիմ . բայց
ժամանակը մօտ է , առողջութիւնս
Քրիստոսի ձեռքով երկինքը զրտ-
նամ :

6 . Հիւանդութիւն քաշելն ալ ա-
ռաքինութիւն է , բայց հիւանդու-
թեան մէջ մահացուցումն ընելը եր-
կու առաքինութիւն է . Ալոզիոս
քիչ մը վրայ գալով , տեսաւ որ ան-

կողմին վրայ ծածկոց մը դրեր են ,
 խնդրեց որ վերցընեն . անոնք ըսին
 թէ ան քեզի համար չենք շինած
 ուրիշի ալ կը գործածենք , անատե-
 նը լռեց . մէկ լեզի ու զրգուելի գեղ
 մը տուին , որ ուրիշ հիւանդ մը՝ մէ-
 կէն խմեց որ համը չառնէ . Ալո-
 զիոս կամաւ պուտ պուտ կը խմէր
 անուշ ջրի պէս , Քրիստոսի լեզի
 խմելէն վերջը ինքն ամենեին ա-
 նուշ բան մը չէր ուզեր :

7 . Ասեց որ Հռովմ ժանտամահի
 կասկած կայ , սիրտը եփ ելաւ թէ
 արդեօք ատոնց ալ պիտի կարենամ
 օգնել . երբոր մեծաւորը հիւանդա-
 նոցը եկաւ՝ Ալոզիոս աղաչեց ու
 ուխտ ալ ըրաւ որ եթէ առողջանայ՝
 ինքն ալ հիւանդաց ծառայէ : Ինքը՝
 վիրաւորած ուրիշ վիրաւորներ
 փնտռելու ելեր էր : Հռովմ երկու
 կարգինալ կային Ալոզիոսի աղղա-
 կան՝ ասոնք շատ հեղ զինքը տես-
 նալու կու գային , ու քանի որ հե-
 տը խօսինք՝ սրտերնէս հոգևոր մը
 խիթարութիւն կ'իմանանք , կ'ը-
 սէին :

8. Գորպիներէլի անունով ծեր պատուական քահանայ մը Ալոզիոսի շատ սիրելի, հիւանդ ըլլալով ազազեց հիւանդապահին որ մէյմը բերէ զինքը. երբոր բերին Ալոզիոսը՝ քահանայն՝ ուրախութենէն ցաւը մոռցած, սիրելի որդեակ, ըսաւ, խընդիրք մը ունիմ կ'ազազեմ չէ՛ չըսես, եկու օրհնէ զիս, կանկ առաւ Ալոզիոս, ինծի կ'իյնայ որ քեզմէ օրհնուիմ, ըսաւ, հայր պատուական: Բայց դտաւ վարպետ հնազանդութիւն մը, որ խոնարհութեան տակ չի մնայ՝ իր երեսը խաչ հանեց ու ըսաւ. Աստուած օրհնէ երկուքնիս ալ, ու օրհնած ջուրը ցանեց քահանային վրայ:

9. Այս պատուական ծերը մեռնելու իրիկունը երկու անգամ քունի մէջ երեցաւ Ալոզիոսի ու ազօթք խնդրեց, Ալոզիոս երազ կարծելով քնացաւ. երբորդ անգամ երեցաւ, վտանդի մէջ եմ ինծի օգնէ, ըսաւ: Ան ատենը հասկըցաւ որ երազ չէ, ելաւ իր պարտքը ըրաւ, և իրաւ ան միջոցին քա-

Հանայն հոգեվարք էր . մեռնելէն
 վերջը Պելարմինոս հարցուց Ալո-
 զիոսի՝ թէ քահանայն ո՞ւր կը կար-
 ծես . Քաւարանէն անցած է , ըսաւ
 Ալոզիոս . յայտնի է որ աս ալ տե-
 սիւքով գիտցեր էր : Իսկ ինքն եր-
 բոր ուրիշները կ'ըսէին թէ աղօթք
 ըրէ որ Աստուած զքեզ մեզի թո-
 դու , աս կ'ըսէր . Յանկամ ելանել
 'ի մարմնոյ աստի և մտանել առ Աս-
 տուած : Իրաւ որ անանկ սրտի մը
 մը որուն երկինք կը փափաղէին ,
 ամէն մէկ երկրի վրայ անցուցած
 փայրկեանը՝ մէյմէկ գերութիւն էր :

Է

Քառու է իբրև զմահ սեր

ԵՐԳ

1. Երբոր իմացաւ Ալոզիոս՝ թէ իր սիրով հալած մաշած սիրտը արքայու թեան հասնելու մօտեցեր է, մխիթարեց իր ընկերները ինչպէս Քրիստոս իր աշկերտները. անկէ վերջը ուզեց ծնողքը պատուելու վերջի պարտքն ալ կատարել. մեռնելէն տասը օր առաջ՝ մօրը զիր մը գրեց. տեսնանք թէ մէկ սուրբ մը երկու աշխարհքի մէջ կեցած ատենը ինչ սրտով կը կատարէ իր որդիական պարտքը. ինչ կը մտածէ ան երկրին վրայ ուր 23 տարի կենալէն վերջը՝ ելլալու վրայ է. ինչ կը մտածէ ան երկնքին վրայ ուր որ 23 տարի փափաքելէն վերջը հասնելու վրայ է :

2. Ազնիւ և պատուելի տիկին մայր
իւմ, խաղաղութիւն Քրիստոսի .

Հոգւոյն սրբոյ շնորհքը ու մխի-
թարութիւնը միշտ հետդ ըլլայ, ազ-
նուական տիկին մայր . հրամանոցդ
նամակը առի առ անցաւոր երկրիս
մէջ ուսկից որ ելլալու մօտ եմ, որ-
պէս զի երթամ զՍասունս օրհնելու
յաւիտեան . թէպէտ ես կը կարծէի
որ շատոնց առ ճամբայն ըրած ըլ-
լամ, բայց ինչպէս որ առաջ զրեցի՝
ջերմս քիչ մը դադրեր էր, ու կա-
մայ կամայ հասուց զիս համբարձ-
ման սուրբ օրուան ալ . ետքը սկսաւ
նորէն սաստկանալ հարբութով ու
հազով մը՝ որ քչիկ քչիկ զիս կը
տանի կը մօտեցընէ իմ երկնաւոր
հօրս զիրկը հասցընելու, ուր որ
հաստատ կը յուսամ յաւիտենա-
կան հանգիստս գտնելու, ասով
կրնաք իրաւ սեպել այն լուրերն
որ իմ մահուանս համար հոն լսեր
էք . ինչպէս իմ մարդէդ եղբօրս ալ
զրեցի :

Թէ որ սէրը կը պահանջէ Պօղոս առաքելոյն ըսածին պէս լացողներուն հետ լալ, խնդացողներուն հետ խնդալ, մեծ ուրախութիւն պիտի ունենաս, Տիկին մայր, Աստուծոյ փառք տալով իր ինծի ըրած շնորհքին վրայ, որ զիս ճշմարիտ ուրախութեան կը կանչէ : Հաւատա՛ զաւկիդ ազնիւ Տիկին, ինքզինքս կը կորսնցընեմ՝ քանի որ Աստուծոյ բարերար գթութիւնը կը մտածեմ, որ անեզր ծով մ' է . և զիս աս պզտի աշխատանացս համար յաւիտենական հանգստութեան կը կանչէ . երկնքէն ձայն ձգեր զիս կը հրաւիրէ այն գերազանց բարին վայելելու, որուն որ այսչափ անհոգութեամբ ետեւ եղեր եմ, պտուղ կը խոստանայ իմ արցունքներուս որ ասանկ խնայելով ցանեցի : Ար խնդրեմ, Տիկին մայր, չըլլայ թէ այսչափ բարերարութեան հակառակ ընէք լալով ու ողբալով անանկ մէկը՝ որ Աստուծոյ վայելքին մէջ աւելի օգտակար կրնայ ըլլալ ձեզի, քան թէ երկ-

րիս վրայ ըրած աղօթքովը : Շատ չի քշեր աս մեր հեռաւորութիւնը , քիչ ատենէն հոն կը տեսնանք մէկը մէկ և առանց մէկ մ' ալ մէկ մէկէ դատուելու , Յիսուսի հետ միանալով իրեն փառք կուտանք բոլոր սրտով ու իր ողորմութիւնը կ'օրհնենք յաւիտեան :

Անտարակոյս թէ որ աղէկ մը նայինք մեր անցաւոր վիճակին վրայ՝ յօժարութեամբ կը բանանք առաքինութեան դուռը , և մեզի պէտք եղած խոնարհ հնազանդութեամբ՝ կու տանք Աստուծոյ՝ ինչ որ Աստուծոյ է , և այնչափ աւելի սիրով կու տանք՝ որչափ որ տուածնիս սիրելի ըլլայ՝ հաստատ դիտնալով որ Աստուծոյ ուզածէն աղէկը չի կայ , և թէ մեզի տուածը՝ ուրիշ բանի համար ետ չառնուր , բայց եթէ աւելի ապահով տեղ դնելու համար . և ան իր կանչածին անանկ բան մը կու տայ որուն ամենքնիս կը փափաղինք :

Ասոնք կ'ըսեմ , Տիկին մայր , փափազս լեցրնելու համար , փա-

փառս ալ աս է որ մեր ընտանիքը
 իմ բաժնուիլս Աստուծոյ ընծայ մը
 կամ շնորհք մը սեպեն, և հրաման-
 քըդ ալ մայրական օրհնութեամբդ
 օղնես ինձի աս ծովածոցէն անցնե-
 լու՝ յայն նաւահանդիստը, ուր բո-
 լոր յոյսս դրեր եմ: Աս է իմ փա-
 փաքս որ յօժարութեամբ հրաման-
 քիդ կը յայտնեմ, վասն զի չունիմ
 ուրիշ բան մը որով ցուցընեմ իմ
 որդիական պարտքս ու սէրս: Չու-
 նիմ ուրիշ բան ըսելու բայց եթէ
 նորէն կը խնդրեմ օրհնութիւնդ
 Հռովմ 10 յունիս 1591.

Ազնուական Տիկին մայր իմ

Որդի քո հեազակոյ 'ի Քրիստոս

ԱԼՈԶԻՈՍ ԳՈՆԶՍԿՍ

3. Տեսեր ես հեռու ծովէ դար-
 ձած նաւ մը. ինչպէս նաւահան-
 դրատին բերանը առազաստները
 բացած ժուռ կու գայ ինչուան որ
 հովը յարմարցընէ ու ուժով մը ներս
 մտնէ. ասանկ ալ Ալոզիոս առա-
 քինութեան վաճառքով բեռցած

այն երջանիկ յաւիտենական նաւա-
հանգստին դուռը կը պատէր . սի-
րոյն սուրբ խարիսխը յուսոյն ա-
մուր չուանովը կապած պատրաստ
էր ձգելու , կը սպասէր որ Քրիս-
տոսի ձայնը անուշ հովի մը պէս ի-
րեն հասնի : Այն օրուան մէջ ան-
ցուցած վարքը՝ մէկ կեանք մ' էր
որ երկրաւոր կեանքէն վեր է , երկ-
նաւոր կեանքէն քիչ պակաս :

4 . Հիւանդութեանը մէջ ցաւ մը
տհաճութիւն մը չի ցըցուց . քանի
որ վրան քիչ մը ուժ կար՝ կը հա-
գուէր կ'ելլար խաչելութեան ոտքը
կ'ինկնար կը գրկէր կը պաղնէր ,
Քրիստոսի հետ խօսելով կը մխի-
թարուեր : Օր մը հարցուց խոստո-
վանահօրը , թէ կարելի է որ հոգի
մը առանց քաւարանէն անցնելու
չիտակ արքայութիւն երթայ : Աե-
լարմինոս . Քիչ մարդ կ'ըլլայ , ը-
սաւ , որ աս շնորհքը ունենայ . դու
ալ կարծեմ ան քիչերէն մէկն ես ,
վասն զի Աստուծոյ շնորհքովը մա-
հացու մեղքէն ազատ մնացիր բո-
լոր կենացդ մէջ :

5. Ալողիոս անանկ ուրախացաւ անանկ ցնծաց աս բանս լսելով, որ մէկէն յափշտակուած մտքով արքայութեան փառքը տեսաւ, և խմացաւ որ մարմնոյ և արեան տօնին ութերորդ օրը պիտի ելլեր աշխարհքէս. խնտումէն՝ քովը եղող եղբօրը հետ Չքեզ Սատուած գոհարակեմք շնորհակալութեան երգը ըսաւ Սատուծոյ, որ ութը օրէն զինքը պիտի կանչեր. մէկ երկու երախտաւոր քահանայից նամակ գրել տուաւ, իր ձեռքովը ստորագրեց խաչին նշանով, ու կ'ըսէր թէ ես Սատուծոյ տունը երթալու վրայ եմ: Յիրաւի, ասանկ մահուան երթալը՝ մահ չէ, Սատուծոյ սիրոյ տունը մտնալ է ցնծալով:

6. Ամէն օր մէկ մտերիմ քահանայի մը՝ ապաշխարութեան սաղմոսները ըսել կու տար, ինքը խաչելութեան նայելով կու լար ու կը լացընէր տեսնողներն: Աւրախ սրբտով ստէպ ստէպ կ'ըսէր աս խօսքերը. Աւրախ եղէ ես ընդ այնոսիկ ոյք ասէին ցիս 'ի տուն տեառն

երթիցուք մեք . Որպէս փափաքէ
եղջերու յաղբերս ջուրց՝ այնպէս
փափաքէ անձն իմ առ քեզ Աս-
տուած :

7 . Ընկերները երբոր տեսան թէ
Աւողիոս հաստատ կ'ըսէ թէ մէկ
երկու օրէն պիտի մեռնիմ , սկսան
իրեն զանազան խնդիրքներ յանձ-
նել որ արքայութիւն երթայ նէ՛ ի-
րենց ընէ . ինչպէս թէ բարեկամ
մը բարեկամի կը զրկէին կամ ճան-
չուոր իշխան մը թագաւորին . ինքն
ալ ուրախութեամբ կը խոստանար
ըսածնին ընելու : Բայց մէկ կողմէն
ալ անոնք կը սկսէին տրտմիլ , թէ
հիմայ մեզմէ պիտի բաժնուի սուր-
բը : Սակայն թէ որ մարդիկ բարի
բանը կը սիրեն , որչափ աւելի Աս-
տուած որ է աղբիւր բարութեան
կը սիրէ և կը փափազի բարւոյն :

Ը

Միրելիև իսկ ինչ և ևս ևս

ԵՐԳ

1. Հասաւ տօնին ութերորդ օրը՝ որուն ետևի առաւօտը արքայութեան մէջ պիտի ծագէր Ալոզիոսի իր ընկերները՝ դանձին գլուխը ժողովուած դողացող ազահի մը պէս Ալոզիոսի չորս դին առած կեցեր էին . տեսնալով որ անոր վրայ մեռնելու նշան չէր երևնար , սկսան ուրախանալ ու ըսել . Տեսնա՛ս ահա եկաւ աս օրս և դու աւելի առողջ ես . Ալոզիոս անուշիկ մը ժպտեցաւ ու ըսաւ . Այս օրս եկաւ բայց դեռ չանցաւ . կ'անցնի աս գիշերս ալ , բայց ես չեմ անցըներ աս գիշերս :

2. Արբազան պապը Գրիգոր ԺԴ լսելով Ալոզիոսի ծանրացած ըլլալը՝ իր ձեռքովը վերջի օրհնութիւն և լիակատար ներողութիւն խաւրեց : Ալոզիոս շատ ուրախացաւ . մէկ

մ'ալ միտքը եկաւ թէ ինչպէս սրբա-
 դան պապը զինքը յիշած պիտի ըլ-
 լայ թէ որ ուրիշը իրեն ըսած չըլ-
 լար, ամչցաւ երեսը գոցեց . ներու-
 դութիւն բերողը զինքը չի խպնե-
 ցընելու համար ըսաւ, թէ պապը
 զիպուածով լսեր խմացեր է, ու բե-
 զի աս շնորհքը ըրաւ : Ալողիոս որ
 կը հաւատար քիչ ատենէն արքայ-
 ութիւն երթալուն, կենացը մնա-
 ցած մէկ երկու ժամն ալ կ'ուզէր խո-
 նարհութեամբ անցընել, որ խմա-
 ցընէ թէ ինքը Աստուծոյ շնորհացը
 վստահ՝ արքայութիւն կ'երթայ, չէ
 թէ իր լաւութեանը համար :

3 . Աէսօրուրնէ վերջը խնդրեր
 էր որ սրբութիւն բերեն . անոնք
 ինչուան իրիկուն ուշացընելով երբոր
 իրիկուան մօտ նորէն ուզեց ու բե-
 ըին, իր վառած սրտովը առաւ այն
 յաւիտենական ճամբուն թողալը :
 Հոն պէտք էր գտուիլ տեսնելու ե-
 դածը . իրեն եռանդը, տեսնողնե-
 րուն մէկ ձայնով լալը, ընկերնե-
 րուն ցաւը, իր անպատմելի խըն-
 տումը . մանաւանդ թէ պէտք էր

տեսնալ այն սուրբ սիրտը ուր Յիսուս վերջի անդամ այցելութեան ու հրաւիրելու կու գար . լսել ան ձայնը որ Ալոզիոս ու Յիսուս մէկմէկու կ'ըսէին . Սիրելին իմ ինձ ետեսնա :

4. Աղօթքէն վերջը մեծաւորէն խնդրելով հրաման առաւ , ու ինչպէս սովորութիւն կար հետու աշխարհք դացողներուն՝ ընկերներուն հետ պագտուեցաւ . ետքը ամենէն թողութիւն ուզեց , ամենուն սիրտը ճմլեց անուշ խօսքերովը , ամենուն խոստացաւ անկէ վերջը աւելի սիրելու դանոնք ու աւելի օգնելու անոնց : Վերջը մեծաւորը հարցուց , թէ՛ Ալոզիոս , ի՞նչպէս ես : — Հայր երթամ պիտի , ըսաւ : — Ո՛ւր : — Թէ որ մեղքերս չարդիլեն՝ շիտակարք այսութիւն ,, : Ա՛խ , ան արդելք եղող մեղքերը քեզի համար չեն , Ալոզիոս , հապա քուկին առաքինութիւններդ են որ դքեդ կ'արդիլեն չուշանալու երկրիս վրայ :

5. Գիշերուան մօտ Ալոզիոս դուրսը թեին կըութընցուցած խաչե-

լուծեան կը նայէր, կարծեմ նախանձելով թէ ինչպէս ինքն ալ խաչի վրայ չի մեռաւ . մէկ մ' ալ մէկալ ձեռքովը զլխէն գտակը վար առաւ . քահանային մէկը (ան՝ որ ետքը իր վարքը գրեց) կարծելով որ դիպուածով ինկաւ, նորէն զլուխը դրաւ . Ալոզիոս դարձեալ վար առաւ . քահանայն ըսաւ թէ աս դիչերուան օգը կարծեմ աղէկ չէ բաց զլխի . Ալոզիոս կամացուկ մը պատասխան տուաւ, թէ Ֆրիստոս ալ բաց զլխով մեռաւ :

6 . Վրան ժամ մ' ալ անցնելէն վերջը՝ վերակացուն եղբայրներուն հրամմեց որ ալ երթան պառկին, ապահովցընելով որ ան զիչեր չի մեռնիր : Բայց անոնց սիրտը կը վկայէր թէ մէկ մ' ալ պիտի չի տեսնեն այն մարմնաւոր հրեշտակն, սկսան լալ : Ալոզիոս ալ աղաչեց որ իրեն համար աղօթք ընեն, ու վերջը տրամուծեամբ դարձան անոնք : Պելարմինիոս ապսպրեց Ալոզիոսի որ երբոր հողեվարութեան նշան իմանայ՝ իմացընէ իրեն որ զայ

աղօթքը ըսէ . վրան քիչ մը անցաւ
չանցաւ Ալոզիոս՝ Հայր , ատենը
հասաւ , ըսաւ . խոստովանահայրն
ալ աւանդման աղօթքը գրուցեց ,
բայց վրան դեռ հոգեվարի նշան չի
տեսաւ , անոր համար քաշուեցաւ իր
սենեակը , երկու քահանայ մնացին
Ալոզիոսի քով :

7 . Արդ հասաւ զիշերուան այն
փառաւոր ժամը , որ պայծառ ա-
րևու պէս Ալոզիոս երկրէ երկինք
պիտի ծագեր . ուրախութիւն երկ-
նից , տրամութիւն երկրիս . Ալո-
զիոս՝ Աստուած իմ , հոգիս քեզ կ'ա-
ւանդեմ ըսելով , հասաւ ան վայր-
կեաններուն որոնցմէ ամէն Ադա-
մայ դաւակ եղողը պիտի անցնի .
մաքուր ճակտին վրայ բարակ ցօղի
պէս քրտինք մը երևցաւ . ուղեց
մէկ մը մէկալ դին դառնալ , քովի
եղողները իմացան որ կենաց վերջի
չարժմունքներն են . Յիսուսի խա-
չը յիշեցին իրեն . . . Ա՛խ սուրբ
խաչ , քու զօրութիւնդ մահուան ան-
կողնին քով ի՛նչպէս կը փառա-
ւորուի : Արբոր խաչը լսեց Ալո-

զիտս՝ մէկէն աչքը դարձուց խաչելութեան , ու հանդարտելով իմացուց՝ թէ Քրիստոսի համար էն ետքի վայրկեանն , ալ կուզեմ վիշտ քաշել :

Տ . Քահանայներն տեսնալով որ ալ ձայնը ու շարժելը դադրեցուց՝ իմացան որ ամէն բան լմննալու վրայ է . մէկ օրհնած մոմ մը վառեցին ձեռքը տուին . Ալոզիոս բռնեց անիկայ իբրև նշան իր վառած սրտին որ երկրէս երկինք կը բարձրանար Ո՛հ ի՛նչ ըսեմ . Աստուած չուզեց որ իր սիրելին անկէ վերջը ուշանայ աս վշտալից հովտիս մէջ . կարծեմ ան ատենը լսուեցաւ արքայութեան մէջ ձայն մը որ կ'ըսէր . Նկայք առ իս աշխատեալք և բեռնաւորք և ես հանդուցից ըզձեզ . եկո՛ւ սիրելի դաւակ աստուածային սիրոյս , եկո՛ւ որ ինձի համար այսչափ նեղութիւն քաշեցիր եկու որ ալ զքեզ հանգչեցընեմ : Ալոզիոս սրտին մէջ լսելով աս ձայնը , Յիսո՛ւս , կ'ըսէր Յիսո՛ւս . Յիսուս ալ թևերը բացած ընդունեցաւ

զԱլողիոս... Գիշերուան ժամը իրեքին՝ Ալողիոս իր 23 տարուան 5 ամսուան և 11 օրուան անմեղ կեանքը լմնացուցած էր երկրիս վրայ :

9 . Մեռաւ Ալողիոս — ինչպէս կրնանք մեռաւ ըսել անոր : Արդարն չի մեռնիր , կ'ըսէ սուրբ զիրքը . արդարն չի մեռնիր , վասն զի Աստուծոյ ձեռքն է . և իրաւցընէ Աստուած իր Ալողիոսը աս աշխարհքէս անդիի աշխարհք տանելով ուրիշ բան չըրաւ , բայց եթէ ձախ դիէն աջ դին դրած ըլլար : Ալողիոսի յոգնած մարմինը ճամբորդի պէս հանդէսցաւ . արծաթափայլ գլուխը անուշ քունի մէջ կ'երևար . մաքուր աչուրները արևուն դէմ դարցած պատուհաններու պէս դոցուեցան . անբիծ հոգին կրակէ նետի պէս թռաւ իր երջանիկ նազատակին . Ավկիանոսի նաւուն պէս մտաւ յաւիտենական հանդիսար . լուսաւոր աղաւնոյ պէս իջաւ Աստուծոյ զիրկը :

Երանի՛ քեզ Ալողիոս , հազար և երանի՛ . անցան քու 20 տարուան քաջած նեղութիւններդ , թափած ար-

ցունքներդ . անոնց պտուղը հիմայ
կը վայելես նոր կեանքի մը մէջ որ
վախճան չունի . օրհնեալ ըլլայ այն
օրն՝ որ արքայութեան մէջ զքեզ
պսակեց . դու ալ օրհնէ զանոնք որ
զարմանալով զքեզ կ'օրհնեն :

Թ

Զփառաւորիչս իմ փառաւորեցից

1 . Զօրավար մը որ շատ տարի
թշնամեաց հետ կռուելով վերջա-
պէս յաղթութեամբ իր թագաւորին
կը դառնայ , մեծ վարձքի արժանի
չէ . հապա Աստուծոյ զինուոր մը որ
բոլոր կեանքը պատերազմելով աշ-
խարհքիս , սատանայի ու իր մար-
մնոյն հետ , մէկ հեղ մ'ալ չի յաղ-
թուելով հապա միշտ յաղթելով կը
դառնայ Աստուծոյ , Աստուած ա-
սանկ կտրծի մը ինչ վարձ պէտք է
որ տայ : — Անանկ վարձ մը , որ չէ
թէ միայն մարդկանց խելքէն վեր
ըլլայ , հապա կտրծեմ թէ Աւողիո-

սի վարձը երկինքն ալ նշանաւոր
ըլլայ :

2. Աստուած այս բանս ուզելով
յայտնել, սուրբ կուսի մը ցրցուց
արքայութեան սուրբերն. աս կոյսը
որ Ալոզիոսի փառքը տեսաւ՝ խել-
քը թռուց. ինչպէս իմացընէ տե-
սածը. Ո՛հ, կըսէր, ո՞վ կու տար
ինձի որ բոլոր աշխարհք երթայի
պատմէի Ալոզիոսի վարձքը : Կա-
րելի է վարքը կարդալով աղէկ մը
չարթընցար, ուշ դիր աս խօսքին.
Ո՞վ կու տար ինձի՞ որ բոլոր աշ-
խարհք երթամ պատմեմ Ալոզիոսի
վարձքը :

3. Պատմէ ուրեմն, ինչ էր տե-
սածդ. թէ որ սուրբի մը փառք էր
նէ, զիտենք որ Ալոզիոս երկրիս
վրայ ալ սուրբ էր և երկնքի սըր-
բոց մէջ խառնուեցաւ. թէ որ հրեշ-
տակի փառք էր, զիտենք որ Ալո-
զիոս երկրիս վրայ ալ հրեշտակ ը-
սուեցաւ. քու տեսածդ ինչպէս
փառք էր : Չի կրնար պատմել
կոյսն ալ. վասն զի ինքն ալ ինքիր-
մէ յափշտակուած ատենը տեսաւ,

չէ նէ ան փառքին իր սիրտն ալ չէր
դիմանար: Առաքելոյն ըսածին պէս
աստղ քան զաստղ՝ աւելի լուսաւոր
է . Ալոզիոս ալ շատ սրբոց աստղե-
րէ լուսաւոր պիտի ըլլայ . ո՞վ կու
տար մեզի ալ՝ որ այս լուսոյ մէկ
ճաճանչը ընդունէինք երկրիս վրայ:

4. Ըսաւ Քրիստոս . Ի տան հօր
իմոյ օթևանք բազում են . ով որ
երկրիս վրայ զԱստուած բարձրա-
ցուց , Աստուած ալ զինքը երկնքի
մէջ կը բարձրացընէ , և իր՝ Զփառա-
ւորիչս իմ փառաւորեցից , ըսած
խօսքը՝ մարդկանց յայտնելու հա-
մար , շատ հեղ հրաշքներով ալ զին-
քը կը պատուէ . թէպէտ Ալոզիոսի
սրբութիւնը իմանալու համար՝ իր
վարքը աշխարհքիս մէջ եղած հրաշք-
ներուն մէջ մեծերէն մէկն է : Հը-
րաշքներուն շատը Ալոզիոս ցըցուց
իր շատ սիրական առաքինութեան
վրայօք՝ որ է ողջախոհութիւն . ա-
նոր համար Շուշան մաքրութեան
ըսուեցաւ . մէկ քանին յիշենք :

5. Պոլոնիացի առաքինի մարդ
մը շատ տարի առաքինութեամբ

ապրելէն վերջը , ողջախոհութեան
դէմ անանկ սաստիկ փորձութիւն
ունեցաւ , որ ոչ աղօթքով ոչ ճշդ-
նութիւններով կրցաւ յաղթել . ան-
կէ զատ՝ սաստանան զԱստուած հայ-
հոյելու նոր փորձութիւն մ' ալ բե-
րաւ վրան . մարդը սրտին նեղութե-
նէն բոլորովին յուսահատելու վրայ
էր , երբոր իրեն ճանչուորները
Ս . Ալոզիոսի մասունք մը տուին ,
որ վրդէն կախէ . աս որ ըրաւ մէ-
կէն ամէն փորձութիւն դադրեցաւ :

6 . Սուրբ Ալոզիոսի ջերմեռանդ
կնիկ մը ուխտի գացեր ետ կը դառ-
նար . զիշերանց անտառի մէջէն
անդդամ մարդիկ վրան հասան , ա-
նիկայ հազիւ կրցաւ՝ Ս . Ալո-
զիոս օգնէ ըսել , մէկալնոնք մէկ
ձեռքով քսակնին իրեն կու տային
որ զլիսէ հանեն զանիկայ՝ մէկալ ձեռ-
քով ալ սուրերնին քաշեցին վախ-
ցընելու . երբոր անիկայ առաքինու-
թեամբ դէմ կեցաւ մէկը սուրը քա-
շեց կուրծքին , կնիկը զգեստին տա-
կը Ս . Ալոզիոսի պատկերը ունէր ,
թուրը պատկերին դաշելուն պէս

ներս չի գնաց . մէկալը բարկութե-
նէ հրացանը պարպեց . մէկէն հրա-
ցանն ալ իր ձեռքն ալ ջարդութուրդ
եղան . աս որ տեսան՝ ամէնքն ալ
թողուցին փախան :

7 . Մէկն ալ որ հինգ տարի շատ
խրատներ լսելէն վերջը չէր կրնար
իր մեղքէն դազրիլ՝ խոստովանա-
հայրը հրամայեց որ Ս . Ալոզիոսն
իրեն պաշտպան բռնէ . առջի ան-
գամ աղօթք ընելուն պէս անանկ
զղջումի եկաւ՝ որ մէկ մ՝ ալ իր մեղ-
սակցին երեսը չի նայելէն դատ՝ իր
կամքով հինգ ամիս անտանելի ճրդ-
նութիւններ ըրաւ . վերջը խոստո-
վանահօրը յանձնեց պատարագ մը
զրուցելու Ս . Ալոզիոսի . թէ որ
ըսաւ մեղքերուս ներեր է՝ զիս աս
աշխարհքէս հանէ . քանի մը օրէն
մեռաւ բարի մահուամբ , սուրբը ի-
րեն ներեր էր . երբոր ժամը տարին՝
ասոր չար ընկերը մարմնոյն մօտե-
ցաւ , մեռելը սև արիւն մը թքաւ ա-
նոր քթին բերնին՝ որ լեղապատառ
եաւ դարձաւ :

8 . Այսչափ հերիք ըլլայ ցուցը-

նելու, թէ ինչպէս Ս. Ալոգիոս
 երկրիս վրայ սիրեց զմաքրութիւն,
 երկինքն ալ իր ջերմեռանդներուն
 աս բանիս համար պաշտպանու-
 թիւն կ'ընէ. այնչափ անդին բան է
 ողջախոհութիւնն, որչափ անմեղու-
 թիւն. զղջումով կրնայ մարդ Աս-
 տուծոյ շնորհացը հասնիլ, փառաց
 արժանի ըլլալ, բայց այն՝ միշտ ան-
 բիծ մնալու պարծանքը ետ չի դառ-
 նար: Ահա Ալոգիոսի մեծ փառքին
 պատճառն ալ աս պիտի ըլլայ, որ
 միշտ մաքուր, միշտ անմեղ մնաց
 երկրիս վրայ. փուշերու մէջ մեծ-
 ցած վարդի մը պէս, մեռած ջրե-
 րու քով բացուած պայծառ շուշանի
 մը պէս:

Ժ

Ինձ յոյժ մեծարոյ եղևն բարեկամք
քո Աստուած

ՍԱՂՄՈՍ

1. Այն սուրբը որ երկինքը խելքէ վեր փառք ունէր, ու երկրիս վրայ հրաշքներով ինքըղինքը փառաւորեց, պէտք էր որ մարդկանցմէ ալ փոխարէն մը ընդունի: Մեռնելէն վերջը շատ չանցաւ, սրբոց կարգը անցուցին զանիկայ. ու իր պատւոյն համար եղած առջի պատարագէն վերջը, անոր սուրբ մասունքը պազնողներէն մէկն ալ եղաւ՝ Մարթա Ալոզիոսի մայրը: Ո՛վ նախանձելի մայր երջանիկ զաւկի, ձեռքովդ ժողվեցիր ձեռքովդ տնկած ծառին պտուղը, այն ծառին՝ որ սովորաբար խիստ ուշ կ'աճի: Արժանի վարձք բարեպաշտ մօր, որ տրդուն սուրբ հոգին աւանդի մը պէս առաւ Աստուծմէ, ու աւելի փառաւորած դարձուց Աստուծոյ:

2. Արդեօք որ բարեպաշտ մայր որ հայր այս բանս զիտնալով աւանկ զաւկի մը չի փափաքին . մանաւանդ դու սգաւոր մայր , որ աշուրներդ լեցուած մեռած զաւակդ կը յիշես , ինչ կը մտածես անոր վրայ , ըրիր դու քու պարտքդ ու մխիթարուած ես անոր վրայ : — Քանի՞ ծնողքէ Աստուած դատաստանին օրը պիտի ուզէ անոնց յանձնած Ալոզիոսներն . թէ որ անոնք լուսաւոր հրեշտակ դառնալու տեղ սեւցած ըլլան , ինչ սրատասխան պիտի տան Աստուծոյ . չէին կրնար ան մատաղ տունկերը աղէկի շտկել :

3. Հապա ինչ պիտի ըսեն անոնք որ իրենց ծնողաց և վարդապետաց բարի խրատները բանի տեղ չեն դներ : Ալոզիոսի սրբութեան սկիզբը եղաւ հնազանդութիւնը , որով ծնողացը սորվեցուցած ջերմեռանդութիւնները ընելով այնչափ առաջ դնաց : Ահա այն Ալոզիոսը ձեզի բարեխօս է , սիրելի տղաք , զձեզ իրեն եղբայր կ'ընէ , թէ որ

հիմակուրնէ տաք սրտերնիդ՝ իր սիրտը ձեզի տուող Յիսուսին . ո՛հ , ինքն ալ զձեզ սիրով կը զրկէ , մէկ մէկ հրեշտակ , մէկմէկ Ալոզիոս կ'ընէ՝ երկնքի սուրբերը ձեր վրայ կը գուրգուրան :

4. Իսկ դու որ կեանքդ ինչուան հիմայ՝ եկածին պէս անցուցեր ես , ու հիմայ դուցէ դիպուածով այս վարքը առեր կը կարդաս՝ հարցուր մէկ մը քեզի , ինչո՞ւ համար պիտի ըլլայ որ Ալոզիոս իշխանի որդի ըլլալով կ'երթայ կամաւ կ'աղքըտնայ . աշխարհքի վայելքը ամէն դիաց իրեն կու գայ , ինքը ամենէն կը փախչի , մեղք չունի ու ապաշխարելէն չի դադրիր . փափուկ տղայութեան մարմինը դահճի պէս կը տանջէ . իսկ ես որ իրեն չափ առիթ չունիմ՝ աշխարհք վայելելու , ինչո՞ւ ասանկ աշխարհքի ետեէ եմ . ի՞նչ պիտի ըլլայ աս իմ բռնած տարբեր ճամբաս : Արիչ բան չէ . անիկայ աշխարհքի ունայնութիւնը ճանչնալով զԱստուած կը փնտռէ , ես զԱստուած թողլով իմ ունայնութիւնս կը փնտռեմ :

5. Ուրեմն Ալոզիոսի ըրածները աւելորդ բան չեն, հապա հարկաւոր բան են. միայն իր բռնած ճամբայն է որ երկինք կը հանէ . . . ան ճամբայն թողուլը անմտութիւն է . . . առանց դժարութեան ան ճամբէն անցնիլ չըլլար . . . թէ որ ինքը անմեղ ըլլալով ան փուշերուն մէջէն անցաւ, ի՞նչ պէտք է ընէ մեղաւոր մը . անմեղին 20 տարուան աշխատանքին վարձքը՝ մեղաւոր մը երբ կրնայ վաստըկիլ ի՞նչ նրմանութիւն կայ Աստուծոյ սիրով ջրի պէս հալած սրտի մը, ու աշխարհքիս սիրով Աստուծմէ պաղած քարացած սրտի մը մէջ . . . :

6. Ի՞նչ ըսենք հապա ինծի նրման աշխարհք թողող վանք քաշւող կրօնաւորի մը . արդեօք Ալոզիոսի պէս դատեր ենք սրտերնիս աս աշխարհքէս . արդեօք կը մտածենք՝ որ Ալոզիոս աշխարհքի մէջ սուրբ ըլլալը բաւական չի սեպեց, կրօնք մտաւ կատարեալ ըլլալու համար .
 “ Ամէն ասեմ՝ ձեզ եթէ ոչ առաւել լուցու արդարութիւն ձեր առաւել

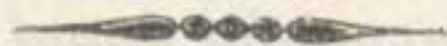
քան զզպրացն և փարիսեցւոց ոչ մտանիցէք յարքայութիւն երկնից » .
 « Դուք էք լոյս աշխարհի » . որոնց համար զրուցեց Քրիստոս այս խօսքերը . թէ որ Ալտղիոսի ամէն ճշդ նութիւնները ընելու հրաման չունինք , իրեն պէս ուխտապահ հոգեսէր ըլլալու ո՞վ կրնայ արգիլել ըզմեզ՝ մէզմէ զատ :

7 . Վերջապէս , դ՞ու , ով որ ես , որ բարեմտութեամբ աս զրքոյկս կարդացիր , զիտնաս որ աս սուրբիս հետեիլը՝ մանաւանդ նմանիլը մեծ բան է , բայց նոր բան մը ընել չէ , ինչու որ կատարեալ ըլլալ՝ ամէն քրիստոնէի պարտք է : Ինչպէս որ Աստուած կատարեալ է , զքեզ ալ կատարեալ կ'ուզէ տեսնալ . շատ հեղ մէյմէկ կերպով քեզի ազդարարութիւն կ'ընէ , հիմայ կրնայ ըլլալ որ մէկ ազդարարութիւն մ'ալ աս զիրքը կարդալ տալն էր . Ինչպէս անհոգ կ'ըլլաս ան ազդարարութեանը՝ որուն համար վերջը պատասխան պիտի տաս : Անխելք է կ'ըսես ան մարդուն՝ որ հրաման

ունենալով թաղաւորին զանձարա-
նը սլաքտիլ ու հաւնած բանը առ-
նուլ , ինքը միայն զարմացած նայի
ու դուրս ելլայ . դու ալ Ալոզիոսի
վարքին զանձատունէն թէ որ ա-
մէն հաւնածդ չես կրնար առ-
նուլ , դոնէ ա՛ռ քեզի մէկ մը , այս-
ինքն մէկ առաքինութիւն մը , ու
անոր ետեւէ եղիր :

Տ . Իսկ դու ս'ի նախանձելի սուր-
բըդ Ալոզիոս , փառք երկնից ու
պարծանք երկրիս , ընտրեալ զա-
ւակ Աստուծոյ . դու որ չես կրնար
լաւ փափաք մը արհամարհել՝ շար-
ժէ կու վարքդ կարդացողներուն
սիրտը՝ քեզի նմանելու . ու անոնց
փափաքը հաստատէ : Տուր տղոց ,
զորոնք սիրով կը սլաշտպանես ,
քու հոգեծաղիկ սիրտդ . բուրէ պա-
տանիններուն սրտին մէջ՝ քու մաք-
րութեան շուշանիդ հոտը . քու ճրգ-
նութիւններովդ չի յուսահատի մե-
ղաւորը , չի տրտմի փորձութեան
մէջ ընկնողը , քու պատրաստ օգ-
նութեանդ ապաւինելով : Տուր ծնո-
ղաց և զաւակաց մէկմէկու յաւի-

տենական մխիթարութեան պատ-
 ճառ ըլլալ, ինչպէս դու քու ծնո-
 ղացդ . ծերոց ուժ տուր՝ առաքինու-
 թեան անհատնում դանձերուն քե-
 ղի պէս ետեւէ ինկնալու ինչուան 'ի
 մահ . քահանայից տուր ան սիրոյ
 կրակ կտրած սիրտդ՝ որ Քրիստոսի
 դբօսանաց տեղն էր . տուր կրօնա-
 ւորներու՝ քեզի նման կատարելու-
 թեան ճամբայն բռնել . նաև անհա-
 ւատներու և մոլորեալներու՝ որոնց
 դարձին այնչափ կը փափաքէիր,
 տուր քու լուսաւոր մտքիդ շնորհ-
 քը . և ամէն դքեզ պաշտպան բրո-
 նողներու ալ պարգևէ քու մաքրու-
 թեանդ սէրը :

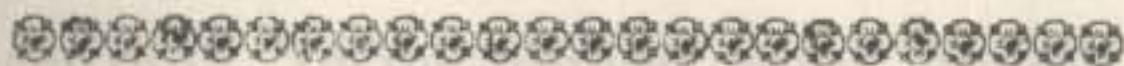

3 U h t L O h U 0

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

W. H. R. E. D. R. O. S.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

ԳՐԲՈՒԿԻՍ յառաջարան չի գրտնալով թերևս հետաքնին ընթերցող մը ուզէ իմանալ՝ թէ ո՞վ և ինչո՞ւ գրած է . և այսպիսի ժամանակ մը՝ յորում կրօնական խնդրոց մէջ օտարազգի եկեղեցեաց վրայ ալ խօսք կ'ըլլայ, արդեօք ի՞նչ պիտի ըլլայ ըսէ, այս օտար և շատոնց անծանօթ մանուկ սրբոյ մը վարքըն ընծայել մեր եկեղեցւոյն մանկանց: Ուրիշ մ'ալ թերևս արժանապէս զարմանալով և սիրելով զայն՝ որուն վարքն կարդաց, փափազի կամ ախորժի՝ անոր վրայ աւելի և նոր տեղեկութիւններ առնուլ:

Երկուքին միտքն ալ հանգչեցընելու համար է այս Յաւելուածս, և այսպէս կոչուած՝ վասն զի բուն

վարքն շատ տարի առաջ գրուած
 էր : Այս սուրբս Ալոզիոս կամ Ա-
 լոյիսոս՝ լատին եկեղեցւոյ ամենէն
 աւելի հռչակած և սիրելի սրբոց
 մէկն է , և բոլոր մարդկային ազգիս
 մէջ գերմարդկային անձանց մէկն .
 որ և տղայական հասակի մէջ սրբ-
 բազան վարքով կատարուելով՝ մաս-
 նաւոր պաշտպան սեպուած է ման-
 կութեան և մաքրութեան վարուց :
 Գրեթէ ամէն ուղղափառ եկեղեցիք
 արևմտից մեծահանդէս կը տօնեն
 և կը յարգեն այս սուրբս , բաղմօ-
 ընայ նախապատրաստութեամբ և
 նախատօնակօք . և բուն տօնին օրն՝
 որ է յունիսի 21 , ամէն մէկ ժողո-
 վբրդապետական եկեղեցեաց ման-
 կունք թափօրապէս կ'երթան յե-
 կեղեցի ի պատիւ իրենց հասակա-
 կից սրբոյն , կը հաղորդուին աս-
 տուածային խորհրդոց , և եկեղե-
 ցական պաշտամանց կատարելէն
 ետև , իրենց դպրոցներուն մէջ ալ
 կը պատուեն իրենց պաշտպանը՝
 ներբողներով և երգերով :

Յիրաւի մեզի կատարելութեան

կենաց նախօրինակ և զաղափար
 են՝ Քրիստոսի Փրկչին մերոյ և ի-
 րեն ընտրեալ առաքելոյ և անոնց
 հետևող հայրապետաց և վկայից և
 ճգնաւորաց վարքն , բայց տղայ հա-
 սակի դիմաց՝ անոնք բարձր կամ
 հետու բաներ կ'երևան . իրենց հա-
 մար՝ դիւրաւ հասկանալի , եթէ չը-
 սեմ ալ դիւրաւ հասանելի , օրինակ
 մը՝ աւելի երենց հասակէն տալն
 յարմար և օգտակար է . անոր հա-
 մար արեւմտեայք՝ որոնց եկեղեցին
 այսպիսի դեռահասակ սրբութիւն-
 ներով ալ զարդարուած է , զայս
 սուրբս՝ իբրև ամենածաղիկ օրինակ
 մը կ'ընծայեն իրենց մանկանց . ո-
 րոնք այն հասակին վտանգաւոր
 շարժմանց մէջ՝ այսպիսի հեզ և
 քաղցր կառավար մը կամ խրա-
 տող մը ունենալով , յօժարութեամբ
 և սիրով կը լսեն խղճի ազգմանց ,
 և հասակին հետ՝ սրբոյն սէրն ալ
 աճեցընելով՝ բոլոր կենաց ալ բա-
 րեխօս և պաշտպան կը բռնեն ըզ-
 նոյն , և ջերմեռանդն հանդիսիւ կը
 կատարեն անոր յիշատակն : Արուն

չատ հեղ ահանատես ալ եղած է
 դրողս, և տեսած ծեր հասակներ
 ալ և սրբազան կարգի անձինք ալ՝
 որ մանկական պարզութեամբ, այլ
 խմաստուն մտօք՝ այս մանկահասակ
 սրբոյս պաշտօնատար էին, և մեծ
 փափազով անոր մէկ նշխարիկն
 կամ պատկերիկն քովերնին կը պա-
 հէին:

Ո՛վ կրնայ տարակուսիլ՝ թէ այս
 պիտի ջերմեռանդութիւն մը իրեն
 դիտած նպատակին շատ յաջողու-
 թեամբ կը հասնի, քան ուրիշ հը-
 նարքներով. այսինքն է, տնկելու
 ի սիրտ մանկութեան սէր և ջանք
 մաքուր վարուց՝ Սատուծոյ վա-
 խուն և սիրոյն, և զգուշանալու ի
 փորձութեանց՝ որով լի է կեանքս
 և աշխարհքս, սկսեալ ամէն մէկու
 իր անձէն: Անոր համար ալ աւելի
 պիտի ջտարակուսի՝ որ այսպիսի
 վարք մը հռչակելն՝ քաղաքականօ-
 ղէն ալ եկեղեցականօրէն ալ՝ մարդ-
 կութեան պարծանք և օգուտ պէտք
 է սեպուի. նախանձելի ըլլայ այն
 ազգն կամ եկեղեցին որ դսա կ'ըն-

ծայեցընէ երկրի և երկնից, նա-
խանձաւոր ըլլայ այն ալ՝ որ իր մէջ
ունեցած չէ կամ յիշուած չէ այս-
պիսւոյ մը վարքը, և յօժարաբար
ընդունի՝ թէ չէ ուրիշ կերպով, զո-
նէ իր տղայոց դաստիարակ և օրի-
նակ կարգելով զանոր վարքն:

Մեր Հայոց ազգն ալ՝ զոր իրա-
ւամբ կրնամք ըսել թէ արևելեայց
մէջ առաջին ծաղկած ազգն է եկե-
ղեցական և բարեպաշտական հան-
դիսիւք, և թերևս առաւել քան
զայլս՝ խոհական ընտրութեամբ ըն-
դունած է ընդհանուր եկեղեցւոյ
կարգեր, և աւելի ծանօթ է արև-
մտեայ եկեղեցւոյ, ուր ալ որ աւելի
մերձաւոր գտուեր է անոր՝ այս
սուրբիս ծանօթութիւնն և պատիւն
ալ ընդունած է. և արդէն ի պա-
տիւ նորա հայերէն աղօթքներ, զո-
վեստներ և պատկերներ տպուած
են: Սակայն տղայական հասակի
յարմար ծանօթութիւն մը դեռ տը-
րուած չէր, կը կարծեմք, սրբոյս,
վրայօք. ասոր համար փափագեցի
և զրեցի այս Գրքոյկս՝ ազգային

տղայոց կրթութեան վերակեցու
 դրուած ստե՛նս , և անուանեցի Նը-
 մանութիւն Ս . Ալոզիոսի , նուիրե-
 լով մանկանց Հայոց , զորոնք Գրի-
 զորիկ անուամբ կ'իմանայի . և հի-
 մայ զնոյն ի լոյս տալով տպագրու-
 թեամբ , կը յուսամ՝ որ զոնէ ա-
 սոր ընթերցմամբ այնչափ օգուտ
 ելլէ՝ որ այն դժուարին պաշտամանս
 թերութիւնն բաւականանայ ծած-
 կելու . իսկ աւելին՝ ի շնորհս Աս-
 տուծոյ , և ի վայելս սիրելի ազգիս .
 որուն ծայրագոյն օգուտն մտածե-
 լով աւելի երախտիք մը կը սեպեմ՝
 իրեն՝ օտար մը , բայց այսպիսի սըր-
 բազան օտար մը՝ ծանօթացընելն ,
 քան իրմէն և իրմէ մոռցուած դիւ-
 ցազնազործ Տիգրան մը և Սըմ-
 բատ մը : Եւ եթէ մէկն աշխարհիս
 պաղ պաղ՝ կամ հայրենեաց տաք
 տաք հովերովն ծեծուած՝ ծիծաղի
 քսածիս վրայ , ներէ՛ ինծի՝ որ ես
 ալ անխռով ժպտիմ իր վրայ :

Դառնանք հիմայ Սրբոյն և մեզի
 հանդիպածին վրայ : Ս . Ալոզիոսի
 նմանութիւնն գրելէս տասը տարի

ետեւ՝ համառօտ ժամանակ մը Հը-
 ոովմ գտուած ատենս՝ այց ելայ այն
 վանքին՝ ուր որ Սուրբը իր կենաց
 ետքի տարիներն անցուցեր և աւան-
 դեր էր . իր վարուցը հետ՝ փափա-
 գելի էր ինծի ընծայել սիրողաց նաև
 իր նշխարքներէն . բայց զրեթէ
 ասուեր հատեր էին ասոնք, մնացածն
 ալ ամփոփուած է Ս . Իզնատիոս
 եկեղեցւոյն մէջ, և ալ չեն տար ու-
 թիչի . միայն մարմնոյն փայտէ տա-
 պանը կամ դերեզմանը կայ երկա-
 թէ վանդակով պատած և պահած
 եկեղեցւոյ մէջ : Իսկ իր մատուռն՝
 Հռովմայական ըսուած վարժարա-
 նին մէջ, ուր որ ապրեր էր սուրբն,
 և փափագելի ուխտատեղի է իր
 կրօնակցաց և բարեպաշտից, իմ
 գտուած ատենս՝ կիսաւեր էր, Հռով-
 մայ 1848ի խռովութեան ժամանա-
 կէն . պատարագի սեղանն ալ վեր-
 ցուած, որով ուխտաւորաց փա-
 փագն կիսակարօտ կը մնար :

Յաջորդ տարին աւելի բաղդաւոր
 եղայ, գտուելով բուն սրբոյն հայ-
 բենիքն, և իր տղայական հասակին

և սրբութեան հանդիսարանն , որ է
 Գասգիլիոնէ տեղէ Սղիվիերէ ը-
 սուած քաղաքիկը , Մանգուա քաղ-
 քէն չորս ժամ հեռու : Բոլոր սահ-
 մանները դեռ սրբոյն անուամբն և
 յիշատակաւն կը հնչէին . բայց բնու-
 թիւն և սրբութիւն կարծես թէ ի-
 րարու հետ կը կռուէին . վասն զի
 ժամանակն որ երբեմն ուշ երբեմն
 շուտ՝ կ'ախորժի մարդկանց յիշա-
 տակները ջնջելու , հոս ալ իր աւե-
 րածու ձեռքովը խաղցեր էր . աշ-
 խարհային յիշատակարաններ՝ գե-
 տին ընկած էին , սրբութեան յի-
 շատակն կանգուն էր անոնց մէջ և
 վրան : Գոնդակեան իշխանազանց
 հարուստ պալատը տեսայ բոլորո-
 վին աւերակ ամայի երեսի վրայ ըն-
 կած , հազիւ քանի մը աշտարակ և
 պատ կիսականգուն մնացեր էին ,
 վկայ մարդկային ունայնութեան .
 որոնց մէջ շի կրցայ գտնել այն
 սենեակն՝ ուր որ Ս . Ալոզիոս ծնած
 էր՝ ասկէ և ոչ 300 տարի առաջ .
 և իմացայ , որ մարդուս յիշատակա-
 րանը (թէ որ ունի երկրիս վրայ)

իր մահարձանն է՝ և ոչ իր խանձա-
 րուրքն: Պալատին դրսի եկեղեցին
 ալ՝ որ կը կոչուէր Ս. Սեբաստիա-
 նոս և Ս. Եւփրոսինէ, և միայն
 կանգուն մնացեր էր, այն ալ իմ
 այցելութենէս իրեք տարի առաջ
 (1848ն) կայծակէ զարնուած՝ մերկ
 ամայի մնացեր էր. և ինչպէս լսե-
 ցի՝ եկեղեցւոյն մէջէն 400 հողի
 դուրս ելլալէն ժամիկ մը ետև՝ ին-
 ջած էր ամպոց կրակը, որուն ան-
 կոխ ճամբան դեռ ճաթըռտած պա-
 տերուն վրայ կ'երևար: — Այս ա-
 ւերակէն ալ ելլելով՝ ուրիշ աւերակ
 տեղ մը մտայ, որ է այն Ծրանչիս-
 կեան կրօնաւորաց վանքն, ուր Ս.
 Ալոզիոս քանի մը օր կեցեր էր՝ իր
 հօրմէն հեռանալով. այս վանքս
 ալ, իր եօթնախորան մեծ եկեղե-
 ցին ալ՝ զրեթէ բոլոր աւերակ և ե-
 րեսէ թողած էր. բայց ան աւերակ
 բնակարանին և պատերուն մէջ,
 որոնց մէջէն աղբիւր մը մօտիկ լեռ-
 ներէն ինջած՝ տընտընալով կ'անց-
 նէր, մէկ սենեակ մը միայն անա-
 ւեր մնացեր էր. սենեակ մը պըղ-

տիկ, պարզ, մէջը խորանիկ մը և
 քանի մը պատկեր . դրսուանց դռա-
 նը վերև մարմարիոն քարի վրայ
 այսպէս դրած է լատիներէն . « Ա.յս
 » սենեակն է ուր սուրբն Ալոզիոս
 » Գոնգակա՝ զինքն հօրմէն վարն
 » տուած սեպելով, մարմինը խարա-
 » զանով ձաղկելով և աղօթքի ընկած՝
 » քանի մը օր անարատ սրբութեամբ
 » բնակեցաւ . յամի տեսուն 1584 » :
 Ա.յս պարզ սենեկին պարզագոյն
 ևս և սուրբ յիշատակը՝ շուտով մոռ-
 ցուց քովի և առջի աւերակաց տըխ-
 րութիւնը , և աւելի փափագ կը բե-
 րէր՝ զինքը միշտ անաւեր տեսնելու,
 քան զանոնք կանգնելու : — Ա.յս
 վանքին քանդեալ եկեղեցւոյն մէջ
 նախ թաղուեր է սրբոյն երջանիկ
 մայրը Մ . Թանա , զոր հիմայ թա-
 ղուած զտայ քաղքին մայր եկե-
 ղեցւոյն մէջ , ուր որ էր սուրբ որ-
 զւոյն մէկ պղտի նշխարն ալ կը պա-
 հուի :

Բայց Ալոզիոսի ամենէն ցանկա-
 լի նշխարն պահուած էր բուն իրեն
 նուիրուած Սան-Լուիճի եկեղեցւոյն

մէջ, զոր իր հարազատ եղբայրն
 Ռոտուլփոս և իր ազգականներն շի-
 նած և յետինք դարդարած են. բե-
 մը և աւագ խորանը որ իրեն նուի-
 րուած է՝ շատ գեղեցիկ և թանկ
 քարերով շինուած է. ձեղունն ալ
 նկարակերպ՝ սրբոյն վարուց պատ-
 կերներով. որուն չորս անկիւնը
 չորս պատկեր կայ, մէկն սրբոյն
 ծնունդը նկարած, երկրորդն իր ա-
 ռաջին հաղորդութիւնն, երրորդն՝
 հօրմէն և յաշխարհէ հրաժարիլն,
 չորրորդն՝ ի կրօնք մտնելն և Յի-
 սուսեանց մեծաւորէն ընդունուիլն:
 Խորանին ետին ազնիւ տապանակի
 մէջ պահուած է սրբոյն աստուա-
 ծախոհ և մաքրամիտ գլուխը, զոր
 և բանալով շնորհեցին ի յարգու-
 թիւն և ի համբոյր փափագողիս.
 պզտի գանկ մըն էր, բարակ ոսկոր-
 ներով, որուն մէջ 25 տարի բնա-
 կեցաւ այն քիչ հոգիներէն մէկն՝
 որ երկրիս վրայ երկնայնոյ մը պէս
 անարատութեամբ ապրեցան, չըղ-
 դալով ախտաւոր և թանձր կըր-
 քեր: . . .

Նոյն եկեղեցւոյն մէջ դանազան խորանաց մէջ պահուած տեսայ ապակիէ փեղկի ներքե՛ իրեք կուսանաց մարմիններ, որ էին իրեք քորք դասերք Ռոտուփոսի եղբօր Ս. Ալոդիոսի, Չինցիա, Օլիմբիա և Արիտոնիա. որոնք իրենց հօրեղբօրը սրբակենցաղ վարուցը հետևելով քան թէ իրենց հօրը մեծութեանն, աշխարհքիս փառքէն և իշխանազանց առադաստներէն հրաժարած՝ ճգնասուն կեանք անցուցեր և սրբութեամբ մեռեր էին, և մարմիննին ինչուան հիմա ամբողջ անփուտ չորցած մնացած է, և յարգելի ըսուած երջանիկ հանդուցելոց դասէն են: Ասոնք մէկ ընկերութիւն մը հաստատած են Վարժարան կոչանաց Յիսուսի ըսուած, Collegio delle Vergini di Gesù, որ ինչուան հիմայ կայ՝ այն եկեղեցւոյն մօտ, և մէջը ազնուական կուսանք կան պարզ ուխտով և առանց արդելանի, որոնք աղջկանց դաստիարակութեան կը պարասպին, և մասնաւոր կերպով մը պաշտօնատար

են Ս . Ալոզիոսի , որուն զանազան
 յիշատակներն ալ կը պահեն . ինչ-
 պէս են՝ մէկ ակռայն , անկողնին
 փայտերը՝ մեծամեծ ապակիէ տու-
 փերու մէջ առած և եպիսկոպոսա-
 կան կնքով կնքած , որուն մանր կը-
 տորներն ալ փայտէ խաչերու մէջ
 անցուցած՝ կը բաշխեն փափազո-
 ղաց . մէկ նամակ մը սրբոյն ձեռա-
 զիրն՝ իր եղբօրը զրած ի Միլան .
 խաչ մը՝ որուն զիմաց ինքն ալ իր
 հայրն ալ շատ հեղ աղօթեր են . իր
 իսկական պատկերը՝ կրօնաւորու-
 թեանն ատեն նկարած , նաև իր
 տղայութեան դէմքն , նոյնպէս և իր
 ծնողաց և եղբօրն և անոր զստե-
 րաց պատկերներն , ամէնն ալ ա-
 նոնց ատեն նկարուած :

Այս յիշուած անձանց մէջ՝ միայն
 Ռոտորփոսին յիշատակը տխրա-
 ըրար էր . վասն զի յետ հաշտուելու
 Մանդուայի դքսին հետ՝ եղբօրը հը-
 նարքով , ինչպէս որ պատմուած է
 պատմութեան մէջ (82) չէ կրցեր
 իր հարստութիւնը և փառքն վայե-
 լել . դարձեալ թշնամիներն ետևէն

ընկեր են . դժբաղդ իշխանն փախ-
չելով՝ ամենէն ամուր տեղ իր մօրը
զիրկը գտեր է , և տղու մը պէս հոն
ապաւիներ , բայց հոն ալ սպանուեր
է : Զարմանալի և ահաւո՛ր դի-
պօւած . ազնուագութ՝ մայր մը , եր-
կու որդւոցը մէկուն ոսկորները կը
զրկէ և կը համբուրէ իբրև սրբոյ
նշխարք , մէկալը՝ աւազակի պէս իր
զիրկը սպանուած կը տեսնէ , և ա-
բիւնլուայ կ'ըլլայ ծոցը , ուր որ ա-
նոր շունչ և սնունդ տուեր էր : Այս
երկու եղբարցմէ ո՛րն է երջանիկ .
բաղդը ո՛ւր կը տանի

Այս հարցմանս պատասխանը
ընթերցողաց թողլով , քանի մը քեր-
դուածներ ալ դնեմք հոս , որ զա-
նազան ատեն ի պատիւ նոյն սրբոյն
զրուած էր , մասամբ ի զբօսանս
անոնց՝ որոնց համար որ վարքն ալ
զրուեցաւ :

Յ Ա Ղ Թ Ա Ն Ա Կ

ՍՐԲՈՅՆ ԱԼՈՅԻՍԵԱՅ

ՀՐԵՇՏԱԿ

Ի սկիզբն երգոց առէք նրւադ յաղթա-
կան :

Տէր . ո՛վ կացցէ ի խորանիդ սրբու-
թեան :

ԶՈՒԱՐԹՈՒՆԿ

Որոյ անաղա է սրբութեց պատուհան ,
Հայելի ջինջ սրբաին .

Որոյ ամբիծ վառի մարմին կուսական
Ի ճաճանչս Ամահին :

ՀՐԵՇՏԱԿ

Ոյր ի բարձունս բիբք երկնապիշք
Լուծանէին յաղու աւիշկ .

Աղցաւորաց գեղ խաբուսիկ
 Ըղնա չեգիտ փառատենչիկ .
 Յաւերժական յուխտ երդմնակուռ՝
 Ելա եդ թեւել յովան տըխուր :

ԶՈՒՅՐԹՈՒՆԻ

Սուրբ է վեհին տաղաւար,
 Եթերաճեմն աղաւնեաց հեշտ դագար .
 Աստղաճաճանչ ծիրանի
 Ի լերին Տեառն եւ ի բլլեր կընդրրկի :

ԱԼՈՅԻՍՈՍ

Փլրկիչ իմ Տէր, սիրող սրբայից մաքրու-
 թեան,
 Հիւծիմ սիրովդ անձկակարօտ .
 Տապիմ տըռփիւ մըտից յարկիդ հան-
 դրստեան,
 Զոյր ըղգաւիթ դիտեմս աղօտ :

Քանզի ճնճղուկ եգիտ իւր բոյն վարա-
 նաց,
 Եւ տատրակին տըլաւ տընակ .
 Եղունք վայրիք ի զով ակունս աղբերաց
 Շիջուցանեն զիւրեանց սլապակ :

Անձն իմ խոնջեալ ըզկազգութիչն հովանի
 Ըղձայ զերկնից հովանոցաց .
 Ծարաւահիւծ հարցանէ զուխ Սիփիւի
 Ի տապ երկրի խորշակագնաց :

ՀՐԵՇՏԱԿԻ

Գայցէ ի յարկս իւր սիրելին
 Յաւիտենից կազմեալ նրմին .
 Գայցէ զուարթունըն մահացուաց
 Այոյխոսս՝ զոյգ հրեշտակաց :

ԱԼՈՅԻՍՈՍ

Տաժանակիր հոգւոյս ընկեր
 Յօրհասական զոփայ յերեր .
 Այլ սիրոսս արթուն առաւօտէ
 Ուր անձկալի փրկիչն իմ է :

ՊԱՀԱՊԱՆՆ ՀՐԵՇՏԱԿ

Երկնաշու շաւղաց ընթացք սիրաճեմ
 Թեթեւք են թեթեւք թափանց եւ վը-
 սեմ .

Աչոսեակ, մերկեա՛ զթեւըս քո հողեալ,
 Եւ ազատ ճեմիմք յօգըս սրբափայլ :

ՀՈԳԻՆ ԱԼՈՅԻՍԵԱՅ

Երկրաւոր ուղւոյն

Ընկեր անբաժան ,

Քեզ յաւերժ ողջոյն ,

Ճրգնասուն իրան .

Աչք իմ ցօղախիտ

Զլղջութեան ի լաց ,

Խըցէք արդ զաղիդ

Ուղիս աղբերակաց .

Փըրկչին օրհներգու

Բերան սըրբասէր ,

Դագարեաց եւ դու

Շուրթն իմ աղօթիկեր .

Խոնջեալ դու կամար

Ի ձիդ տարածմանց ,

Անկիր ի խոնարհ

Կըթոտ արմըկանց .

Երերկո՛տ մատունք՝

Խաչին նըշանաւ

Զինեալք աննըկունք ,

Վաստակոցրդ բաւ .

Գեանախըշտի ծունկք

Տեռեալք ի ճրգանց ,

Խարխիսք զաղփաղփունք՝

Զերծ ջնք ի բեռանց :

Ողջախոհ մարմին ,

Մտանեալ չարագան

Խիստ խարազանին ,

Լըւացեալդ յարեան ,

Ի կըսկիծ ձմերաց

Անգամք սառնորակ ,

Հանգիստ դամբանաց

Տըւեալ ձեզ երագ :

ԳԻՄՔ ՄԱՐՄՆՈՅՆ

Ընկեր վեհափառ

Հողոյս ապիկար ,

Ուղղեցոյց եւ ղեակ

Հողիդ փայլունակ ,

Քեզ ցարդ դիւրանսաց՝

Վըշարմբեր կենաց

Իբր ըստրուկ ամոք

Փորձ առի ցաւօք .

Թողեալ մըտադիւր

Ըզգահոյից դիւր ,

Զյարկս սակեձեղուն ,

Ծառայս ընդասուն ,

Ըզպերձ ծիրանի

Հարեալ ըզգեանի ,

Ըզշուք մարտադիր

Զհայրենեան երկիր ,

Կըժդէհ տարագէմ
 Ի խըրճիթ նըսեմ
 Յաշխարհի փայլմանց
 Սարտուցեալ ի բաց,
 Ի մուժ թախծագին
 Կըստայ ի խըճիթին:
 Աբբայից դարսպաս
 Խընջոյից ըսպաս
 Պատրաստ էր ինձ միշտ,
 Չըկայր ուստեք վիշտ.
 Յիս դասք փարազանց
 Բերէին նախանձ.
 Տեսեալ զիս կուսանք
 Երանէին ցանկ:
 Այլ զի քաղցր էր քեզ
 Վիճակ գըծուծ հեզ,
 Զանգամս իմ քընքուշ
 Հարի քըստմնափուշ,
 Եւ ըզսիրտ մատաղ
 Խիստ խըղճիդ ի խաղ:
 Չորաբէկ պատառ
 Ըզքաղց իմ եհար.
 Չափով արբի ջուր
 Յարտասուաց փըրփուր.
 Յանկողնոց փափուկ
 Վազեալ խուսափուկ

Ագահեցի զքուն
 Խըշտեաց կարծրագոյն .
 Ինձ մաղ եւ փսիաթ
 Էր բազմոց եւ զարդ :
 Յաչացրս գիտակ
 Կարգեցի պահնակ .
 Ըզգեղ աշխարհի
 Իսպառ ոչ տեսի :
 Եւ այս վեշտասան
 Արեւու շըրջան՝
 Լըլկեալ յերաշխէս
 Չարչարեցայ ստէս .
 Եւ ոչ անհամբոյր
 Եղէ քեզ հրապոյր
 Հոգւոյդ հակառակ
 Գող չարեաց գրտակ :
 Եւ հեղոյս հըլու՝
 Ժամ մի գիւրի դու
 Չըլացար ցայս օր
 Յայս ժամ սրգաւոր :
 Եւ արդ անողոք
 Թողո՞ւս զիս անօք .
 Չիս չարչարազգեաց
 Ի պարէն ճըճեաց :
 Թէ քեզ էի բեռն՝
 Երկիր զիս հակեր .

Արդ յերկին գիմես
 Յանվիշտ ի վայելս :
 Օ՛ն , երկայնաւուրց
 Վըշտաց ինձ տրիտուրս ,
 Երկնաչճ՛ւ հոգի ,
 Ա՛ռ բարձ զիս աստի .
 Մի՛ թողուր ի յերր
 Զանձկալիդ ընկեր .
 Ճըգանցդ եմ հաղորդ ,
 Ուերկնի աահահորդ .
 Է՛ր ոչ եւ փառաց՝
 Որ ինեւս աճեաց .
 Ընդէր վիշաք ի կեանս ,
 Ու անարգանք մահուանս .
 Զխա՛րդ յանձկալուոյս
 Մընամ բացագոյնս :
 Սուր բաժանարար ,
 Յայս զօդ սիրաբար
 Մարմնոյս ընդ հոգւոյ՝
 Մի՛ հարցես ազգոյ :

ՀՈԳԻՆ

Ճըգնասուն մարմին
 Ընկեր իմ հնազանդ ,
 Հրաւերն երկնային
 Խնդրէ զքո աւանդ .

Հողիս յԱստուծոյ

Եկն ի յԱնմահէ ,

Յակն աղբերն իւրոյ

Դառնալ փափաքէ .

Մի՛ քեզ ծանրացի

Հողոյն պահարան .

Դու ելեր անտի ,

Դարձցիս արդ առ այն :

Իմ՛ ի քեզ զըտեալ

Իբրու փորձ ոսկեակ ,

Ի կայս լուսափայլ

Հողչողեմ սրբեակ :

Բայց մեք միւսանդամ

Լիցուք մեք ընկեր ,

Ի կեանս անթառամ

Փառաց անեղեր .

Փարիլ ըզմիմեամք

Յեա պանդրխտութեան

Ի գիւտ մեր ողջամք ,

Եւ կեալ յաւիտեան :

ՄԱՐՄԻՆՆ

Հրաժեշտ ցաւագին

Հողւոյդ երկնային .

Հարից անբամբաս

Եւ զյետինս ըստաս .

Պարտք անդարձական
 Որդւոց ազամեան .
 Ես կացից ի քուն
 Հուսլ յոչընչութիւն .
 Մինչեւ հրաշագործ
 Նորոգիչն հանուրց
 Յարուսցէ զիս նոր
 Ի կերպ երկնաշնորհ :
 Դ՛ո՛ւ հողեակ՝ դարձիր
 Յոր յարն անձկայիր՝
 Յաւերժ ի հանգիստ ,
 Հրեշտակաց ի նիստ .
 Դ՛ա՛րձ առ հանգիստ քոյ
 Ի գիրկս Աստուծոյ .
 Ե՛րթ դ՛արձ առ քո սէր
 Հոգի՛ սրբբասէր :

ԱԼՈՅԻՍՈՍ

Չայնըն կենաց հընչի սրբտիս յանդաս-
 տակ .
 Եհաս կոչող, հաս անջատմանն հրաւի-
 րակ .
 Թաքչի երկիր ցաւոց յաչաց հողեղէն .
 Սանդուխք լուսոյ յերկրէ յերկին ձը-
 գեալ են . . .

Չէ բուռն մահ, զի սէր՝ մահու բռն-
նագոյն

Առեալ ըզսիրտս՝ հանէ ի կայս գերա-
գոյն: . . .

Ոչ եւս մարմին . . . վառի հողիս ի հուր
սէր . . .

Սէր ընդհանուր ծաւալ . . . Օրհնեա՛նն ձե
իմ ըզՏէր . . .

ԱՂԵՐՍ ՄԱՆԿԱՆՑ

ԱՌ Ս . ՄԱՆՈՒԿՆ ԱԼՈՅԻՍՈՍ

Ո՛վ մանուկ սուրբ եւ պայծառ ,
Հասակաւ մեզ հաւասար ,
Վարուք՝ զուարթնոց զուգապանձ ,
Հողազանգուած քերովքէ .
Վասըն կենաց քոց անյանց
Պատուեալ յերկնից եւ յերկրէ .
Բարեխօսեա՛ վասըն մեր
Ալոյխէ՛ սրբբասէր :

Որ ընթացար միշտ ուղիղ
Ըզկենցաղոյս թիւր շաւիղ ,
Եւ սուրբ պահեալ զպատմութեան
Աւազանին հոգեւոր՝
Պէսպէս զարգուք լաւութեան
Փայլեցուցեր նորանոր .
Բարեխօսեա՛ վասըն մեր
Ալոյխէ՛ սրբբասէր :

Որ ընդ մոխիր քրրձապատ
Եկեալ մարմնովդ անարատ՝

Յանբրժութեան խրղճին քում
 Ընդ հարուածովք վըշարմբեր
 Իբրեւ գահիճ ապառում՝
 Յարտօսր յարիւն զայն թացեր .
 Բարեխօսեա , և այլն :

Որպէս մըշակ փութաջան
 Դու ի սըրտիցս անդատան՝
 Ա՛րկ ըզսերմանս ուղղութեանց ,
 Զորոց յերկինս արգ ունիս
 Զըշտեմարանս եւ ըզգանձ ,
 Բարգաւաճել ըզհոգիս :
 Բարեխօսեա , և այլն :

Նախ քան զամէն բարի՝ տօւր
 Ըզսիրտ ու աչկունս քո մաքուր .
 Ըզկամս մարմնոյ ապրստամբ
 Եւ ըզհրապոյրըս չարին
 Մեռուցանել տուր ողջամբ
 Յանուն Փրկչիս եւ Կուսին :
 Բարեխօսեա , և այլն .

Եւ անըզգաստք կամ թէ հեղգք
 Դիմեմք ի չար ինչ եւ մեղք ,
 Յայնժամ ազգեա սըրտից մեր
 Զարքայութիւն եւ գեհեան ,
 ԸզՏեառն , ըզՄօրն , ըզքո սէր ,
 Ըզհատուցմունս անվախճան :
 Բարեխօսեա , և այլն :

Թէ մեղաք՝ էմք դեռ մանկուհիք
 Վասն հայցուածոց են շըրթուհիք .
 Քեւ ըղսըրաիցրս պասուք
 Արբեցուսցէ սուրբ հոգին .
 Եւ ջերմն աչացս արտասուք
 Քեւ շարժեացէ զգութ Փրկչին :
 Բարեխօսեա՛ վասըն մեր
 Աւոյիսէ՛ սըրբասէր :

Տո՛ւր՝ քեզ նրման գող հըլու ,
 Ու անանց բարեաց խուզարկու .
 Յուղղութեանց քոց գոնեա մին
 Անջինջ ի մեզ հարցէ կնիք .
 Լիցուք՝ թէ ոչ գլխովին՝
 Գոնեա միովն Ալոսիկք :
 Բարեխօսեա՛ վասըն մեր
 Աւոյիսէ՛ սըրբասէր :

Ի ՅԻՇԱՏԱԿԻ

Ս Բ Բ Յ Ն Ա Լ Ո Յ Ի Ս Ե Ա Յ

Սիրեմ՝ ես զօրն երանեակ
Որ յիշէ զիմս Ալոսեակ,
Հըռչակելով յերկրի տօն
Զառաքինւոյն գերրզգօն :
Ոչ այնքան բարձր արեգակն
Յիւրն ճախրէ սարունակ
Այսօր՝ քան զայլ ամէն օր * ,
Որքան իմ սուրբ շնորհաւոր ,
Չեւն ի սիրոյն միջաւար ,
Բարձր ի սրբոց իսկ կամար :
Վէ՛հ յերկրի վէ՛հ եւ յերկինս ,
Մոգէ զներքինս եւ վերինս .
Աստուածութիւն եռագէմ
Ի հոգւոջ անդ սրբաճեմ
Պայծառամիայլ զիւր տիպար
Դրօշմեալ գիտէ սիրաբար :

* Օր արեւատարնին ի 21 յունիսի :

Այլ աչք եւ միտք իմ յապուշ
 Կալ գէտ գիմացն այն քրնքուշ,
 Շլացեալ հայիմ գեանակոր .
 Եւ գըտանեմ հրաշքս նոր .
 Մանուկ տիօք անաւագ՝
 Ծընեալ ի բառս բարձրունակ ,
 Ըզպերձութիւն եւ զաշխարհ
 Զամէն գըրէ արհամարհ .
 Խոնարհագոյն բընաւից
 Համարի՝ զանձն իւր սմբիծ :
 Ոչ անհրմուտ աշխարհի ,
 Այլ հրմտագոյն եթերի .
 Եւ վաճառէ զամենայն՝
 Ի սէր միոյ լոկ ուլան ,
 Յիսուսաւանդ մարդարաին ,
 Որով երկինք հայթհայթին .
 Առնու սիրով լուծ ընդ ուս
 Զոր արկն հեզոց՝ հեզն Յիսուս .
 Երթայ նըստի մենագին
 Մըխ՝ ի խորհուրդս երկնային .
 Եւ բախէ զսիրան անընդհատ ,
 Եւ հառաչէ սրբտահատ ,
 Եւ մընչէ հեզ եւ լըռիկ ,
 Եւ ցօղէ դառն եւ քաղցրիկ :
 Քանզի սլանդուխտ է յերկնից՝
 Համարի զայն անձին բիծ .

Եւ արտասուօք հանասպաղ
 Որ 'ի սրբաէն սիրավազ՝
 Կամի լուանալ զիւր աման .
 Եւ զի նա ջինջ է համայն ,
 Յանգուլ տեղոյ տարափին՝
 Մաշի անօսրըն մարմին .
 Այլ եւ զայն ոչ գըրէ շատ .
 Ո՛վ սիրոյ հնարք անձնադատ .
 Ինքնին զինի սէր փափուկ
 Քան ըզգահիճ չարաշուք .
 Առեալ խայթող խարազան
 Կոծէ զիրան սրբազան .
 Եւ վարդակաթ ճապաղիք
 Չըքնաղ զամէն քան ծաղիկ ,
 Հոյլ հոյլ հոսեն ի լանջաց
 Եւ ի յուսոց ճրգնազգեաց :
 Քանզի արկեալ գամ մի զաչս՝
 Տեսեալ ըզՏէրն իւր ի խաչ ,
 “ Աստուած մեռաւ , ասէ ’նդ իմ՝
 Եւ պատճառք՝ մեղքն յիսերիմ .
 Ո՛հ , պարտական եմ մեղաց ,
 Եւ ընդ մահու քո Աստուած , , :
 Եւ քան ըզհուսի կենաց մահ
 Կանխէ կամօք զանձն ի մահ .
 Ազգ ազգ կատէ զիւր մարմին
 Որ չըմեղաւն ինչ նրմին .

Ու որչափ հեծէ նա ի ցաւս
 Հոգին հարու ծափ ի ծափս :
 Եւ արտասուքն ըսպիտակ
 Ամբըծութեան նըշանակ
 Որպէս շուշանք շողաշար
 Ի խաղս առուաց հեղավար՝
 Խառնին յարիւն վարդագոյն ,
 Զոր ծընանին զըղջութիւն .
 Այլ չիք չարեաց ի նմա փուշ ,
 Ամենեւին է ն' անուշ .
 Եւ երկոքեան սուրբ վըտակք
 Իբրեւ գետոց օժանդակք ,
 Մին ըսպիտակ միւս կարմիր
 Զուգեալ վիժեն ի յերկիր .
 Ու որքան կայլակք ի վայր գան
 Այնքան ծաղկունք ամբառնան՝
 Հիւսիլ սըսակ յերկնից ծոց
 Ի կաթողին զըւարթնոց ,
 Որք թացեալ թեւս յայն առուէն
 Եւ առ Յիսուս ցուցանեն :
 Գըթան երկինք բովանդակ .
 Կոչէ Յիսուս զիւրն որդեակ .
 Եւ ոչ այնքան սիրալիր
 Խնամող հրեշտակն իջեալ թիր
 Զհոգի մանկանն այն եբեր
 Ու ի հողեղէն ամանն յեռ ,

Որքան զամանն այն յօժար
 Արդ բեկանէ սիրահար ,
 Եւ արձակէ զհողին այն՝
 Ընդ որ ինքնին հրաշանայն .
 Խոստովանեալ աննախանձ
 Ըզսանն՝ ինքեան զուգապանձ ,
 Եւ քան զիւր թեւս իսկահուր
 Ըզնա լինել սիրասուր .

Որ իբրեւ փայլ փայլական՝
 Հատեալ յերկրէ բացական ,
 Ի մի քըլթիթ յերկնի ծայր
 Ու ի բարձրագոյն եհաս վայր .
 Զիւրդ հողոյ տարր անարդ
 Տանէր զհողին գերայարդ .
 Զիւրդ մանուկ մ՝ ապիկար
 Գոյր սրովբէից հաւասար ,
 Եւ մըտանէր կայր անկէզ
 Յաստուածային հուր պարտէզ : . . .

Ո՛վ բարձրամիտ մահացու ,
 Հասէր երբեք այս բարձու .
 Դու որ յուզես լայն զեթերս ,
 Եւ զանդընդոց խոր ընդերս ,
 Քանի՞ արդեօք աստեղց լոյս
 Յարեգական հասցեն յոյս .
 Ո՛րքան , ասա՛ , պիտի հուր
 Զայսգոյն վառել սիրա մաքուր .

Անբըծութիւն որքանի՞
 Կըշիւ միոյս այս լինի: —
 Իսկ ես երկնից չեմ հասու
 Նըժդէհ հովտիս մահացու .
 Զարմուռնին եդեալ ի գետին
 Պըշնում միայն ընդ երկին .
 Եւ որոճեմ զյիշատակ
 Զոր աստ թողեր Ալոսեանկ ,
 Եւ ի նոսին սըխրանամ ,
 Ճարակիմ ու ո՛չ յագենամ :
 Սիրեմ եւ ես սերտ ըղքեզ
 Հետիս՝ սիրոյդ յասպարէզ .
 Ո՛հ , չունիմ սիրտ քեզ արժան ,
 Այլ սերտ այս չէ անարժան ,
 Չեղէ այս քեզ նրման .
 Սակայն այլոց ետու ձայն ,
 Եւ բերի զքո սեղանով
 Սիրարս մատաղըս սիրով ,
 Եւ յառկայծեալն իմ սրտարոյդ
 Լուցի լապտերս քաջաւոյդ :
 Ես իսկ անցի 'նդ դաշտ եւ գետ
 Ի քո գաւառ ըղձահեա ,
 Զաստուածասուրի քո գըլուխ
 Համբուրեցի սըրտաբուխ ,
 Եւ զերկնուռնակ քո նըշխար՝
 Ետու մանկանցն իմ աւար : . . .

Իսկ այսօր կամ տարագէմ
 Յերախանէն զոր սիրեմ,
 Ծով եւ ցամաք լեառն եւ գետ
 Ընդ իս եւ իման՝ անջըրպետ .
 Եւ միայնակ քո զանունս
 Հընչեմ յօտարս ինձ ափունս : . . .
 Սակայն դու մերձ կաս առ իս
 Մերձ եւ իմոցրս բերիս :
 Ե՛ն է՛ն ի տան իմ մանկունք
 Ինձ եւ յաւէտ քեզ սիրունք ,
 Զի մերձաւորք հասակաւ
 Մերձ եւս սրբախց տեսակաւ .
 Որք արդ պատուեն ըզքո տօն ,
 Քո պէս ցանկան գող ըզգօն .
 Սրբաւեն սիրով քեզ ծաղկունս
 Ըզսրբախց կիրս անուշունս .
 Նըւիրեն ուխտըս պէսպէս ,
 Զի հաճութեամբդ հաստատես :
 Հանգիր ի տուն՝ ուր սանք իմ ,
 Ընկա՛լ զաղերս մըտերիմ .
 Միոյ միոյ նոցա տուր
 Զայն քո շընորհըս մաքուր ,
 Զոր բերէիրդ յամսըն յայն
 Յոր զբաքանչիւր արդ նոքայն :
 Իսկ ինձ՝ որ անգր ըստ քո տիս ,
 Եւ սեաւս ունիմ ի սրբախ ,

Ու այսօր հատեալ ոստ վայրի
 Ի սլարաիզէս՝ որ խամբի,
 Արկանեմ յայն ճանապարհ՝
 Զոր քո սիրէ գարշապար,
 Ինձ ի՞նչ հանցես ի սլարգեւ
 Որ ճահ կըշռի արգարեւ : —
 Ինձ՝ մասն հանցես զարտասոււս .
 Պատուէ զարտօսը՝ եւ Յիսուս :
 Արգեօք եւ քոյդ սատմուճան
 Ոչ էր այնքան հրաշագան,
 Թէ արտասուաց մարգարիս
 Զայն չանկանէր խիտ առ խիտ :

1852

Հ. Ղ. Ա.

